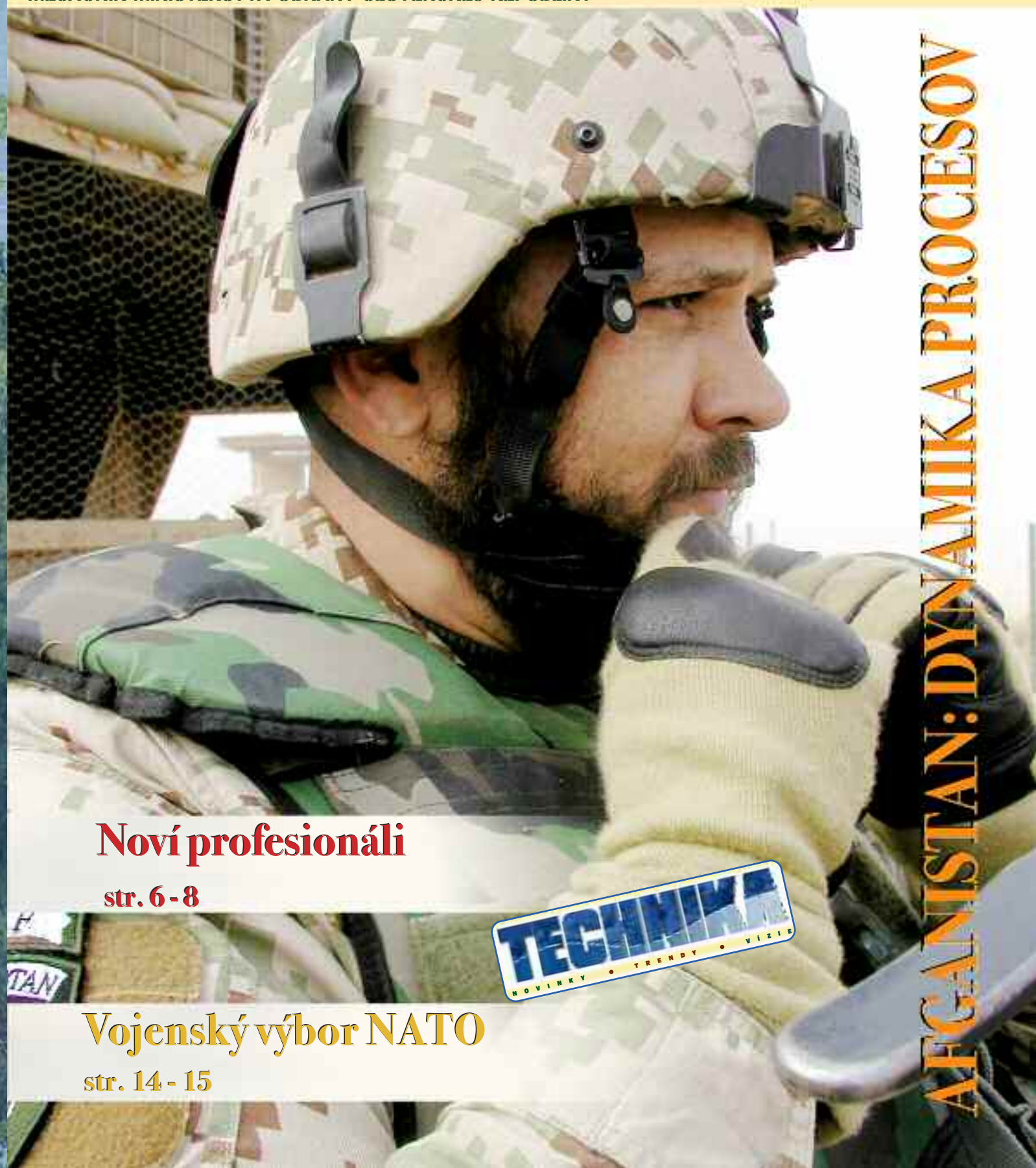

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 9 / SEPTEMBER 2010

Noví profesionáli

str. 6 - 8

Vojenský výbor NATO

str. 14 - 15

AFGANISTAN: DYNAMIKA PROCESOV

Plk. gšt. Peter Dudra, Vladimír Tarasovič, Róbert Ondrejcsák a genmjr. Peter Vojtek (zľava doprava)

/ Text a foto Jozef ŽIAK

Jubilejný výstup na Kriváň

Toto ročník, v poradí už 15. ročník Medzinárodného vojenského výstupu na Kriváň, ktorý sa uskutočnil 28. augusta, poriadne preveril fyzickú i psychickú odolnosť všetkých účastníkov. Výstup, na ktorom sa zúčastnili vojenský profesionáli a ich rodinní príslušníci zo Slovenska, Českej republiky, Poľska a Maďarska, sprevádzalo krajne nepriaznivé počasie.

Hustý dážď, vietor a hmla nedovolili v tomto roku vystúpiť na 2 494 metrov vysoký impozantný končiar Vysokých Tatier ani štátnemu tajomníkovi MO SR Róbertovi Ondrejcsákovi, veliteľovi trenčianskeho veliteľstva Síl výcviku a podpory generálmajorovi Petrovi Vojtekovi, generálnemu duchovnému Ústredia ekumenickej a pastoračnej služby OS SR a OZ SR plukovníkovi Jaroslavovi Balockému, riaditeľovi Personálneho úradu GŠ OS SR plukovníkovi gšt. Petrovi Dudrovi a ďalším účastníkmi výstupu. V tomto jubilejnom roku sa museli takmer všetci skloniť pred nástrahami počasia. Až k dvojkrížu na vrchole sa nakoniec dostali nemnohí. Napríklad

vrcholové družstvo, v ktorom boli okrem Ordinára OS a OZ SR Mons. Františka Rábeka aj majori z generálneho štábu Alexander Schober a Radoslav Mašlanka.

Pred samotným výstupom si jeho účastníci uctili položením vencov pamiatku hrdinov SNP pri pamätníku štábnemu kapitánovi Opálkovi na brehu Štrbského plesa. Štátny tajomník MO SR Ondrej Ondrejcsák zdôraznil význam ich odkazu aj pre dnešných príslušníkov ozbrojených síl a všetkých zamestnancov rezortu obrany. Biskup ozbrojených síl a ozbrojených zborov František Rábek zasa pripomenul, že aj samotný výstup na symbolický vrch Slovákov v takých nepriaznivých klimatických podmienkach je prejavom našej úcty povstaleckým bojovníkom.

Maďarská vojačka počas výstupu na Kriváň

Mons. František Rábek pri pamätníku kpt. Opálka na Štrbskom plese

Pavol VITKO
šéfredaktor

„Naša spolupráca so slovenskými vojakmi v Tarin Kowte a Deh Rawoode bola vynikajúca. Bol som hrdý, že s nimi môžeme spolupracovať – a preto som šťastný, že dnes som mohol navštíviť Slovenskú republiku, krajinu mojich kamarátov,“ povedal v prvých vetách svojho vystúpenia na septembrovej konferencii Globsec v Bratislave civilný riaditeľ provinčných rekonštrukčných tímov v afganskej provincii Uruzgan Holanďan Jannes de Moll. O niekoľko dní zazneli podobné slová na konferencii Vojenského výboru NATO vo Vysokých Tatrách (viac na stranách 14 a 15). A do tretice - veľké uznanie za pôsobenie Slovákov v operácii ISAF si vypočul náš minister obrany Ľubomír Galko 20. septembra v Bruseli z úst generálneho tajomníka NATO Andersa Fogh Rasmussena.

Áno – sú to slová, ktoré sa plynule stávajú súčasťou našej hrdosti. Nemyslíme však pritom iba na štatistiky. Na to, aké veľké plochy naši borci odmiňovali ručne alebo mechanicky. Na tisíce hodín v strážii, na počty vyvíčených vojakov Afganskej národnej armády, alebo na množstvo realizovaných humanitárnych projektov v rámci provinčných rekonštrukčných tímov. Tento editoriál píšem práve v Deň ozbrojených síl SR a preto na sviatok všetkých vojakov myslím najmä na osobné príbehy mužov a žien, ktorí v priebehu minulých rokov odchádzali od svojich blízkych s odhodlaním ukázať, čo v nich je a s nádejou vrátiť sa v poriadku domov, do útvarov a k rodinám. Usmejme sa pri spomienke na kapitána Miloša Mátyása, ktorý už absolvoval štyri operácie (vrátane ISAF) a s manželkou majú štyri krásne deti. Hlboko skladam klobúk pred plukovníkom Mikulášom Hudákom, ktorý ako vojenský lekár prežil v Iraku, bývalej Juhoslávii, Eritrei a Afganistane 53 mesiacov – a aj jeho manželstvo vydržalo. No napríklad rotný Ján Čatloň, a veľa iných, napriek skvele odvedenej vojenskej službe také šťastie nemali. Daň z odlúčenia? Áno, aj. Stovky vojakov by vedeli rozprávať o tom, akú frustráciu kedysi zažívali po návrate do svojich posádok. Nie je ťažké domyslieť si, v čom spočívala. Profesionálne zdokonalení, morálne zocelení a doslova nabití skúsenosťami z medzinárodného prostredia a chceli odovzdať svoj potenciál aj doma – svojim. Lenže ako, keď nie zriedka boli odsúvaní na bočnú koľaj s tým, aby radšej moc nemudrovali, pretože... (Nie, keďže viete, čo sa za tým „pretože“ skrýva, netreba to rozvádzať.)

Iste, situácia sa postupne zlepšovala. Na toto zlepšovanie dáva dôraz minister obrany Ľubomír Galko. Prosím, prečítajte si jeho slová, ktoré v rámci návštevy centrály NATO povedal pred diplomatmi a zamestnancami Stálej delegácie SR pri NATO. Sú na strane 9.

Peknú jeseň

Z obsahu

Noví
profesionáli

str. 6 - 8

Centrum
EOD
pripravené

str. 10 - 11

Afganistan:
Dynamika
procesov

str. 33

str. 4-5	Krátko z rezortu	str. 17	TECHNIKA – krátko	str. 28-31	Torpedoborce Type 45	str. 40-41	Zachránia motýle VVP?
str. 6-8	Noví profesionáli aj zachraňovali	str. 18-21	Protiletadlový systém SysFla	str. 32	TECHNIKA – krátko	str. 42-43	Úspešní vodáci aj strelci
str. 9	Minister v Bruseli	str. 22-23	Mínometné novinky EXPAL-u	str. 33	Afganistan: Dynamika procesov	str. 42-43	Jubilant stále vo forme
str. 10-11	Centrum EOD je pripravené	str. 24-25	Poster - Skylark	str. 34	Prélomové rokovania	str. 44-46	servis • tipy • rady
str. 12-13	Kosovo: podpora mieru	str. 26	Bojové prieskumné vozidlo Su-22M-4	str. 35	Líder v likvidácii nástražných prostriedkov	str. 47	Európske veliteľstvo pre dopravku
str. 14-15	Vojenský výbor NATO	str. 27	Maršal Andrej Hadík	str. 36-37	Krátko z rezortu		

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVIII. č. 9/2010
Redakčná uzávierka 16. septembra 2010
Do výroby zadane 23. septembra 2010

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Kommunikácia odbor

Šéfredaktor:
PhDr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktor:
Mgr. Michaela FARKASOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk
Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@ml.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698
Tajomníčka redakcie:
Bc. Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Oľakar HRABÁK
Ivana MIŠKOVICHOVÁ
Lydia ŠVČKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová
Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Kommunikácia odbor MO SR
Kuluzovova 8

832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširujú:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová
Na titulnej strane:
príslušník strážnej jednotky v Tarin Kowte
foto Pavol VITKO

Nevyžadovaný obrazový materiál
a rukopisy nevraciam.
© Ministerstvo obrany SR
EC 41208, ISSN 1336-1910

Povstanie sa vrátilo do Banskej Bystrice

Oficiálne oslavy 66. výročia vypuknutia Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici otvorilo presne o 11.00 burčanie motorov stíhačiek Mig-29 nad hlavami účastníkov. Pamiatku významného medzníka v slovenských dejinách si položením vencov k centrálnemu pamätníku v srdci Múzea SNP prišli uctiť prezident SR Ivan Gašparovič, predsedníčka vlády SR Ivetta Radičová, podpredsedovia Národnej rady SR Milan Hort a Robert Fico, poslanci NR SR, štátny tajomník Ministerstva obrany SR Róbert Ondrejcsák spolu s náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálom Ľubomírom Bulíkom, ktorý sprevádzal vzácnu návštevu z USA – veliteľa Národnej gardy štátu Indiana generálmajora Martina Umbarger. Nechýbali zástupcovia veľvyslanectiev ani predstavitelia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Prítomných pozdravil aj Vasil Chymčák, člen Ústredného výboru českého Svazu bojovníkov za slobodu. Na podujatí sa zúčastnili aj priami účastníci protifašistického odboja, vojnoví veteráni a ďalší hostia.

„Dnešným sviatkom si pripomíname všetkých, ktorí so zbraňou v ruke stáli proti fašistickej agresii,“ povedal prezident Ivan Gašparovič. Vyslovil uznanie vytvoreniu širokého protifašistického odboja a vyzval na rovnaký prístup k práci aj občanov, ako bol počas Povstania. „Povstanie nesmie našich občanov rozdeľovať, ale ich musí spájať. Oprávnené patrí medzi významné duchovné hodnoty nášho národa,“ dodal prezident.

Oslavy SNP boli sprevádzané kultúrnym programom. Ozbrojené sily SR pripravili pre účastníkov statické ukážky vojenskej techniky a dynamickú ukážku – zoskok parašutistov.

Význam SNP

Význam Slovenského národného povstania ako boja Slovákov za slobodu je neodškriepiteľný. Otvoreným vzoprením sa nemeckej agresii sa naši predkovia postavili na stranu spojeneckých mocností a stali sa po ich boku víťazmi vo vojne. Aj keď Povstanie bolo potlačené, dva mesiace viazalo nemecké vojenské sily, ktoré nemohli byť nasadené na východnom fronte. Do boja sa okrem vojakov a partizánov zapojilo aj civilné obyvateľstvo, ktoré v rámci svojich možností ubytúvalo členov odboja, poskytovalo im prístrešie aj pomoc. Dokopy sa Povstania zúčastnilo 130 000 Slovákov a približne 8 400 zahraničných príslušníkov. Bok po boku bojovalo proti Nemcom 32 národov a národností. Svoju daň Povstaniu zaplatili slovenskí civilisti – za pomoc partizánom, prípadne za účasť v odboji Nemci vypálili 102 slovenských dedín a osád. Známe sú najmä osudy dedín Kľak, Kalište či Ostrý Grúň.

/ text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Iveta Radičová sa s médiami podelila o svoje pocity z prijatia veteránov SNP na pôde Úradu vlády SR 27. augusta. „Mala som tú česť odovzdať im medaily Milana Rastislava Štefánika. Bola to silné a viac než dojemné stretnutie, pretože som počula z úst vzácných ľudí, že táto medaila je pre nich najvzácnejšia,“ vyjadrila sa premiérka a pokračovala, že si nesmierne váži odvahu ľudí, ktorí bojovali v SNP. Zdôraznila demokraciu, ktorá je to najdôležitejšie, čo v živote máme a musíme sa dokázať vzoprieť totalite, nevráživosti, extrémizmu či nacizmu.

ISAF je našou prioritou

/ Richard ŠŮMEGHY

/ foto Peter DOVINA

Vzťahy medzi USA a Slovenskou republikou sú na nadštandardnej úrovni a spoluprácu ozbrojených síl oboch krajín považujem za veľmi plodnú a mimoriadne aktívnu,“ povedal minister obrany Ľubomír Galko na stretnutí s veľvyslancom USA v Slovenskej republike Theodorom Sedgwickom, ktoré sa uskutočnilo 7. septembra. Americký veľvyslanec na Slovensku vyzdvihol bilaterálne vzťahy, ktoré sa podľa neho na veľmi vysokej úrovni. Ocenil vysokú angažovanosť Slovenska v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, predovšetkým v operácii ISAF v Afganistane. Ľubomír Galko amerického veľvyslanca informoval o postupe Slovenskej republiky v súlade s koncepciou postupného odovzdávania zodpovednosti za bezpečnosť Afganistanu afganským bezpečnostným silám. „Naším zámerom je podieľať sa na výcviku afganskej armády tak, aby tento proces prebiehal maximálne efektívne,“ uviedol minister Galko. Veľvyslanec USA v SR T. Sedgwick vyslovil obdiv Ľubomírovi Galkovi v jeho snahe bojovať s korupciou a odhaľovať netransparentné tendre. Na stretnutí sa zúčastnil aj vojenský pridelenec obrany USA na Slovensku podplukovník Terry Anderson.

Spoločný výcvikový tím

/ mjr. Milan VANGA

/ foto Peter DOVINA

Vyvrcholením takmer 16-ročnej úzkej spolupráce Ozbrojených síl SR s Národnou gardou amerického štátu Indiana by malo byť vytvorenie spoločného operačného výcvikového a styčného tímu, ktorý by mal pôsobiť v Afganistane. O vytvorení tímu pod slovenskou vlajkou spolu v Bratislave rokovali náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík a veliteľ Národnej gardy štátu Indiana generálmajor R. Martin Umbarger. Slovenský príspevok do výcvikového tímu by mal byť podľa generála Bulíka v počte 15 vojakov. Partnermi Slovenska by mali byť vojaci amerického štátu Indiana. „Budem podporovať aj presadzovať zo svojej úrovne, aby sme jednu z tých priorit videli práve vo vytvorení spoločného výcvikového tímu s našimi partnermi zo štátu Indiana,“ povedal náčelník generálneho štábu. Podľa generálmajora Umbarger je dôležité, že jednotka vzniká na základe výbornej dlhoročnej spolupráce. „Dobré vzťahy medzi našimi armádami nás predurčujú k tomu, aby sme sa efektívne podporovali aj v nebezpečnom Afganistane. Ja osobne mám veľkú radosť z toho, že budeme plniť úlohy spoločne pod slovenským velením,“ povedal veliteľ Národnej gardy. Výcvik a príprava výcvikového tímu by mala prebiehať na Slovensku, ale záverečné fázy výcviku tímu budú riešené aj vyslaním do vojenského výcvikového priestoru v Nemecku.

Rotácia kádrov

/ red

/ foto Peter DOVINA

Na poste zástupcu náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl (OS) SR generálporučika Petra Gajdoša, ktorý bude pôsobiť vo funkcii národného vojenského predstaviteľa na veliteľstve NATO, vystriedal 14. septembra doterajší veliteľ pozemných síl generálmajor Jaroslav Vývlek. „Obe voľby sú dobré. Pán generálporučík Gajdoš ide zbierať medzinárodné skúsenosti. Pán generálmajor Vývlek sa ako veliteľ pozemných síl pričíní o ich vysoký kredit,“ povedal minister Ľubomír Galko. Vyzdvihol tak účasť príslušníkov pozemných síl na medzinárodných misiách, ako aj ich zásahy v prípadoch živelných pohrôm, ako boli naposledy povodne na strednom a východnom Slovensku. „Som pevne presvedčený, že ľudia, ktorí boli dosadení do týchto pozícií, sú skúsení a pripravení na to, aby zvládli kontinuitu z hľadiska rozvoja OS SR,“ reagoval náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Bulík. Jeho komunikácia s P. Gajdošom sa neskončí nástupom do funkcie v NATO. „Bude mojim najbližším spolupracovníkom na poste národného predstaviteľa v Bruseli,“ dodal Ľ. Bulík.

/ text a foto Jozef ŽIAK

Noví profesionáli

Jeden výcvikový deň bol pre 49 adeptov z celého Slovenska, ktorí začali 19. júla v martinskom výcvikovom prápore svoju cestu ku kariére profesionálneho vojaka, celkom iný ako ostatné. Vlastne až jeho večer 16. augusta. Už pár dní v celej kotline Turca husto pršalo. O osemnásť hodine operačný dozorný vyhlásil pohotovosť. Do hodiny boli pripravení a pod vedením svojich inštruktorov odišla prvá skupina vojakov čakateľov k inak pokojnej rieke Turiec. Teraz však predstavovala prudkú ríavu, ktorá sa začala vylievať zo svojich brehov. Záplavová vlna ohrozovala majetok a životy občanov. Dve skupiny budúcich vojenských profesionálov zasahovali takmer celú noc na najviac ohrozených miestach. Najskôr v miestnej časti Martina Košúty a potom v Priekope...

Práca s buzolou

Zatiaľ ešte s gumennými granatmi

proti vodnému živlu poriadne unavená, ale spokojná. „Ukázalo sa, že sa nám podarilo v jednotke vytvoriť naozaj dobrý kolektív. Jeho súdržnosť poriadne preverila aj takáto skúška,“ hovorí Katarína.

Vojak čakateľ Roman Morovič z Lehoty pod Vtáčnikom v okrese Prievidza už síce doma pomáhal ako dobrovoľný hasič nielen pri požiaroch, ale aj pri veľkej vode, no predsa len zá-sah pri povodni v Martine mu dal poriadne zabráť. „Nosenie vriec mokrého piesku v hustom daždi bolo čím ďalej, tým namáhavejšie. Najmä chrbát to pocítil. Ešte dobre, že nás kvalitné ranné rozčívky dobre pripravili,“ priznáva 20-ročný Roman.

Podľa veliteľa roty základného vojenského výcviku, v ktorej sa uskutočňuje príprava, kapitána Štefana Oravkina ich v priebehu deviatich týždňov (svoju prípravu skončia 21. septembra) čaká zvládnutie všetkých potrebných zručností vojaka. Tak je koncipovaný celý vstupný základný výcvik čakateľov pripravnej štátnej služby. Po jeho úspešnom absolvovaní nastúpi ako vojaci II. stupňa do útvarov a zariadení Ozbrojených síl SR. Dovtedy však musia na svojej ceste zvládnuť mnoho ná-strah a prekážok.

Vedia, čo chcú

Tie prvé ich čakali v podobe preskúšania fyzickej zdatnosti. V martinských kasárňach bolo rušno v telocvični i vo vonkajších priestoroch, kde prebiehali jednotlivé disciplíny.

„Oproti minulosti, keď sme mali v jednom kurze výše 150 frekventantov, je ich dnes podstatne menej. Na druhej strane zasa k nám chodia lepšie pripravení a motivovaní. Po odbornej, fyzickej i psychickej stránke. Veď napríklad na testoch z fyzickej prípravy nám niekedy vypadlo až 20 percent, dnes sú to len jednotlivci,“ spokojne konštatuje náčelník štábu práporu major Róbert Meško.

Jeho slová potvrdzuje aj inštruktor výcviku rotmajster Martin Jenča, ktorý práve vyhodnocoval výsledky skupinky čakateľov, ktoré dosiahla v tzv. člnkovom behu na asfaltovej ploche pred telocvičňou. „Vidieť, že pred príchodom k nám prešli dôkladnou selekciou v stredisku výberu osôb a poctivo na sebe pracovali, aby zvládli nástrahy jednotlivých disciplín preskúšania. Zatiaľ to podľa časov vyzerá veľmi sľubne,“ hovorí inštruktor.

So svojím výkonom bol celkom spokojný aj vojak čakateľ Vlastimil Mikulský zo Sobraniec – Úbrežia, ktorého do profesionálnych ozbrojených síl prilákali predovšetkým sociálne istoty. „V našom regióne je možnosť zohnať prácu veľmi malá. A slušne zaplatenú už vôbec nie. Preto vidím na najbližšie roky svoju budúcnosť práve v ozbrojených silách a urobím všetko pre to, aby som uspel,“ priznáva 20-ročný absolvent elektro-

technickej priemyslovky. Pre vojačku čakateľku Katarínu Balentovú z Banskej Bystrice je vojenská kariéra naplnením detského sna, pre vojaka ča-

aj zachraňovali

Pomáhali príslušníkom civilnej obrany pri zabránení prieniku vody cez pretrhnutú hrádzu. Neskôr naplňali stovky vriec pieskom a nosisi ich až do skorých ranných hodín na najohrozenejšie úseky. Inštruktor výcviku rotmajster Peter Ištván, ktorý zasahoval pri povodni s prvou skupinou vojakov čakateľov, bol s ich nasadením spokojný.

Nočný zásah

„Majú za sebou len prvý mesiac výcviku, no ukázali vysokú mieru odhodlanosti, psychickej i fyzickej odolnosti. Veď často museli zasahovať po pás v studenom a dravom vodnom toku. Nepočul som z ich strany ani slovo reptania. Ani zo strany žien,“ so zadosťučinením konštatuje inštruktor. Vojачka čakateľka Katarína Balentová bola síce z nočného zásahu

kateľa Róberta Dobiáša z Dubnice nad Váhom zasa možnosťou získať zaujímavé a vzrušujúce zamestnanie a v budúcnosti aj zahraničné misie a operácie. Každý z nich prichádzal do Martina so svojimi predstavami a túžbami.

Psychológ roty základného vojenského výcviku poručík Branislav Kerek pripomína, že základnou motiváciou vstupu do ozbrojených síl je u väčšiny predovšetkým stála práca a sociálne istoty. „Samozrejme, že sa medzi nimi vyskytujú aj takí mladí muži a ženy, ktorí si vysnivali vojenské povolanie, poprípade pochádzajú z vojenských rodín, či ich priatelia a známi majú už skúsenosti z armády, ale väčšine ide práve o spomínané sociálne istoty a slušnú plácu. Záujemcovia aj pomerne presne kopírujú sociál-

nu situáciu na Slovensku. Najviac ich je práve z tých oblastí, kde je najvyššia miera nezamestnanosti,” poznamenáva psychológ.

Profesionál = 325 hodín prípravy

Prvé tri týždne ich čakala prvá fáza výcviku: Adaptácia, ktorá bola ukončená priebežným testovaním získaných poznatkov a vedomostí. Kapitán Oravkin kladne hodnotí výsledky, ktoré v ňom dosiahli vojaci čakateľa. Druhá fáza prípravy: – Strelec, pozostáva rovnako ako prvá zo 105 výcvikových hodín.

Inštruktor výcviku rotmajster Martin Minko, ktorý má už dvadsaťročné skúsenosti z pôsobenia v rôznych vojenských útvaroch posledné roky zasvätil práve príprave nových vojenských profesionálov. Preto môže porovnávať. „Ranné cvičenia sa podstatnou mierou podieľajú na rapidnom zvýšení úrovne ich fyzickej prípravy a výsledkoch, ktoré dosahujú v priebehu preskúšania. Všetci sa v priemere zlepšili asi o dvadsať percent. Niektorí z nich už teraz splňajú normy. Ostatní sú na dobrej ceste do konca prípravy ich splniť. Možno je to na prvý pohľad paradoxné, ale najväčšie problémy majú v tomto smere práve tí najmladší. Ich starší kolegovia sú zrejme po psychickej stránke lepšie motivovaní. Mnohí dokonca sami individuálne pracujú na zlepšení svojej fyzickej kondície,” poznamenáva rotmajster Minko.

Jeho slová potvrdzuje aj vojačka čakateľka Katarína Balentová, ktorá sa rovnako ako jej kolegovia po prvom mesiaci „vďaka“ ranným rozcvičkám zlepšila aj v jednotlivých disciplínach preskúšania fyzickej zdatnosti. Najmä v dvanásťminútovom behu. Jej kolega vojak čakateľ Patrik Dubay z Laďcu v okrese Nitra sa zasa výrazne zlepšil najmä v „brušáku“. Katarína sa páči aj strelecká príprava. Po úspešnom absolvovaní jej teoretickej časti i prvých streľbách s cvičným strelivom sa už teší na strelecký týždeň, ktorý všetkých čaká vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Na zdolanie cvičení jedna až osem budú potrebovať v priemere takmer 200 nábojov.

Keď chýbajú pracovné návyky

Pod vedením inštruktora rotmajstra Stanislava Karaffu si skupina vojakov precvičovala svoje vedomosti z topografie. Inštruktor pripomína, že najmä tí, ktorí prišli do Martina priamo po ukončení školy a nikde nepra-

covali, mali v prvom období problémy s časovou disciplínou, neboli zvyknutí na dlhodobé sústredenie sa počas celého výcvikového dňa. Podľa neho na tom boli oveľa lepšie starší vojaci čakateľa, ktorí už mali pracovné návyky.

Prácu s mapou a buzolou si spoločne so svojimi kolegami osvojoval aj vojaci čakateľa Ján Harmaniak z Necpal v okrese Martin a Róbert Mallo z Trenčianskej Teplice. Oba absolvovali v Trenčíne Strednú odbornú školu leteckú a po ukončení základnej výcvikovej školy by mali pôsobiť v zmiešanom krídle Sliach a vrtuľníkovom krídle v Prešove. Orientácia v teréne ich zaujala. Napriek počiatočným problémom postupne robili podľa inštruktora slušné pokroky. „Najhoršie boli prvé dva týždne, kým som sa adaptoval na vojenský režim, časovú disciplínu. Potom to už išlo,” priznáva 20-ročný Róbert.

Posledná fáza: – Taktik trvá 115 výcvikových hodín a je podľa veliteľa roty kapitána Štefana Oravkina zameraná predovšetkým na taktiku. Končí záverečným testovaním, záverečným vyhodnotením a vyradením zo základného vojenského výcviku. Dovedna čaká každého z vojakov čakateľov 325 hodín rôznych druhov príprav. Teória i praktický výcvik. Najväčší počet hodín je venovaný streleckej, taktickej a telesnej príprave. Telesnú prípravu má pod palcom rotmajster Martin Jenča, taktiku rotmajster Martin Bebej a nadrotmajster Milan Mikuš, streleckú nadrotmajster Ján Markotán a rotmajster Ján Kocúrko, pyrotechnickú rotmajster Peter Ištván a RCHBO rotmajster Róbert Jurík. Veliteľ roty sa netají, že práve oni sú zárukou dobrej prípravy budúcich vojenských profesionálov.

Vojenské školstvo v Martine

Jeho história sa začala písať ešte v roku 1945 v Plzni, kde vzniklo Zbrojné učilište, ktoré o štyri roky neskôr presunuli do Martina. V roku 1953 bolo premenované na Delostrelectvo – technické učilište. V roku 1959 ho zlúčili s Učilištom protivzdušnej obrany a v roku 1962 zriadili v Martine Vyššie delostrelecké učilište.

V roku 1967 na báze predchádzajúcich vojenských školiacich zariadení vznikla Vojenská stredná odborná škola raketového vojska a delostrelectva, ktorá si v ďalších rokoch v bývalej československej armáde získala veľmi dobré meno.

V centre Turca bolo určité obdobie aj vysoké vojenské školstvo. V rokoch 1973 až 1979 pôsobila v Martine Vysoká veliteľská – technická škola. Po jej presunutí do Vyškova na Morave (v roku 1979) sa v Martine vytvorila Vojenská stredná odborná škola 1. československého armádneho zboru, ktorá pre potreby armády pripravovala stredoškolsky vzdelaných technických špecialistov. Pôsobila až do roku 1993, keď na jej základe vzniklo Školiace a výcvikové stredisko pozemného vojska Armády SR. To bol vlastne koniec súvislej štvorročnej prípravy stredných technických odborností.

V súvislosti s profesionalizáciou slovenských ozbrojených síl sa reorganizovala na jeseň roku 2001 na Výcvikovú základňu mechanizovaných a tankových vojsk, prieskumu a domobrany. Od januára 2005 začala svoju činnosť Odborná výcviková škola pozemného vojska (ďalšie výcvikové školy pre potreby ozbrojených síl boli v Košiciach a na Mokradi). Od 1. júla 2009 došlo k ich zlúčeniu a sústredeniu do Martina (okrem leteckých odborností, ktoré sa školia v Prešove) a vytvoreniu Práporu výcviku, ktorý v súčasnosti zastreňuje celú prípravu nových vojenských profesionálov (od základného výcviku, cez odbornú prípravu až po poddôstojnícku akadémiu).

Fázy výcviku

Fáza adaptácie:

Začína sa v prvý deň výcviku prijatím čakateľov a končí sa prvým priebežným testovaním v celkovej dĺžke troch výcvikových týždňov. Každý z nich má svoje hlavné smerovanie: 1. týždeň Statočnosť, 2. týždeň Disciplinovanosť, 3. týždeň Svedomitosť.

Fáza strelec:

Je zameraná na získanie zručností v streľbe, v používaní zbrane a končí sa splnením podmienok v hádzaní ručných granátov, cvičení v streľbe zo sa mopaluz vz. 58 P. Zameranie jednotlivých týždňov: 4. týždeň Usilovnosť, 5. týždeň Presnosť, 6. týždeň Zodpovednosť.

Fáza taktik:

Jej hlavnou náplňou je taktika. Končí sa záverečným testovaním a vyhodnotením a vyradením zo základného vojenského výcviku (z dôvodu zvýšenia psychickej záťaže čakateľov je 45 hodín v nepretržitom výcviku). Každý z výcvikových týždňov nesie názov vlastnosti, ktorú chcú vo výcviku dosiahnuť: 7. týždeň Rozhodnosť, 8. týždeň Pripravenosť – Výdrž, 9. týždeň Hrdosť.

Ministra Ľ. Galka v centrále NATO privítal generálny tajomník A. F. Rasmussen

Minister obrany SR s generálnym tajomníkom NATO

/ Pavol VITKO

/ foto NATO

V pondelok 20. septembra rokoval minister obrany SR Ľubomír Galko v centrále Severoatlantickej aliancie v Bruseli s generálnym tajomníkom NATO Anders Fogh Rasmussenom.

„To, čo súčasná slovenská vláda prisľúbi Aliancii v rámci pôsobenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, aj dodrží a finančne zabezpečí,“ zdôraznil minister obrany.

Minister na rokovaní s generálnym tajomníkom avizoval, že súčasný približne 300-členný vojenský kontingent chce Slovensko v nadchádzajúcom období posilniť. „Navýšenie v Afganistane bude v súlade so strategickou koncepciou NATO. To znamená, že sa zameriame najmä na náš príspevok na výcvik afganských bezpečnostných síl, aby Aliancia mohla postupne odovzdávať zodpovednosť za bezpečnosť v krajine Afganskej národnej armáde a ďalším bezpečnostným súčastiám afganskej vlády.“

Ocenenia pre Slovensko

Podľa ministra Ľ. Galka generálny tajomník A. F. Rasmussen hodnotil uvedený zámer jednoznačne pozitívne. „Naše rokovanie bolo veľmi konštruktívne. Slovensko má kredit skutočne dôveryhodného partnera a zhodu sme našli prakticky vo všetkých oblastiach, o ktorých sme hovorili. Ešte raz môžem spomenúť poďakovanie za principiálny postoj k našej toppriorite, teda k operácii ISAF v Afganistane. Generálny tajomník zároveň akceptoval rozhodnutie Slovenska stiahnuť tento rok svoje vojenské jednotky z operácie KFOR v Kosove. Stane sa tak v zmysle rokovaní s Alianciou a podľa harmonogramu stanoveného pred jeden a pol rokom.“

V rozhovore so šéfom Aliancie minister hovoril aj o otázkach súvisiacich s prípravou jesenného samitu NATO v Lisabone a s prípravou novej aliančnej Strategickej koncepcie. „Informoval som tiež generálneho tajomníka NATO o rozhodnutí vlády SR vykonať strategické hodnotenie obrany,“ dodal minister Galko.

Generálny tajomník NATO A. F. Rasmussen a následne tiež predseda Vojenského výboru NATO admirál Giampaolo di Paolo na rokovaniach s Ľ. Galkom vysoko ocenili rozhodnutie Slovenska udržať napriek zložitej ekonomickej situácii nasadené sily a prostriedky v operáciách Aliancie. Taktiež mimoriadne dobre hodnotili

organizáciu a úroveň zabezpečenia konferencie Vojenského výboru NATO, ktorá sa 17. až 19. septembra konala vo Vysokých Tatrách.

V rámci pracovnej cesty do Bruselu sa minister obrany Ľubomír Galko stretol aj s námestníkom generálneho tajomníka NATO pre obrannú politiku a plánovanie Jiřím Šedým a s námestníkom pre operácie Martinom Howardom. S podpredsedom Európskej komisie Marošom Šefčovičom hovoril o aktuálnych témach týkajúcich sa EÚ a spoločnej obrannej a bezpečnostnej politiky.

Kvalita odmeňovaná dôverou

Minister obrany Ľubomír Galko v sprievode náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka rokoval aj s vedúcim Stálej delegácie SR pri NATO Františkom Kašickým. Tiež hovoril so slovenskými diplomatmi a pracovníkmi pôsobiacimi v centrále Aliancie. „Som rád, že Slovensko si v NATO udržiava vysoký kredit, čo je výsledkom aj vašej práce, ktorú tu odvádzate,“ povedal minister. Zároveň zdôraznil, že k najvyšším prioritám rezortu obrany, ako aj celej vlády, patrí transparentnosť a efektívne využívanie zdrojov. No a transparentnosť sa týka aj personálnej oblasti: „Nie vždy boli ľudia v rezorte vyberaní na svoje pozície podľa svojich odborných kvalít. Jednoducho, tieto praktiky skončili. Garantujem všetkým pracovníkom rezortu, že na pozície v zahraničí budeme vysielat výlučne ľudí, ktorí prejdú transparentným výberovým konaním a že nás budú zastupovať vždy najlepší a vysokokvalifikovaní odborníci, pričom sa to týka aj zamestnancov rezortu na Slovensku. V prípade ak sa ukáže, že niekto nebude mať tie kvality, ktoré od neho očakávame, budeme to riešiť, lebo inak by systém nefungoval.“ Na záver minister obrany zdôraznil: „Chcem aby ste cítili, že pokiaľ budete odvádzat kvalitnú prácu, tento rezort bude stáť za vami.“

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Centrum je pripravené

V Trenčíne bolo vybudované Centrum výnimočnosti pre oblasť EOD (EOD COE). Jeho poslaním je poskytnúť podporu operáciám NATO, zlepšiť vzťahy, súčinnosť a praktickú spoluprácu s partnermi a prvkami velenia Aliancie, členskými krajinami NATO i medzinárodnými organizáciami v oblasti likvidácie výbušnín a nástražných výbušných systémov. Centrum je jedným z mnohých, ktoré v NATO vznikli a patria pod priame velenie Spojeneckého velenia pre transformáciu v americkom Norfolku. Malo by prispieť k budovaniu EOD kapacít, ktoré sú trvalo nedostatkové. O tom, ako to dosiahnuť a čo všetko ešte bráni k plnohodnotnej práci Centra, hovoríme s jeho riaditeľom, plukovníkom Romanom Lackovičom.

Pán riaditeľ, 5. mája 2010 počas 163. zasadnutia Vojenského výboru NATO náčelníci generálnych štábov zainteresovaných krajín (Slovensko, Česká republika, Francúzsko, Maďarsko, Rumunsko) a zástupca Spojeneckého velenia NATO pre transformáciu (NATO ACT) podpísali memorandum o porozumení. Umožňuje vznik Centra výnimočnosti pre oblasť EOD v Trenčíne. Čo všetko predchádzalo tomuto kroku?

Vzniku nášho centra predchádzali politické rozhovory a príslušub zo strany MO SR Aliancii v roku 2005. Následne sa zástupcovia NATO prišli pozrieť na Slovensko. Vtedy sa ešte predpokladalo, že Centrum bude v Novákoch. Neskôr sa rozhodlo o Trenčíne ako najvhodnejšom mieste dislokácie EOD COE. V Novákoch sa začali budovať národné kapacity v tejto oblasti, lebo bez nich by vznik nášho Centra nebol možný. Schválená bola Koncepcia EOD pre OS SR, rozbehli sa niektoré ďalšie aktivity, začala sa príprava Doktríny pre oblasť EOD. Žiaľ, dodnes nie je dokončená, čo nie je naj-

lepšie pre ďalšiu perspektívu národných kapacít... Paralelne s Novákmi sa budovalo v Trenčíne medzinárodné centrum. Vykonalo sa množstvo práce v tomto prípravnom období, ktorá vyústila do prípravy a následného podpisu spomínaného memoranda.

Koncom uplynulého mesiaca (30. a 31. augusta) sa vo vašom centre v Trenčíne uskutočnila akreditačná návšteva zo Spojeneckého veliteľstva NATO pre transformáciu (HQ SACT TNB) v americkom Norfolku. Čo bolo jej cieľom a aké výsledky priniesla?

Akreditačná komisia pozorne hodnotila úroveň splnenia všetkých 64 kritérií v oblasti jazykovej, odbornej, materiálnej pripravenosti, ako aj pripravenosti infraštruktúry. Mimochodom, tieto kritériá Centrum splnilo za obdobie od 1. mája 2009. Dovtedy boli plnené len kritériá v oblasti infraštruktúry, čo bolo prakticky zrušené presťahovaním Centra. Komisia konštatovala, že 95 percent z kritérií sme splnili. Tých zostávajúcich päť percent

však už nezávisí priamo od nás. Ide najmä o prípravu potrebného legislatívneho prostredia, ktoré umožní Centru mať právnu subjektivitu na základe Parížskeho protokolu. K tomu sa Slovenská republika zaviazala podpisom Severoatlantickej zmluvy aj podpisom Memoranda.

Aliancia napríklad nesúhlasí s tým, aby z hľadiska bezpečnosti do nášho objektu zasahovali zložky slovenských ozbrojených síl. Celý komunikačno-informačný systém musí byť oddelený, autonómny a nie napojený na slovenský rezort obrany. To isté sa týka aj možnosti zriadenia samostatného účtu Centra, vlastnej strážnej služby a niektorých ďalších vecí. Z našej pozície takýto právny štatút, a teda splnenie zvyšných podmienok nie je možné. Ďalšia činnosť Centra bude teda závisieť od schopnosti Slovenskej republiky zmeniť čo možno najrýchlejšie právne postavenie EOD COE v Trenčíne. Keby sa toto nepodarilo v priebehu mesiaca, dvoch, činnosť Centra v roku 2011 môže byť ohrozená.

Centrum výnimočnosti pre oblasť EOD bolo od počiatku koncipované ako medzinárodné pracovisko. Aké je jeho súčasné zloženie, ktoré krajiny už vyslali svojich zástupcov, v akých sú funkciách a ako vidíte v tomto smere najbližšiu budúcnosť?

Obsadenie jednotlivých pozícií v našom Centre aj zástupcami ďalších krajín (Českej republiky, Francúzska, Rumunska a Maďarska) je priamo závislé od úspešnej akreditácie, vyriešenia už spomínaných legislatívnych otázok slovenskou stranou. V súčasnosti ako môj zástupca pôsobí uznávaný francúzsky odborník, podplukovník Bruno Charon a zástupca českej armády major Martin Kolář je náčelníkom odboru výcviku. Obaja však doteraz pôsobia skôr na základe dvojstranných dohôd.

V dňoch 6. až 10. septembra sa v priestoroch trenčianskeho výstavniska Expo Center uskutočnilo medzinárodné podujatie NATO EOD Demonstrations Trials 2010. Čo ste od tohto podujatia očakávali?

Samotná výstava je vlastne odrazom požiadaviek zo strany NATO na naše Centrum. Jej hlavným cieľom bolo ponúknuť priestor pre spoločnosti, výskumné a vývojové inštitúcie a výcvikové centrá na likvidáciu munície, kde môžu predstaviť odbornej verejnosti svoje požiadavky, ale aj posledné technologické riešenia na zlepšenie spôsobilostí operátorov EOD pri ich činnosti v prospech ozbrojených zložiek, ale aj pri ochrane civilného obyvateľstva. Som rád, že sa nám podarilo zaplniť celý priestor výstavniska 76 vystavovateľmi z celého sveta. Na Konferencii EOD sa zúčastnili mnohí významní odborníci z tejto oblasti, ktorí prezentovali najnovšie trendy a poznatky z operácií medzinárodného krízového manažmentu, najmä z ISAF v Afganistane. Súčasťou výstavy boli aj ďalšie odborné semináre, ako aj praktické ukážky likvidácie munície, vyhľadávania nevybuchnutej munície, likvidácia nástražných výbušných systémov, likvidácia biologickej, chemickej a rádiologickej munície, ale aj použitie bežných nástrojov velenia a riadenia pri likvidácii munície v operačnej oblasti. Reálny život a skúsenosti najmä z Afganistanu ukazujú, že je potrebné vyvíjať spoločný informačný systém pre krajiny Aliancie v oblasti EOD. Doteraz chýba. Niektoré krajiny, ako napr. USA, Veľká Británia či Švédsko majú svoje vlastné, no chýba koordinácia. Aliancia práve naše trenčianske centrum vybrala za koordinátora tejto aktivity. Odborné semináre počas výstavy nám pomohli identifikovať problémy v danej oblasti, urobiť závery. Následne začneme pracovať na ich riešení, príprave uceleného systému pre Alianciu, dávať jej odborné odporúčania. Výstava ukázala, že naše Centrum je schopné zorganizovať na vysokej úrovni spomínané odborné podujatia.

Pán plukovník, 13. a 14. septembra ste sa zúčastnili v Bruseli na zasadnutí 7. skupiny pre pozemné spôsobilosti v oblasti mobility, bojiska a ženijnej podpory, ktoré bolo zamerané aj na oblasť likvidácie munície (EOD) a likvidácie nástražných

výbušných systémov (IED). Okrem iného ste prezentovali aktuálny stav výstavby Centra výnimočnosti pre oblasť EOD...

Predstavil som aktuálny stav a možnosti nášho Centra, ako aj výsledky zo spomínaných odborných seminárov. Lebo v súčasnosti sa niektoré oblasti prekrývajú. Výbušné nástražné systémy sú smerované čoraz viac do oblasti chémie. Pridáva sa do nich stále viac chemických zložiek, čo si vyžaduje zasa iné materiálno-technické vybavenie, iné postupy. Všetky tieto poznatky je potrebné transformovať do Stanagov a výcvikových noriem. Nové poznatky z operácií prichádzajú aj z oblasti využívania diaľkovo ovládaných prostriedkov odminovania.

Aké je miesto a úlohy trenčianskeho Centra v rámci obdobných centier v členských krajinách NATO. Ako ste využili medzinárodné skúsenosti pri vzniku nášho Centra a s ktorými ďalšími zariadeniami plánujete najintenzívnejšiu spoluprácu?

Vo svojej činnosti sa prelínajú s niektorými centrami, ktoré rovnako ako my patria pod Spojenecké veliteľstvo pre transformáciu (HQ SACT) v Norfolku. Medzi našich kľúčových partnerov patrí napríklad C-IED COE v španielskom Madride, zamerané na boj networku v oblasti nástražných výbušných systémov, DAT COE v tureckej Ankare, zamerané na boj proti terorizmu. Vzájomne si vymieňame informácie, no predovšetkým sme si spoločne ujasnili jednotlivé oblasti, v ktorých pôsobíme. Aby napríklad dve centrá nerobili to isté. Veľmi dobrú spoluprácu máme aj s MILENG COE v nemeckom Ingolstadte, ktoré je zamerané na ženijnú oblasť. A v neposlednom rade spolupracujeme aj s Centrom výnimočnosti pre chemickú, biologickú, radiačnú ochranu a ochranu ZHN (JCBRN) v moravskom Vyškove. Ako som už spomínal, v Afganistane sa stretávame s tým, že čoraz častejšie sú pridávané do náloží chemické zložky. Spoločne chceme spolupracovať na tvorbe nových štandardov a procedúrach, ktoré by dokázali rýchlejšie reagovať na tento vývoj. Veľmi dôležitá je aj spolupráca s operačnými veliteľstvami. Už čoskoro napríklad vysielame do JFTC v poľskej Bydgoszczy tím, ktorý bude pomáhať pri výcviku pred vyslaním vojakov do ISAF. S týmto veliteľstvom plánujeme dlhodobejšiu spoluprácu, veď v súčasnosti je z hľadiska NATO práve operácia ISAF kľúčová.

Jednou z úloh centra bude aj zvyšovanie interoperability štábných dôstojníkov EOD a ich príprava pred nasadením do mnohonárodných operácií. Ako ju chcete naplňovať?

Je niekoľko noriem a štandardov, ktoré musí štábný dôstojník EOD splniť. Predovšetkým je to ATP-72, čiže STANAG 2282. Predstavujú pravidlá, ktoré by mal dokonale ovládať predtým, ako je vyslaný do medzinárodnej operácie a predovšetkým do ISAF. Realita je, žiaľ, trochu iná. Spomínané požiadavky sa neraz podceňujú a potom v reálnej situácii dochádza k problémom, nezriedka i stratám. Preto je kurz pre štábných dôstojníkov EOD základným predpokladom, aby mohli pôsobiť na veliteľstvách a riadiť EOD operácie. Naš kurz im dá odpovede na to, ako funguje zasielanie správ, čo s nimi robiť, aká je reálna činnosť jednotiek EOD, spoznajú všetky potrebné súvislosti, normy. No najmä zistia, aké majú ich rozhodnutia vplyv v reálnej situácii na špecialisten EOD. Situácia v Afganistane ukazuje, že práve kvalitne pripravení štábní dôstojníci EOD sú tou oblasťou, ktorá v mnohonárodných operáciách chýba. Je obrovská šanca, že po absolvovaní nášho kurzu si budú spomínaní štábní dôstojníci z rôznych armád NATO viac navzájom rozumieť a efektívnejšie spolupracovať. Ďalšou výzvou pre naše Centrum je poznatok, že IEED kurz (odstraňovanie improvizovaných výbušných prostriedkov) v súčasnosti na trhu NATO chýba. Je veľa kurzov IEED, ale každý je zameraný na niečo iné. V minulosti spomínaný kurz zabezpečovala Veľká Británia, ale v súčasnosti na to nemá kapacity (všetky má nasadené v operáciách). Preto sa hľadá náhrada. Keby sa nám podarilo získať tento kurz, po odbornej stránke by sme zasa postúpili o stupeň vyššie. Navyše práve takíto odborníci v súčasnosti chýbajú v každej krajine NATO, aj v operácii ISAF.

Slovenská republika už 11 rokov prispieva svojou vojenskou prítomnosťou k stabilizácii situácie v Kosove, ktorú riadi ministerstvo obrany. Dôležitá je však aj rozvojová či humanitárna pomoc, ktorá sa realizuje cez štruktúry ministerstva zahraničných vecí.

Dražiči - opravený nosný múr domu

Dolnja Gušterica - prístavba materskej škôlky

Lapje Selo - vybavenie dielne

Fínsko-írsko-česko-slovenský CIMIC - tím

Kosovo: podpora mieru aj rozvojová pomoc

/ text a foto Pavol VITKO

Slovensko sa vstupom do NATO v roku 2004 zaviazalo prispievať k bezpečnosti v Európe i vo svete a stalo sa skutočne dôveryhodným partnerom aj vďaka svojmu pôsobeniu v operácii KFOR. Ešte predtým, v roku 2000, sa Slovenská republika vstupom do OECD medzi 30 najvyspelejších krajín stala súčasťou spoločenstva štátov, ktoré o. i. podporujú rozvojové krajiny. V oboch prípadoch je to nielen morálna povinnosť nášho štátu. Príspevok Slovenska k udržaniu mieru a vytváraniu priateľnejších podmienok pre život tam, kde je to najviac potrebné, pozitívne ovplyvňuje situáciu nielen v krízových regiónoch, ale aj na celom svete, vrátane našej krajiny. Hoci Slovenská republika suverenitu Kosova (celý názov Kosovo a Metohija) neuznala a naďalej ho považuje za srbskú provinciu, i tak sa v rámci úsilia o stabilizáciu situácie na západnom Balkáne snaží v Kosove aj o rozvojovú pomoc. Keďže o vojenskom príspevku na udržanie mieru a pokoja v rámci KFOR sme písali v minulý OBRANE, povedzme si teraz niečo o rozvojovej pomoci.

Podpora návratilcov

Zaujímavé a užitočné sú mikroprojekty Slovak Aid realizované prostredníctvom programu nášho ministerstva zahraničných vecí a koordinované Styčným úradom Slo-

venskej republiky v Prištine. V Kosove sú zamerané najmä na udržanie a rozvoj menšín a ich návrat do svojich opustených obydlií. Ide predovšetkým o srbskú populáciu. Tá dnes v 2,1 miliónovom Kosove tvorí približne 6 % obyvateľov. Značná časť kosovských Srbov však stále žije mimo svojich pôvodných domovov.

„Pomoc pri rozšírení materskej škôlky zo strany Slovenska (spolu s Luxemburskom) nám mimoriadne pomohla, pretože k nám zväzame aj deti z troch okolitých dedín, kde ostali alebo sa vracajú kosovskí Srbi“, s vďakou konštatuje Dragan Mitič, riaditeľ škôlky z obce Dolnja Gušterica. „Nezamestnanosť Srbov v Kosove je asi 60 % a ich žien aj vyše 85 %, preto som sa rozhodla pomôcť im prostredníctvom nášho občianskeho združenia Avenja,“ hovorí nám v dedina Laplje Selo prezidentka združenia Gordana Djoričová. Sama bola v 90. rokoch za svoje úspešné podnikanie v kosovskej metropole Priština vyhodnotená ako podnikateľka roka ešte v rámci bývalej Juhoslávie. Počas občianskych nepokojov na prelome tisícročia však prišla o všetko. Nevzdala sa. Dnes má jej združenie vyše 300 členov. Organizuje pre nich kurzy, školenia, humanitárnu pomoc, no predovšetkým sa usiluje, aby ženy mali prácu. Desiatka z nich pracuje v Lapljom Sele v krajčírskych a tkáčskych dielni. Špecializujú sa na umelecky ladené odevy a butik majú aj v Belehrade. „Neviem, ako by sme sa pred tromi rokmi rozbehli, keby nám s nákupom prvých šijacích strojov a tkáčskych stavov nepomohlo

Slovensko, za čo sme veľmi vďačné,“ spomenula energická Gordana.

„Do nepokojov v roku 1999 žilo v našej dedine Bogoševac 250 ľudí a teraz nás je štrnásť. Z rodiny som sa vrátil len ja, moji dvaja bratia ostali v Srbsku. Z našej dediny som pritom tretí najmladší,“ vyratúva 45-ročný Branislav Jankovič. Bohužiaľ, väčšia časť jeho horskej dediny zarastá burinou a krikmi. K tomu aby aspoň v obývanej časti miestni ľudia žili ako-tak kultúrne a predovšetkým bezpečne, im Slovenská republika prispela na vybudovanie verejného osvetlenia. „V roku 1999 som pred nepokojmi ako 11-ročný ušiel do Štrpcov a do Brezovice, kde som vyrastal v centre pre utečencov,“ spomenie Petar Petrovič zo zmiešanej albánsko-srbskej kosovskej obce Mušnikovo. V súčasnosti je prvým mladým Srбом, ktorý sa vrátil domov, do svojej juhokosovskej dediny, v ktorej ostalo žiť 40 srbských rodín, no 58 sa už domov nevrátilo. Petar Petrovič má pritom strednú zdravotnú školu a je veľkou nádejou pre tunajšiu prestarnutú populáciu. No len ťažko by sa mohol vrátiť, keby mu Slovensko neprispelo na strešné

prekrytie bývalej hospodárskej budovy, ktorú si upravil na bývanie a v ktorej bude poskytovať aj predlekársku pomoc.

Áno pre multikulturalitu

Slovenská republika sa v rámci rozvojovej pomoci sústreďuje v Kosove aj na podporu spoluzitia menšín s väčšinovým obyvateľstvom. „Zo svojich peňazí aj z grantov z USA, Nórska a ďalších krajín sa mi podarilo pre kosovských džudistov vybudovať telocvičňu, ale už som nemal prostriedky na podlahu. Tú mi cez mikrogrant Slovak Aid financovala Slovenská republika,“ povie kosovský Albánc Anton Cena, ktorý uznáva boj len na športoviskách. Za manželku si zobral Slovenku, v 90. rokoch žil u nás a istý čas dokonca štartoval za Duklu Banská Bystrica. Dnes je jeho telocvičňa v Čaglavici otvorená nielen pre tunajších Albáncov, ale aj pre kosovských Srbov. Prispieva tak k obnoveniu normálnych vzťahov medzi oboma komunitami. Okrem džudistov v nej ženy cvičia aerobik.

„Naše Mediálne centrum nie je len pre menšiny v Kosove. Je pre všetkých, pre Srbov aj pre Albáncov. Podporujeme spoločenskú a politickú pluralitu a partnerský dialóg,“ hovorí nám riaditeľ centra Budimir Ničič. Vybudované je tiež v Čaglavici, niekdajšej dedine, ktorá je už takmer zrastená s metropolou Priština. Ničič dodáva, že centrum vybudovali pred tromi rokmi s podporou rôznych medzinárodných inštitúcií a veľvyslanectiev. „Za ten čas sme zorganizovali približne 150 rôznych diskusných panelov, besied a konferencií, pričom spravodajstvo z nich priniesli aj desiatky najvýznamnejších svetových médií“, vyratúva novinár Budimir. Zároveň vyslovuje poďakovanie Slovensku, vďaka ktorému má jeho multimediálne centrum výbornú zvukovú izoláciu. Slovensko však podporilo okrem srbských a zmiešaných komunít aj niekoľko projektov domácej albánskej väčšiny. Napríklad v ťažko dostupnej horskej obci Lanište prispelo s Fínskom na vybudovanie multifunkčného asfaltového ihriska. To zároveň slúži aj ako prístavacia plocha pre vrtuľníky rýchlej zdravotnej pomoci. No a v bosnianskej dedine Planjane sa zase deti v novom školskom roku potešia z novej počítačovej učebne, ktorú sme spolufinancovali s Luxemburskom.

Pomáhajú aj vojaci

Nadporučík Anton Domen je príslušníkom skupiny Civilno-vojenskej spolupráce (CIMIC – Civil-military cooperation) pri veliteľstve KFOR – Stred. „Úlohou našej 5-člennej fínsko-česko-írsko-slovenskej skupiny je posudzovať projekty najmä v oblasti školstva, zdravotníctva, infraštruktúry či podpory malého podnikania a sprostredkovať pomoc pri ich realizácii. Informácie dostávame od styčných monitorovacích tímov a postupujeme v úzkej spolupráci s miestnou štátnou správou a volenými autoritami,“ konštatuje. Z naposledy realizovaných projektov spomína dodávku zdravotníckych potrieb do zdravotných stredísk, vybudovanie mosta v obci Gornji Grabovec či nákup generátorov do viacerých škôl, lebo v Kosove nie sú problémy s dodávkou elektrického prúdu ničím výnimočným. Npor. Domen hovorí, že napríklad Fínsko ročne prispieva na realizáciu CIMIC projektov až 400-tisíc eurami. Slovensko v rámci vojensko-civilnej pomoci prispieva najmä personálne a organizačne – práve preto, lebo rozvojovú pomoc realizuje prostredníctvom ministerstva zahraničných vecí. No i tak sa naposledy naši vojaci spolu s príslušníkmi českej armády v rámci činnosti CIMIC zaslúžili napríklad o rozšírenie cintorína pri ortodoxnom kostole v obci Babin Most.

„V rámci CIMIC projektov sa najnovšie vyžaduje 30 až 50-percentné spolufinancovanie z domácich zdrojov, aby sa tak znižovala závislosť miestnych komunít od KFOR. Napokon – k 30. septembru končí svoju činnosť veliteľstvo KFOR – Stred a ním aj naša CIMIC skupina,“ uzatvára npor. Domen.

Už tento rok sa má podstatne znížiť aj počet slovenských vojakov v KFOR. To však nič nemení na slovách ministra obrany Ľubomíra Galka, ktorý zdôrazňuje, že plnenie našich medzinárodných záväzkov bude patriť k prioritám rezortu obrany – a nepochybné aj Slovenskej republiky.

Slovensko privítalo Vojenský výbor NATO

Vysoké Tatry sa počas víkendu 17. až 19. septembra zazelenali viac ako zvyčajne. Sviežu zeleň prírody doplnili digitálne maskáče a tmavozelené vojenské uniformy. V Starom Smokovci sa uskutočnilo zasadnutie Vojenského výboru NATO, najvyššieho vojenského orgánu Severoatlantickej aliancie. Náčelníci generálnych štábov 28 členských krajín NATO sa posadili k rokovaciemu stolu, aby prerokovali otázky súvisiace s transformáciou Aliancie, budúcnosťou operácií, ktoré prebiehajú pod velením NATO a ďalšie významné témy.

Konferenciu organizoval Generálny štáb Ozbrojených síl SR s priamym zapojením a miestna samospráva. Spolu s národnou pracovnou skupinou, vytvorenou pre organizáciu konferencie, na príprave pracovali aj členovia Medzinárodného vojenského štábu NATO. Rokovanie náčelníkov generálnych štábov a vojenských reprezentantov viedol predseda Vojenského výboru NATO taliansky admirál Giampaolo Di Paola. Na podujatí sa zúčastnil aj veliteľ spojeneckých síl v Európe admirál James Stavridis (SACEUR) a veliteľ pre transformáciu NATO generál Stéphan Abrial (SACT). Hostiteľom bol náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík.

Hostí na úvodnom rokovaní privítala predsedníčka vlády SR Ivetta Radičová. V príhovore zdôraznila dôležitú úlohu ozbrojených síl v prostredí novovznikajúcich hrozieb. Takisto podporila vytvorenie novej Strategickkej koncepcie, ktorú by Severoatlantická rada mala schváliť na Lisabonskom summite NATO v októbri tohto roku a mala by slúžiť ako východiskový dokument pre smerovanie Aliancie v nasledujúcom desaťročí. Účastníkov konferencie na Slovensku privítal prezident Ivan Gašparovič a stretol sa s nimi aj minister obrany SR Ľubomír Galko.

Afganistan, Kosovo a strategická koncepcia

Najvyšší vojenský predstavitelia NATO hovorili o budúcej podobe Aliancie a možnostiach jej transformácie. Bokom neostali ani možnosti zvyšovania spôsobilostí Aliancie v obmedzenom zdrojovom prostredí. Diskutovali aj o súčasnom a budúcom stave operácií pod velením NATO, najmä o misiách ISAF v Afganistane a KFOR v Kosove.

Veliteľ Spojeneckých síl v Európe admirál James G. Stavridis otvoril zasadnutie výboru videokonferenciou s veliteľom operácie ISAF generálom Davidom Petraeusom, ktorý informoval členov vojenského výboru o vyvíjajúcej sa situácii v Afganistane. Hlavnou témou brifingu boli prenos kompetencií a výcvik afganských bezpečnostných síl. Podľa Petraeusa dosiahli jednotky afganských bezpečnostných síl v oblasti výcviku povzbudzujúci pokrok, čo je základom dosiahnutia požadovaných štandardov, potrebných pre prechod kompetencií. Predseda vojenského výboru vyzval členské štáty Aliancie k zvýšeniu úsilia pri poskytovaní výcvikových kapacít a personálu pre afganské bezpečnostné sily.

Citujúc správu veliteľa spojeneckých síl v Európe (SACEUR) o celkovo zlepšujúcej sa bezpečnostnej situácii v Kosove, náčelníci generálnych štábov členských štátov NATO potvrdili svoje záväzky v operácii a čakajú na odporúčanie veliteľa spojeneckých síl v Európe pre posun do ďalšej fázy (Gate 2), ktoré bude predložené na schválenie Severoatlantickej rade.

Počas druhého dňa konferencie bola na programe diskusia o možných dôsledkoch pripravovanej Strategickkej koncepcie na vojenské smerovanie Aliancie. Na veliteľstve NATO v Bruseli, v súlade s novou Strategickou koncepciou, pokračujú práce na revízii veliteľských štruktúr NATO na zabezpečenie zásadných požadovaných spôsobilostí a dosiahnutiu operačnej efektívnosti aj s obmedzenými zdrojmi.

Tatry, trombity a lesík NATO

Súčasťou konferencie bol sprievodný program, ktorý priblížil zahraničným hosťom región Vysokých Tatier a Spiša. Program bol zarámovaný do línie takzvaných „5 T“. Prvé T,

Tatry (Tatras), poukazovalo na samotné miesto konania konferencie. Hoci v piatok 17. septembra Vysoké Tatry privítali delegátov nepriliš prívetivým počasím, v nedeľu sa končiare vynorili z oparu v celej svojej kráse. Pri príchode do Grand Hotelu Bellevue vítali hostí krojovaní Tatranci plieskaním bičov a trúbením na trombity. Tieto tradičné hudobné nástroje, podobné fujarám, sa skrývali pod druhým T. Tretie T – Trees (stromy) symbolizovali úsilie členských krajín NATO prispieť k obnove lesa zničeného vichricou v novembri 2004. Vedenie vojenského výboru a náčelníci generálnych štábov vysadili v Starom Smokovci v novozaloženom „Lesíku NATO“ poľnými lopatkami svoju borovicu – limbu, ku ktorej sa budú môcť v budúcnosti vrátiť. Sadenie stromčiekov v sebe skrývalo silnú symboliku, ktorú cítili všetci prítomní a ktorú vo svojich slovách ešte zdôraznil admirál di Paola a generál Bulík. „Ako sme videli, ľudia sa naozaj bavili a vzali to so srdcom, čomu som veľmi rád,“ povedal bezprostredne po vysadení stromčiekov I. Bulík. „Sme rovnocenní s ostatnými štátmi z hľadiska organizácie takéhoto podujatia, za čo by som sa rád poďakoval všetkým, ktorí sa na tom podieľali. Nasledovníci, ktorí idú po nás, už prejavili obrovský záujem o odovzdanie našich skúseností a vedomostí.“ (Ďalšia výjazdová konferencia Vojenského výboru NATO sa uskutoční v septembri 2011 v španielskej Seville – poznámka redakcie.)

Štvrté T – Tour (výlet, cesta) v sebe skrývalo navštívené miesta. Od nádherného výhľadu z Lomnického štítu a Skalnatého plesa, cez pamiatky UNESCO – Spišský hrad a drevený oltár Majstra Pavla v Levoči až po Pieniny a Červený Kláštor, kde sa hostia vydali po stopách lietajúceho mnicha Cypriána a na pltiach splavili rieku Dunajec. Návšteva Kartuziánskeho kláštora v Červenom Kláštore v sebe schovávala posledné T – Trust (dôvera). Vedenie vojenského výboru a náčelníkov generálnych štábov členských krajín NATO symbolicky pasovali za goralov, čím sa stali jednými z týchto rozvážnych a silných horských ľudí. Spoločenstvo goralov im takto vyjadrilo dôveru a úctu.

Bezpečnostné opatrenia

Konferencia Vojenského výboru NATO si vyžiadala dodržiavanie prísnych bezpečnostných opatrení. „Bezpečnostné opatrenia sme nastavili tak, aby v čo najnižšej možnej miere zasiahli do bežného života obyvateľov Vysokých Tatier. Nevznikli žiadne komplikácie a aj z tohto pohľadu prebehla konferencia bez akýchkoľvek problémov,“ zhrnul po skončení konferencie hovorca OS SR major Milan Vanga.

Viac o organizácii rokovania Vojenského výboru NATO, rozhovor s projektovým manažérom akcie, pohľad na prácu pracovných skupín a do zrkadlí priprav a výsledkov vám prinesieme v ďalšom čísle OBRANY.

V rámci spoločenského programu pasovali náčelníkov generálnych štábov v Červenom Kláštore za goralov

Minister obrany SR Ľubomír Galko s manželkou vítajú náčelníkov generálnych štábov

/ Michaela FARKAŠOVÁ, mjr. Milan VANGA, kpt. Peter MICHNICA

Spoločná fotografia náčelníkov generálnych štábov a vojenských reprezentantov pri NATO

foto Peter DOVINA, Peter MICHNICA

Vojenský výbor NATO

Najvyšší vojenský orgán NATO je zložený z náčelníkov generálnych štábov (v niektorých štátoch náčelníci obrany) všetkých 28 členských krajín. Ako skupina sa stretávajú najmenej trikrát do roka. Ich práca je každodenne vykonávaná prostredníctvom stálych vojenských reprezentantov jednotlivých krajín, z väčšej časti generálmi s trojhviezdičkovou hodnosťou, na Veliteľstve NATO v Bruseli. Stretávajú sa jeden až štyrikrát do týždňa na formálnych a neformálnych stretnutiach, kde diskutujú a rokujú o vojenských záležitostiach, ktoré sa dotýkajú bezpečnostnej situácie na celom svete. Vojenský výbor poskytuje Severoatlantickej rade, najvyššiemu politickému orgánu NATO, vojenské stanoviská založené na vzájomnej dohode, čo znamená, že každé odporúčanie odsúhlasia náčelníci všetkých generálnych štábov. Úzko spolupracuje s dvomi strategickými veliteľmi (SACT a SACEUR) pri predkladaní plánov, otázok a odporúčaní na vyjadrenie politického stanoviska. Dáva jasné vojenské nariadenie strategickým veliteľom na základe rozhodnutí Vojenského výboru NATO a Severoatlantickej rady.

Vojenský výbor predstavuje významný zdroj odborných vedomostí a skúseností, rozhoduje o vojenských postupoch, týkajúcich sa celej Aliancie, stratégiách a plánoch. Je kľúčovou časťou NATO pri vytváraní rozhodnutí.

Predseda a veliteľia

Predseda Vojenského výboru volia náčelníci generálnych štábov členských krajín NATO, spravidla na trojročné obdobie. Reprezentuje ich stanoviská na konsenzuálnom základe ako hlavný vojenský poradca generálneho tajomníka, Severoatlantickej rady a ďalších hlavných organizácií NATO.

Celkovým plánovaním a riadením operácií NATO je poverený hlavný veliteľ Spojeneckých síl v Európe (SACEUR), ktorý pracuje na Najvyššom veliteľstve spojeneckých síl v Európe (SHAPE) na veliteľstve v mestečku Monse, v Belgicku.

Hlavný veliteľ spojeneckých síl pre transformáciu (SACT) pracuje v Norfolku, v USA. Zodpovedá za zvyšovanie vojenských spôsobilostí NATO, rozvoj koncepcií, postupov a vykonávanie cvičení NATO.

Nadrotmajster Richard MÜLLER začal svoju kariéru profesionálneho vojaka v roku 1995 po absolvovaní vojenského gymnázia SNP v Banskej Bystrici a ročnej praporčickej školy pri SOŠ TaM v Nitre ako veliteľ družstva ošetrovania a ukladania techniky vo vtedajšej 3. brigáde chemickej ochrany v Rimavskej Sobote.

Zo štruktúr NATO na rotu podpory velenia

V tom istom roku bol prevelený k práporu rýchleho nasadenia v Martine (neskôr Prápor okamžitej reakcie a v súčasnosti 11. mechanizovaný prápor), kde pôsobil až do svojho vyslania na plnenie úloh mimo územia SR do štruktúr NATO v roku 2006. Po návrate z pôsobenia v štruktúrach NATO pôsobí od roku 2009 v rožňavskom prrrchbo ako veliaci poddôstojník rotu podpory velenia. Po takmer 11 rokoch vo funkcii správcu skladu v martinskom prápore rýchleho nasadenia bol v roku 2006 vyslaný do štruktúr NATO do funkcie osobný asistent zástupcu náčelníka štábu pre podporu veliteľstva Pozemných síl NATO v nemeckom Heidelbergu.

Čo pre vás znamenalo toto vyslanie?

Predovšetkým to bola obrovská zmena a veľká výzva. Pôsobil som v celkom inom prostredí na odlišnom stupni velenia a s odlišnou pracovnou náplňou. Preto bolo nevyhnutné, aby som sa čo najskôr naučil hlavné procedúry. Čítil som veľkú zodpovednosť, pretože pri vyslaní na plnenie úloh mimo územia SR neplníte len „rutinné“ úlohy vyplývajúce z vašej funkcie, ale zároveň reprezentujete Slovenskú republiku a OS SR na medzinárodnom fóre. Z profesionálneho hľadiska to pre mňa znamenalo posun do „inej dimenzie“, pretože to bola moja prvá skúsenosť so štábnou prácou na takom vysokom stupni velenia, akým Veliteľstvo pozemných síl NATO v Heidelbergu nepochybne je. Mojim priamym nadriadeným bol brig. gen. Ing. Pavel Macko, CSC., ktorý v tom čase zastával spomínanú funkciu, po ukončení jeho vyslania v roku 2008 to bol brig. gen. Ing. Miroslav Kocian.

Aké skúsenosti ste získali z práce v medzinárodnom prostredí?

Predovšetkým neoceniteľné skúsenosti zo štábovej práce na vyššom stupni velenia, z práce so štandardnými postupmi a procedúrami zaužívanými v NATO, naučil som sa, ako k svojim povinnostiam pristupuje pravý profesionál tak, aby s jeho prácou boli spokojní nadriadení, kolegovia a aj ja sám.

Po skončení pôsobenia v štruktúrach NATO ste „zakotvili“ na funkcii veliaci poddôstojník rotu podpory velenia v prápore RCHBO Rožňava. Ako sa dajú získať skúsenosti „pretaviť“ do terajšej funkcie, ktorá je najmä o práci s ľuďmi o ich riadení, a nie o štábovej práci?

Máte pravdu, je to funkcia, ktorá je predovšetkým o práci s ľuďmi a o ich riadení. No v našej profesii je to vždy o práci s ľuďmi, či už s kolegami, nadriadenými alebo

podriadenými. Od začiatku svojej kariéry, tak ako každý iný profesionálny vojak, pracujem v kolektíve profesionálnych vojakov a zamestnancov, takže práca s ľuďmi nie je pre mňa nič nové. V štruktúrach NATO som mal možnosť pozorovať, ako to funguje vo vyspelých armádach Aliancie, ako pristupujú nadriadení k podriadeným, kolegovia ku kolegom a podriadení k nadriadeným. Bol to vysoký stupeň profesionality, vysoká náročnosť najmä k sebe samému, ale aj k podriadeným, zodpovedné plnenie nariadení a rozkazov. Len silný a stmelý kolektív dokáže prekonať aj najťažšie prekážky a výzvy. V podobnom duchu sa z pozície veliaceho poddôstojníka rotu usilujem viesť svojich podriadených, vstúpovať im zásady profesionality a byť im príkladom a vzorom.

S akými profesionálnymi vojakmi ste sa stretli po nastúpení do novej funkcie?

Bol som milo prekvapený, s akými kvalitnými profesionálmi som sa stretol. Svedčí o tom aj skutočnosť, že vrote podpory velenia máme dva roky po sebe najlepšieho poddôstojníka práporu a tiež profesionálneho vojaka v kategórii mužstvo, ktorí vzorne reprezentovali prápor RCHBO aj v rámci Pozemných síl OS SR. Od začiatku som čítil podporu dôstojníckeho zboru, ale aj poddôstojníkov vo veliteľských a riadiacich funkciách. Mojm cieľom bolo vybudovať silný a súdržný kolektív, čo sa nám zatiaľ darí a spoločnými silami plníme úlohy výcvikového roka. Samozrejme, neustále sa spoločne učíme novým veciam zavádzaným do OS SR, ako sú napr. nové výcvikové programy. Vždy je čo zlepšovať, ale o tom táto profesia je. Učíť sa novému, zdokonaľovať samých seba a odovzdávať skúsenosti podriadeným. Tým je naša práca poddôstojníkov pestrá a zaujímavá, a preto ju radi robíme.

nrtm. Richard MÜLLER počas svojej kariéry absolvoval jazykové kurzy STANAG „1, 2 (v roku 2000), 3 (v roku 2003)“, absolvoval 3-mesačnú odbornú stáž v belgickom SHAPE-e (v roku 2004) a kurz veliacich poddôstojníkov rôť na poddôstojníckej akadémii v Martine v roku 2009

TECHNIKA

N O V I N K Y

T R E N D Y

V Í Z I E

Poľský tender LIFT začal

Poľské ministerstvo obrany vyzvalo 2. septembra záujemcov o účasť na tendri na dodávku integrovaného leteckého systému na výcvik osádok, označovaného v anglickom jazyku ako LIFT (Lead-In Fighter Trainer), aby prihlásili svoje predbežné ponuky. Čas majú záujemcovia približne mesiac, 4. októbra by sa mali ponuky na ministerstve otvárať. Cieľom výberového konania v Poľsku je dodávka 16 cvično-bojových lietadiel, výcvikového systému, logistického balíčka, zodpovedajúcej technickej a operačnej dokumentácie vrátane

zaškolenia inštruktorov a odovzdania bezpečnostnej dokumentácie tak, aby bol u našich susedov zabezpečený výcvik vojenských pilotov na moderné stíhacie lietadlá.

Záujemcov, ktorí potvrdia svoje ponuky a budú spĺňať stanovené podmienky na účasť v tendri, pozve výberová komisia ministerstva do ďalšieho kola, kde sa bude rokovať o technických otázkach, a ktorého cieľom bude spresnenie obsahu a podmienok kontraktu na program LIFT. Ďalším krokom, ktorý si už bude vyžadovať zlo-

ženie finančnej zábezpeky, bude podanie najlepšej a finálnej ponuky a tiež pozvanie na účasť v elektronickej aukcii alebo priame rokovanie v prípade, ak by bola len jedna platná ponuka. Rozpočet poľského ministerstva obrany na budúci rok je 27,5 mld. zlotých (1,95 HDP) a je medziročne vyšší o 1,8 mld. zlotých, čo predstavuje rast o 7,1 %.

Foto Roman Kment

Krátko

Švajčiarska vláda rozhodla na konci augusta, že odloží nákup 22 nových stíhacích lietadiel, ktoré by mali nahradiť dosluhujúce F-5E Tiger. Dôvodom odkladu maximálne o päť rokov je súčasný nedostatok finančných prostriedkov na ich nákup. Rozhodnutie podľa Bernu neohrozi bezpečnosť krajiny, ktorú zatiaľ bude zabezpečovať 33 strojov F/A-18 Hornet. Odloženie nákupu nových lietadiel však zníži schopnosť švajčiarskych síl vykonávať zložitejšie úlohy vzdušného hliadkovania a protivzdušnej obrany. V hodnotení na výber nových strojov, ktoré sa uskutočnilo už v roku 2008, boli tri typy Eurofighter, Gripen a Rafale.

Lotyšké ministerstvo obrany dostalo 30. augusta písomné potvrdenie, že USA zapožičajú ich vojakom na zvýšenie bezpečnosti počas pôsobenia v Afganistane opancierované vozidlá, ktoré si nemôžu do-

voliť v súčasnosti nakúpiť pre nedostatok financií. Pôjde celkovo o osem vozidiel kategórie MRAP a 40 vozidiel HMMWV. Lotyšsko pôsobí v operácii ISAF v Afganistane od roku 2003 a v súčasnosti tu má 175 príslušníkov.

Holandské stíhačky F-16 z účelového leteckého zoskupenia (ATF) v Afganistane so základňou v Kandaháre boli v polovici augusta vybavené novými prieskumnými podvesnými kontajnermi LITE. Kontajnery so špeciálnou výstavbou vo svojej modernizovanej verzii dokážu zozbierať oveľa viac údajov s vysokým rozlíšením za oveľa kratší čas. Systém sa využíva na mapovanie ciest, pri ktorých by mohli povstalci umiestňovať nástražné výbušné systémy. Podľa holandských zdrojov sú IED misie F-16 vysoko efektívne, pričom za posledných šesť mesiacov sa takto odhalili viaceré miesta s nastraženými pascami, ktoré boli odstránené.

Ruská federácia a Izrael podpísali 6. septembra dohodu o vojenskej spolupráci. Izraelský minister obrany Jehud Barak uviedol, že jeho krajina je pripravená pokračovať v zdieľaní vojenských skúseností s Ruskom vrátane oblasti využívania bezpilotných prostriedkov. Rusko už kúpilo v Izraeli 12 bezpilotných prostriedkov a mohlo by 36 ďalších v celkovej hodnote 100 mil. USD. Moskva má pritom záujem vybaviť izraelské prostriedky niktormi „vlastnými súčasťami a laserovými prostriedkami“.

Vybudovanie bezpečnostných síl v Afganistane, ktoré budú schopné plniť svoju funkciu bude trvať dlhý čas, ale je nevyhnutné pre úspech misie. Úviedol to na začiatku septembra veliteľ výcvikovej misie NATO v tej-

to krajine genpor. William B. Caldwell. Cieľom je podľa neho regrutovať 55 000 nováčikov, aby afganské bezpečnostné zložky mali 306 000 mužov na konci roka 2011. Vzhľadom na „negatívny rast“ náborovania, keď v septembri 2009 z 2 000 prijatých zostalo slúžiť len 800 osôb, by na splnenie stanoveného plánu museli regrutovať podľa Caldwellu do konca budúceho roka 141 000 nováčikov.

Americké vzdušné sily zaznamenali ďalší úspech pri svojej snahe certifikovať alternatívne palivá pre lietadlá. Podľa oficiálnych správ 27. augusta stroj C-17 Globemaster III zo 418. skúšobnej letky úspešne použil letecké palivo, ktoré bolo kombináciou klasického paliva (JP-8), biozložky, ktorá bola zo živočíšneho tuky a syntetického paliva odvodeného z uhlia.

NAMSA vyberala Scanie

Automobilka Scania podpísala zmluvu so servisnou a zásobovacou agentúrou NATO NAMSa o dodávke 31 úžitkových vozidiel pre luxemburskú armádu, z ktorých 13 bude vybavených ochranou proti minám a palbe z ručných zbraní podľa normy STANAG 3. Súbežne s tým Švédsky úrad pre obranné materiály objednal 88 logistických vozidiel, z ktorých štyri budú slúžiť na výučbu vodičov.

Vozidlá pre Luxembursko sú postavené na 4-nápravových podvozkoch s pohonom všetkých kolies Scania G 480 8x8. Pancierované vozidlá budú nasadené v mierových misiách, na 28 kusoch bude inštalované hákové

rameno pre nakladanie kontajnerov. Zákazka švédskych obranných síl zahŕňa 80 trojnápravových logistických vozidiel Scania G 400 6x2 s hákovým nakladačom. Osem 4-nápravových vozidiel Scania P 400 8x2 bude so žeriavovým ramenom a plošinovou nadstavbou.

Prvýkrát v histórii dodávok Scania pre švédsku ozbrojenú silu sú vozidlá vybavené systémom Communicator 200, ktorý prostredníctvom diaľkového zberu dát z riadiacej jednotky vozidla umožňuje sledovať výkony vozidla i vodiča na webovom portáli.

Foto Scania

Protiletadlový systém SysFla

Protivzdušná obrana vo všeobecnom chápaní tohto pojmu je večnou témou pre akékoľvek moderné ozbrojené sily. Ani v čase asymetrických konfliktov sa jej dôležitosť nezmenšila, ba skôr je to naopak.

Kanónový modul Mantis s automatickým kanónom kalibru 35 mm. Dobré vidieť indukčné prstence systému AHEAD na ústí hlavne.

/ text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Už nie je reč len o klasickej protivzdušnej obrane, to znamená obrane pred lietajúcimi prostriedkami s pilotom na palube, prípadne aj v súčasnosti stále rozširujúcich bezposádkových lietajúcich prostriedkov všetkých možných tried a kategórií. Celý problém sa najaktuálnejšie rozšíril navyše do kategórie obrany pred delostreleckou muníciou. A tu začína okrem množstva iných limitujúcich faktorov ešte výraznejšie než pri klasickej protivzdušnej obrane pôsobiť parameter, ktorý, žiaľ, zostáva aj naďalej rozhodujúci vo väčšine oblastí nášho života – financie. Násť znesiteľnú rovnováhu medzi nákladmi na systém a jeho efektívnosťou nie je veru ľahká úloha.

Vyspelé krajiny disponujú v súčasnosti už množstvom mimoriadne dokonalých technológií, lenže nie všetky sú z hľadiska finančnej znesiteľnosti vhodné (aspoň nie v súčasnosti) pre sériovú výrobu a reálne nasa-

denie. Táto otázka trápi moderné armády bez rozdielu. Odlišné sú len spôsoby a rozsah aktivít v úsilí riešiť tento problém. Nemecko si uvedomuje, že jeho aktuálne protiletadlové kapacity krátko dosahu pomaly, ale nezadržiateľne spejú k definitívnemu koncu svojho aktívneho života. Orgány zodpovedajúce za udržiavanie schopností zadali konštruktérom nových riešení, ktorých úlohou bude nahradenie zastaraných systémov Roland a Gepard vyradených ku koncu roka 2010, veľmi prísne požiadavky. Výsledkom týchto snáh je jeden z najnovších projektov v oblasti protiletadlových prostriedkov krátko dosahu na svete pomenovaný SysFla (System Flugabwehr).

Pre zabezpečenie vývoja, skonštruovania, sériovej výroby a dodania nového moderného kombinovaného sieťového systému protivzdušnej obrany pozemných síl krátko dosahu založili 28. decembra 2007 tri ne-

mecké spoločnosti (Rheinmetall AG, Krauss-Maffei Wegmann (KMW) a LFK - Lenkflugkörperysteme GmbH) spoločnosť GU SysFla GmbH. Vznik spoločnosti je reakciou na požiadavky na ponuky perspektívneho protiletadlového systému SysFla, ktorú nemecký úrad pre vojenské zaobstarávanie BWB vydal v septembri 2007.

Jediným a zásadným cieľom novovytvoreného združenia GU SysFla GmbH je vývoj, skonštruovanie, sériová výroba a dodanie nového moderného kombinova-

ného sieťového systému protivzdušnej obrany pozemných síl krátko dosahu. Vývoj podľa aktuálneho plánu má byť dokončený do roku 2014, so začiatím fázy sériovej výroby v plnom rozsahu od roku 2015.

Spoločnosť GU SysFla GmbH ponúkla nemeckému akvizičnému úradu BWB svoj projekt perspektívneho protiletadlového systému SysFla vo viacerých možných variantoch ešte v máji 2008. V svojej základnej podobe, ktorú úrad BWB akceptoval v rámci akvizície pre nemecký Bundeswehr, protiletadlový systém SysFla zahŕňa raketovú riadenú streľu LFK NG (Lenkflugkörper Neue Generation), odpaľovacie zariadenie Crewpad, nový stacionárny kanónový systém Mantis na báze prostriedku Skyshield (so schopnosťou C-RAM – Counter Rocket Artillery Mortar), senzorový modul zo zostavy protiletadlového systému Skyshield, infračervený sledovací a výstražný snímač FIRST a nový kontajnerizovaný systém velenia a riadenia. Nemecký Bundeswehr podpísal v máji 2009 s firmou Rheinmetall Defence kontrakt na dodanie základného ochranného systému NBS (Nächstbereichschutzsystem) Mantis na ochranu nemeckých vojenských táborov v Afganistane. Tento systém pozostáva zo štyroch kanónových modulov, dvojice radarových a optických navádzacích systémov a jedného kontajneru velenia a riadenia. Dodanie prvého systému sa má realizovať v roku 2011. Kanónový ochranný systém Mantis v svojej základnej podobe predstavuje dôležitý základ pri zavedení systému SysFla v blízkej budúcnosti. V zostave celého budúceho systému SysFla určeného na ochranu vojenských základní a táborov v zahraničí aj s možnými opциями sú zaradené štyri odpaľovacie zariadenia Crewpad (každé s dvojicou protiletadlových raketových riadených striel LFK NG pripravených na okamžité použitie), štyri kanónové systémy Mantis, dva senzorové moduly, jeden kontajner velenia a riadenia a štyri infračervené sledovacie a výstražné snímače FIRST.

Kanóny i senzory

V zostave aktuálneho systému sú použité kanónové systémy vyzbrojené automatickými revolverovými kanónmi Rheinmetall Defence Oerlikon 35/1000 kalibru 35 mm, ktoré vyvinula švajčiarska spoločnosť Oerlikon (dnes je súčasťou nemeckej spoločnosti Rheinmetall Defence). Tieto kanóny kalibru 35 mm charakterizuje vysoká kadencia až 1 000 výstrelov za minútu. Konštrukcia zbrane je prispôbená, takže okrem štandardnej výbušno-zápalnej munície a cvičnej munície so stopovkou, možno taktiež použiť špeciálnu programovateľnú muníciu PMD 062 (35 x 228 RWM) systému AHEAD (Advanced Hit Efficiency and Destruction). Dĺžka hlavne automatického kanóna 35/1000 je 2766 mm. Na programovanie munície systému AHEAD slúžia indukčné programátory umiestnené na konci hlavne. Tie zmerajú úšľosť rýchlosti projektilu a na základe informácií z riadiaceho systému nastavujú čas detonácie projektilu, aby sa tak stalo tesne pred cieľom. Samotná náplň projektilu pozostáva z maličkých výbušnej náplne a 152 valčiek z volfrámovej zliatiny, ktoré po svojom rozlete vytvoria v smere k cieľu kužeľ, ktorý veľmi efektívne pôsobí proti cieľu. Dĺžka ná-

boja PMD 062 je 387 mm a jeho hmotnosť je 1 770 g, hmotnosť projektilu tohto náboja dosahuje 750 g. Úšľosť rýchlosti projektilu dosahuje 1050 m/s. V bezposádkovom automatickom kanónovom systéme Mantis je na strelbu pripravených 224 nábojov.

Senzorový modul kombinuje moderný prehľadový rádiolokátor s radarovými a optickými navádzacími systémami. Aj tento modul je bezposádkový a jeho činnosť ovládajú operátori, ktorí sedia v kontajneri velenia a riadenia. Tu sa im taktiež zobrazuje celková informácia o dianí vo vzdušnom priestore a jeho vývoji.

Pasívny infračervený sledovací a výstražný snímač FIRST (Fast Infra Red Search and Tracking), na ktorom odborníci spoločnosti Rheinmetall Defence Electronics (RDE) a Diehl BGT Defence pracujú už niekoľko rokov, predstavuje výrazný skok vpred v oblasti výkonových a prevádzkových možností zariadení tejto kategórie. Pri porovnaní s podobnými zariadeniami súčasnosti ponúka systém FIRST podstatne väčší rozsah sledovania priestoru v elevácii. Pri verzii systému s trojicou snímačov tento parameter dosiahne až 54° (elevačný rozsah sledovania jedného snímača je 18°).

Nová raketa

Za vývoj novej protiletadlovej raketovej riadenej strely LFK NG zodpovedá priemyslová pracovná skupina ARGE LFK NG, ktorú spoločne vytvorili nemecké firmy MBDA Deutschland (LFK-Lenkflugkörperysteme GmbH) a Diehl BGT Defence.

- Senzorový modul pochádzajúci zo systému Skyshield, ktorý je použitý v systéme Mantis a bude aj jedným z dôležitých komponentov systému SysFla

Modelová podoba zostavy SysFla prvej etapy na základe nakontrahovaného systému Mantis s využitím všetkých opcií - kontajner velenia a riadenia, dva senzorové moduly, štyri kanónové moduly, štyri senzory FIRST a štyri odpaľovacie zariadenia Crewpad pre raketovú riadenú streľu LFK NG

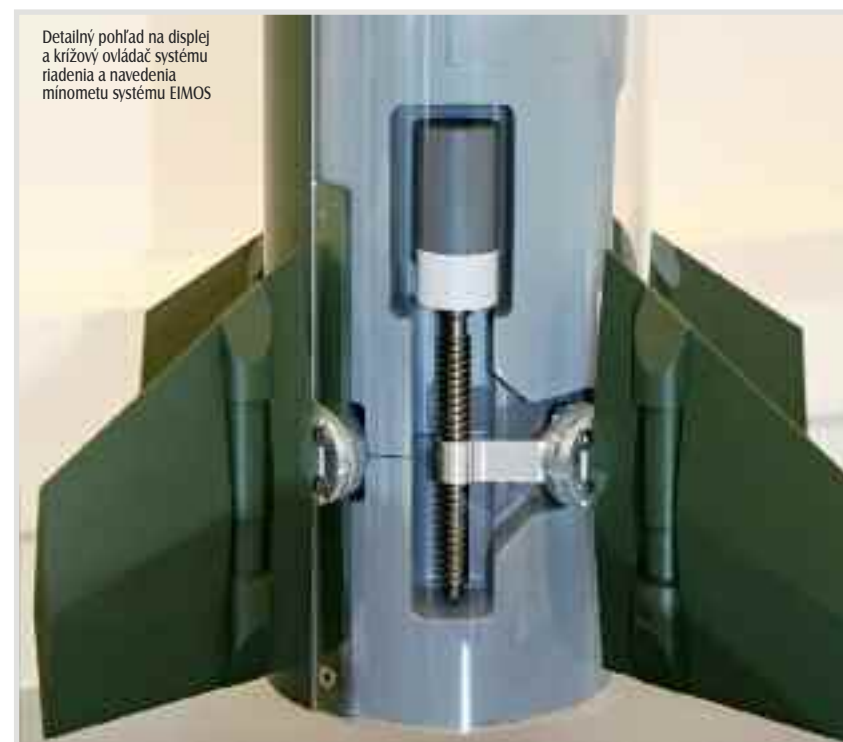

Maketa raketovej riadenej strely LFK NG v reze

Pravdepodobne konečná podoba dvojnásobného odpaľovacieho zariadenia Crewpad pre rakety LFK NG. V puzdre v základni trojnožky sú akumulátory a spojovacie zariadenia. Šikmé plechy s bočnicami slúžia ako rozrážacie plynov v prípade kolmého štartu raketovej riadenej strely.

Počas analytickej fázy prípravy novej konštrukcie technológovia a konštruktéri verifikovali viacero nových technológií, ktoré pripravili pre tento projekt. Okrem iných to boli dve letové skúšky technologického demonstrátora raketového motora na tuhé palivo s dvojitým impulzom (Dual-pulse rocket engine), skúšky systému riadenia pomocou torzných tyčí a taktiež bližšie nešpecifikovaný počet skúšok bojovej časti inovatívnej konštrukcie.

Konštrukcia protiletadlovej raketovej riadenej strely krátkeho dosahu LFK NG je bikalibrová so šiestimi krídlami a štvoricou destabilizátorov. Jedna z dvojíc krídel je oproti ďalším dvom dvojiciam posunutá viditeľne dozadu. Dvojica destabilizátorov, ktorá sa nachádza v osi vzad posunutej dvojice krídel, je podstatne dlhšia ako ďalšia dvojica destabilizátorov. Celková dĺžka raketovej riadenej strely LFK NG dosahuje 1 780 mm, priemer trupu v motorovej sekcii je 110 mm a predná časť trupu má kaliber 94 mm. V prednej sekcii riadenej strely s kalibrom 94 mm sa pod priehľadným prekrytom nachádza veľmi citlivý infračervený snímač so zorným poľom prakticky 180°, za ním je umiestnená inerciálna meracia jednotka IMU (Inertial Measurement Unit) a tri tlakové fľaše s chladiacim plynom, blok elektroniky spracovania informácií, palubný letový počítač, prijímač dátového spojenia a napájací zdroj. Pod prechodovou sekcíou medzi časťami trupu s rozdielnymi kalibrami je umiestnená inovátorská programovateľná bojová časť (Intelligent Penetrator/Fragment Warhead). Kaliber raketového motora s dvojitým impulzom je 110 mm a na konci tela je okolo dýzy raketového motora umiestnená sekcia ovládania. Raketový motor ponúka počas prvého impulzu dostatok energie na kolmý štart a inerciálne vyvedenie do smeru cieľa. Podľa zmien polohy cieľa je v tejto fáze trajektória letu riadenej strely korigovaná údajmi prenášanými na palubu strely prostredníctvom dátového prepojenia. Druhý impulz raketového motora, ktorý je možné zadržať až do potrebného okamihu, slúži na konečnú fázu prepadu vzdušného cieľa a zaručuje dostatok energie na jeho úspešné zničenie. Vo svojej finálnej podobe raketová riadená strela LFK NG definitívne stratila plynové kormidlá v dýze raketového motora (tie boli v začiatkových etapách navrhovania stále súčasťou projektu). Riadená strela v svojej aktuálnej podobe nedisponuje vektorovaním pohonnej jednotky a strela je počas svojho letu riadená výlučne aerodynamickými riadiacimi plochami. Tento faktor naznačuje zmenu filozofie bojového použitia tejto riadenej strely a ďalšie úsilie znížiť jej celkové akvizíčné a prevádzkové náklady. Riadená strela s výlučne aerodynamickým ovládaním bude z hľadiska konštrukčného riešenia aj výroby jednoduchšia, a teda nepochybne aj lacnejšia. Projekt riadenej strely LFK NG hovorí o diaľkovom dolete 10 000 m, takže pri porovnaní so súčasnými riadenými strelami krátkeho dosahu (SHORAD), ktoré ponúkajú rozsah maximálnych diaľkových dosahov 5-8 km, ide o pomerne citeľný nárast tohto parametra. Všetko nasvedčuje, že pri porovnaní so súčasnými výrobkami a ich bojovými možnosťami bude strelba s riadenou strelou LFK NG vedená na väčšie vzdialenosti, takže vyvedenie riadenej strely po kolmom vzlete v smere cieľa bude aj bez plynodynamického riadenia bezproblémové. Pritom energetická výkonnosť novej riadenej strely bude vďaka väčšiemu motoru a absencii straty ťahu motora vplyvom odporu kormidiel plynodynamického riadenia v dýze motora a s použitím druhého impulzu v okamihu finálnej fázy prepadu cieľa podstatne vyššia než akejkoľvek inej riadenej strely súčasnosti, čo zabezpečí zvýšenú pravdepodobnosť úspešného zničenia vzdušného cieľa. Strelbu pritom bude možné realizovať aj na vzdialenosť maximálneho diaľkového dosahu, napriek tomu, že ani najvýkonnejšie infračervené snímače súčasnosti takýchto malých rozmerov nedisponujú takým veľkým dosahom, keďže riadená strela LFK NG veľkú časť trajektórie letí v inerciálnom móde s korekciami zo zeme a infračervený snímač začína pracovať s cieľom až vo vzdialenosti, ktorá umožňuje v maximálnom rozsahu využiť jeho kvalitu. Aerodynamické riadiace plochy ovládajú mechatronické ovládače – jeden pre každú plochu. Letová rýchlosť riadenej strely LFK NG bude variabilná až do rýchlosti Mach 2,2. Hmotnosť riadenej strely LFK NG je 28 kg, hmotnosť inteligentnej bojovej časti dosahuje 2,5 kg. Táto bojová časť v prípade priameho zásahu pracuje ako penetrátor, v prípade, že riadená strela míňa cieľ v malej vzdialenosti, bojová časť pracuje ako výbušná s črepinovým účinkom. Princíp konštrukcie raketovej riadenej

Detailný pohľad na displej a krížový ovládací systém riadenia a navedenia minometu systému EIMOS

Maketa inovatívnej bojovej časti raketovej riadenej strely LFK NG

Dôležitým informačným komponentom systému SysFla bude pasívny senzor FIRST

strely LFK NG umožní jej bojové použitie aj v móde LOAL (Lock-On-After-Launch) proti všetkým typom cieľov.

V zostave prvých vyrobených protiletadlových systémov SysFla, ktorých základným určením bude ochrana vojenských táborov, budú použité štyri dvojnásobné odpaľovacie zariadenia Crewpad. Konštrukcia ľahkého dvojnásobného odpaľovacieho zariadenia Crewpad umožní viesť činnosť proti nečakané sa objavujúcim cieľom typu bojových vrtuľníkov vo vise (Pop-up targets), prípadne na činnosť v priestoroch, kde napríklad vysoké kopce tesne obklopujú bránený objekt alebo teritórium. V takom prípade bude odpaľovacie zariadenie Crewpad činné najmä v móde LOBL (Lock-On-Before-Launch) so šikmým štartom riadenej strely. Odpaľovacie zariadenie Crewpad sa taktiež ponúka na použitie v móde strelby LOAL s kolmým štartom riadených striel.

/ text a foto Miroslav GYŮRÖSI

V oblasti zbraní delostreleckej podpory mímometry určite ešte nepovedali posledné slovo. Svedčí o tom skutočnosť, že žiadna krajina, ktorá sa usiluje disponovať moderne vyzbrojenou armádou, nezanedbáva túto oblasť.

Mímometné novinky EXPAL-u

Nespochybniteľným faktom, v prípade mímometov nemenej podstatným, je, že mímometmi pre ich nízke akvizíčné i prevádzkové náklady a pomerne vysokú účinnosť, disponuje v súčasnosti akákoľvek, i tá finančne najzanedbanejšia, armáda. So zbraňami tohto druhu sa stretávame v akomkoľvek kúte zemegule, vo všetkých klimatických pásmach. Pre svoju cenu, jednoduchosť a účinnosť sú obľúbené aj u gerilových zoskupení.

V prípade modernejších alebo technologicky vyspelejších armád sa práce konštruktérov sústreďujú na automatizáciu použitia týchto zbraní, zvyšovanie ich mobility a taktiež na zvyšovanie presnosti moderných delostreleckých mín. Rozsah a podobu všetkých týchto krokov, samozrejme, ovplyvňujú peniaze. Tie sú dnes, žiaľ, meradlom absolútne všetkého. To znamená, že snahy konštruktérov v prípade každého projektu sú jednoducho vedené finančnou znesiteľnosťou, to znamená maximálnou možnou mierou efektívnosti za minimálne financie.

So zaujímavými novinkami z oblasti modernej mímometnej výzbroje, ktoré, zdá sa, zodpovedajú spomínaným faktorom, prichádza v našich končinách nie veľmi známa španielska spoločnosť EXPAL zo sídlom v Madride.

Samohybný mímomet EIMOS

V súčasnej uponáhľanej dobe je každá sekunda večnosťou. Tak ako v časoch svojej najväčšej slávy delostrelectva ako kráľa bojiska bola väčšina, vtedy ešte hlavných systémov, ťahaná (najprv koňmi, neskôr rozličnými ťahačmi s vlastným pohonom) tak v súčasnosti vedú prím samohybné systémy. Či už ide o systémy na pásových podvozkoch alebo na kolesových, armády sa spoliehajú na ich autonómnosť a zvýšenú schopnosť prežitia na modernom bojisku. V súčasnosti nie je možné, aby sa delostrelecký systém zvinul z palebnej pozície za 15 minút, dnes dáva šancu na prežitie maximálne niekoľko desiatok sekúnd. Moderné bojisko presýtené informačnými prostriedkami nedáva pomalým prakticky nijaké šance.

Už spomínaná španielska spoločnosť EXPAL vyvinula svoj variant samohybného mímometného systému pomenovaného EIMOS (EXPAL Integrated Mortar System). Vo svojej podstate ide o inštalovanie mímometu kalibru 81 mm (prípadne kalibru 60 mm, podľa požiadaviek konkrétneho zákazníka) zo systémom riadenia a velenia Techfire na podvozok rýchleho terénneho automobilu URO Vamtac S3. Maximálny dostrel mímometu EXPAL kalibru 81 mm je 6 900 m (maximálny do-

Detailný pohľad na displej a krížový ovládač systému riadenia a navedenia Techfire na palube samohybného mímometného systému EIMOS

– Samohybný mímometný systém EIMOS. Na podvozku terénneho automobilu URO Vamtac S3 je inštalovaný mímomet EXPAL kalibru 81 mm, systém riadenia a navedenia Techfire a taktiež schránky s municiou.

strel mímometu EXPAL kalibru 60 mm dosahuje 4 900 m). Vlastný inerciálny navigačný systém doplnený o prijímač systému družicovej navigácie GPS umožňuje priebežne určovať koordináty a vystreliť prvú minu do 10 sekúnd po zastavení vozidla systému EIMOS. Určenie presnosti polohy mímometu je do 2 m. Čas potrebný na lokalizovanie cieľa s pomocou systému Techfire v sektore s rozsahom 120° nepresahuje 20 sekúnd. Na zamierenie a výstrel systém potrebuje 10 sekúnd. Na pohyb mímometu v námere i odmere slúžia elektromotory s výkonom maximálne 2 kW. Spätný ráz hlavne mímometu pri výstrele tlmi pneumatiký systém (rozsah pohybu hlavne 300 mm), ktorý pohltí až 90 % energie výstrelu. Posádka systému EIMOS je dvojčlenná – strelec a vodič – pomocník strelca.

Navádzaná mina GMG-120

Delostrelecké míny s koncovým navedením nie sú v súčasnosti už žiadnou novinkou. Ponúkajú ich pomaly všetky krajiny čo len s trocha výkonnejším obranným priemyslom. A možnosti dnešnej miniaturizácie umožňujú inštalovať výkonné a presné navádzacie systémy na delostrelecké míny aj tých menších kalibrov. Najväčším problémom súčasnosti je už spomínaná finančná znesiteľnosť. Aj preto je prístup španielskych plánovačov a konštruktérov jedným z možných riešení. Čiže nesústredili svoje sily na vývoj úplne novej munície, ale skonštruovali len modul riadenia a navedenia a nový zapalovač. Takéto riešenie počíta s využitím konvenčnej munície v skladoch (tej je všade poväčšine viac než dosť), ktorá jedno-

duchou cestou získava prevádzkové a bojové možnosti tej najmodernejšej, a žiaľ, aj najdrahšej, navádzanej munície (čo je často výhodné len pre jej výrobcov a obchodníkov).

V prípade navádzanej míny GMG-120 je použité telo konvenčnej delostreleckej míny kalibru 120 mm, nová sekcia navedenia a riadenia GT-KIT a nový typ zapalovača s mechanickým predĺžením zápalky (a to pre to, že prechádza sekciou GT-KIT, ktorá predlžuje celkovú dĺžku výrobku). Sekcia GT-KIT predlžuje celkovú dĺžku míny o 148 mm a hmotnosť zvyšuje o približne 750 g. V sekcii je použitý inerciálny navádzací systém kombinovaný s prijímačom systému družicovej navigácie GPS. Modifikovaná mína je určená na použitie z akéhokoľvek hladkostenného mímometu kalibru 120 mm. Navádzaná mína GMG-120 má celkovú dĺžku 956,5 mm, kaliber 119,5 mm a celkovú hmotnosť 15,5 kg. Jej maximálny dostrel je 8,5 km.

Získané koordináty cieľa sú vložené do pamäte sekcie GT-KIT. Po vystrelení míny a dosiahnutí apogea trajektórie začne sekcia GT-KIT navádzať mínu na zadané koordináty, zmena trajektórie sa realizuje štvoricou aerodynamických riadiacich plôch.

Detailný pohľad na modul navedenia a riadenia GT-KIT navádzanej míny GMG-120

Bezpilotný prostriedok (UAV) Skylark I-LE

Foto Roman Kment

Svatava

Bojové prieskumné vozidlo BPsV Svatava s vežovým číslom 106 tvorí súčasť zbierkového fondu piešťanského Vojského historického múzea. Bolo vyrobené v polovici roka 1989 v ZŤS Detva. Začiatkom decembra 1989 prevzal vozidlo vojenský útvar v Janoviciah nad Úhlavou, ktorý bol neskôr redislokovaný do posádky Prachatice. V januári 1993 v rámci delenia bývalej čs. armády pripadlo BPsV Armáde SR. Po strednej oprave prevzal vozidlo vojenský útvar v Bardejove. Po zrušení bardejovského prieskumného práporu prevzal vozidlo útvar v Mokradi. V roku 2004 na základe Zmluvy o bezodplatnom prevode získal toto vozidlo VHÚ-VHM Piešťany.

/ Peter TURZA VHÚ-VHM Piešťany

/ foto Miroslav MIHÁLIK

Problematickou vývoja nového prieskumného vozidla sa začalo velenie ČSĽA zaoberať začiatkom 80. rokov 20. storočia na základe poznatkov získaných z armádnych a divízných taktických cvičení, ktoré sa uskutočnili v rokoch 1977 až 1981.

Náhrada za OT-65

Ukázalo sa, že používané obrnené transportéry OT-65 vzhľadom na nízku manévrovaciu schopnosť, priechodnosť v teréne a nedostatočnú výzbroj už neboli schopné v plnej miere plniť požiadavky stanovené na vedenie prieskumu vo dne aj v noci. BVP-1, ktoré sa čiastočne začali používať ako náhrada za ne, svojimi bojovými vlastnosťami a vysokou priechodnosťou v teréne síce vyhovovali požadovaným parametrom, ale z hľadiska vedenia prieskumu neboli vybavené rozšíreným spojovacím uzlom ani základnými pozorovacími a špeciálnymi prístrojmi na plnenie úloh komplexného vojskového prieskumu.

MNO koncom apríla 1983 prostredníctvom ministerstva všeobecného strojárstva požadovalo od Konštruktory Trenčín spracovanie typového vedecko-technického rozboru pre vývoj bojového prieskumného vozidla stavaného na podvozku BVP-1. Po viac ako polročnej práci boli jeho výsledky prerokované a schválené opONENTSKOU radou MNO. V Konštrukte Trenčín sa rozbehli práce na projekte. Koncom novembra 1984 bol schválený. Na stavbu prototypu pod krycím označením Svatava bolo využitie vozidlo BVP-1K. Práce sa začali vo februári 1985, pričom výrobu detailov pre kompletnú veliteľskú vežičku zo zástavbou laserového diaľkomera vrátane montáže zabezpečoval VÚ-010/02 Doksy. Komplety laserového diaľkomeru a systému SDIO dodal VÚ-060 Praha. Výroba prototypu v Konštrukte Trenčín bola dokončená v júli 1985. Zbraňový systém prototypu tvoril 73 mm kanón 2A 28 s hladkou hlavňou a s ním spriahnutý 7,62 mm guľomet PKT. Systém ďalej dopĺňovalo odpaľovacie zariadenie pre PTRS 9 M14M /Maľjutka. Okrem toho bolo vozidlo vybavené vrhačom dymových granátov 9025 kalibru 81 mm, nočným pozorovacím prístrojom NNP-21, rádiolokátorom PSNR-5, rádiolokačným pátračom MRP-4, navigačným zariadením TNA-3 a prostriedkami chemického prieskumu. V mesiacoch júl až september 1985 boli uskutočnené s prototypom vozidla Svatava spojené podnikové a kontrolné skúšky.

Vyvinuté v Trenčíne, vyrobené v Detve

V ich priebehu sa okrem celkového preverenia komponentov, určených na zabezpečenie prieskumnej činnosti, overili aj jazdné a plavebné vlastnosti prototypu. Ukázali, že po pridaní hydraulických tlmičov na druhý pár závesov pojazďových kolies sa plynulosť jazdy v teréne oproti BVP-1 výrazne zlepšila. Plavebné vlastnosti prototypu Svatava v porovnaní s BVP-1 zostali rovnaké. Zväčšenie objemu palivových nádrží však výrazne zvýšilo akčný rádius, a to o viac ako 150 km. Na základe skúšok skúšobná komisia po odstránení porúch odporučila odovzdať prototyp do vojskových skúšok. Uskutočnili sa vo VÚ-3288 Podbořany.

Takticko-technické údaje		
hmotnosť		13 800 kg
osádka		6 osôb
rozmery	dĺžka	6.735mm
	šírka	3.135mm
	výška	2.068 mm
	svetlá výška	360 mm
typ motora		UTD-20
rýchlosť	maximálny výkon motora	220 kW /300 k
	maximálna na ceste	65 km/h
	priemerná na nespvenej ceste	40 km/h
	plavby vpred	7 km/h
	plavby vzad	2 km/h
	akčný rádius na vozovke	600 až 750 km
výzbroj	vzor kanóna	2A28
	kaliber kanóna	73 mm
	vzor spriahnutého guľometu	PKT
	kaliber spriahnutého guľometu	7,62 mm
	typ PTRS	9M 14 M /Maľjutka/
maskovacie prostriedky	vrhač dymových granátov - značka	9025
prostriedky prieskumu	kaliber vrhača dymových granátov	81 mm
	kvantový diaľkomer - typ	DAK-2
	rádiolokátor - typ	PSNR-5
	rádiolokačný pátrač - typ	MRP-4
	rádiostanice - typy	R-123M, R-130M
spojovacie prostriedky		

Počas nich sa vyskytli poruchy na laserovom diaľkomere a ovládacom paneli laserového diaľkomera. Ďalej sa ukázalo, že vonkajšia kabeláž nebola dostatočne chránená proti zápalným látkam a prenikaniu vody. Na základe týchto skutočností spracoval VÚ-010/02 Doksy plán realizácie úprav. Úpravu prototypu urobila Konštrukta Trenčín do apríla 1987. Nariadením MNO bola pre VÚ-010/02 Doksy stanovená úloha, v spolupráci s Konštruktou Trenčín, vykonať s vozidlom Svatava doplnkové kontrolné skúšky. Konštrukta Trenčín upravený prototyp Svatava odovzdala do dopĺňujúcich kontrolných skúšok. Uskutočnili sa v priebehu júna až októbra 1987. Počas nich sa vyskytli nedostatky v rektifikácii pozorovacích prístrojov. No napriek tomu bol cieľ skúšok splnený a komisia odporučila zaviesť objekt Svatava do výzbroje ČSĽA.

Výrobou boli poverené ZŤS Detva. V rokoch 1988 až 1990 bolo vyrobených 200 kusov vozidiel. Začiatkom 90. rokov 20. storočia zakúpila 16 kusov poľská armáda, ktorá ich do svojej výzbroje zaviedla pod označením BWP-1S /Bojowy wóz rozpoznawczy-1/. V ČSĽA boli BPsV Svatava organizačne začlenené do výzbroje prieskumných rôt motostreleckých a tankových plukov a prieskumných práporov motostreleckých a tankových divízií. Od roku 1990 do roku 1993 tvorili výzbroj prieskumných jednotiek tankových a mechanizovaných divízií. Po roku 1993 prevzala BPsV Svatava do svojej výzbroje aj Armáda SR.

Polný maršal Andrej Hadik

Z jeho vlastnoručne napísaného životopisu z roku 1774, ktorý je uložený vo Vojnovom archíve vo Viedni (kópiu vlastní aj Vojský historický ústav v Bratislave), vyplýva, že sa narodil 16. októbra 1711 na Žitnom ostrove, kde vtedy slúžil jeho otec Michal Hadik ako husársky kapitán. Mladý Andrej sa pôvodne pripravoval na kňazské povolanie. V rokoch 1719 – 1728 navštevoval jezuitské gymnázium v Kőszegu, potom do roku 1730 jezuitský seminár v Košiciach a krátky čas študoval opäť v Kőszegu právo. Napokon však vyhovel otcovi, ktorý si veľmi želal, aby sa aj jediný syn Andrej stal dôstojníkom.

Vojskú kariéru začal roku 1732 ako kornet (zástavník) v Dežófiho (neskôr 3.) husárskom pluku. Krst ohňom nenechal na Hadika dlho čakať. Roku 1734 vypukla vojna o poľské dedičstvo a Dežófiho husársky pluk odvelil do Porýnia. Za zásluhy pri obliehaní Philippsburgu Hadika v októbri 1734 povýšili na kapitána. Sotva utíchla vojna v Európe, od jari 1737 do jesene 1739 už Hadik bojoval na Balkáne proti Turkom. Hneď na začiatku vojnových operácií bol v radoch vojska, ktoré dobylo Niš a zakrátko aj Vidin. V priebehu ďalších bojov jazdecká jednotka zložená z 50 husárov a 100 srbských jazdcov pod jeho velením obsadila náhlým útokom strategicky dôležitú pevnosť Banja Luka. Od jesene 1738 Hadikova švadrona posilnila cisársku posádku v Belehrade. Táto protiturecká vojna, ktorá sa 23. júla 1739 po porážke pri Grocke (dnes časť Belehradu) skončila pre monarchiu fiaskom a v ktorej si Hadik vyslúžil hodnosť majora, zanechala v ňom hlboký dojem. V už spomínanom vlastnoručnom životopise jej venoval 60 strán.

Flexibilný veliteľ

Po vypuknutí vojny o habsburské dedičstvo roku 1740 Hadik od prvých dní bojoval v Sliezsku. V januári 1742 sa stal podplukovníkom v novovytvorenom Beleznaiovom (neskôr 10.) husárskom pluku. V lete toho istého roka sa oženil s Máriou Františkou, dcérou poľského grófa Lichnowského. V šťastnom manželstve, ktoré trvalo 45 rokov, sa narodilo 6 dcér a 3 synovia. Vo veku 33 rokov bol Hadik už plukovníkom – inak vtedy vôbec najmladším v celej habsburskej armáde – a veliteľom Beleznaiovho husárkeho pluku. V záverečnej etape vojny Hadikov pluk bojoval v Nizozemsku. Počas niekoľkomesačného obliehania pevnosti Bergen Op Zoom úspešne odrážal pokusy protivníka, ktorý tak nemohol posilniť ani zásobiť obklúčených. Výrazom ocenenia bojových i veliteľských schopností 46-ročného Hadika bolo jeho povýšenie do hodnosti generálmajora, takže od roku 1747 zastával zväčša funkciu veliteľa brigády. Roku 1752 sa stal majiteľom (predtým Gilániho) husárkeho pluku a roku 1756 bol povýšený na poľného podmaršala.

Hadik sa preslávil najmä na bojiskách sedemročnej vojny (1756 – 1763), keď v rôznych veliteľských funkciách preukázal nielen osobnú odvahu a chrabrosť, ale aj mimoriadne operačné a taktické schopnosti, vyznačujúce sa netradičnými a novátorskými

: vojenské osobnosti

/ Doc. PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.

Vojský historický ústav

V kruhoch širokej verejnosti zostáva maršal Andrej Hadik doposiaľ nevelmi známy. Nemožno sa tomu ani čudovať, lebo napríklad aj autori českých písaných Vojských dejín Československa (2. zv.) z roku 1986 ho mylne označili za Maďara. V Masarykovom náučnom slovníku je zasa uvedené, že síce pochádzal z rodiny turčianskych zemanov, ale jeho predkovia boli českí exulanti. Pravdou je, že Andrej Hadik bol potomkom slovenskej zemianskej rodiny pochádzajúcej z Turčianskej stolice.

riešeniami. Hadikova tvorivo-kombinačná veliteľská činnosť prispela k tomu, že husárske vojsko sa ocitlo na zenite súvekeho vojenstva. V čase, keď sa na bojiskách uplatňovalo strnulé manévrovanie a dominovala lineárna taktika, husári sa stali najdynamickjším druhom vojska. Popri tradičných úlohách husárov, akými boli predovšetkým prieskum, záškodníctvo a prenasledovanie nepriateľa, nebyvalo vzrástol aj ich podiel na priamej útočnej bojovej činnosti.

Andrej Hadik sa preslávil a vyznamenal najmä tým, že 16. októbra 1757 ako veliteľ vybraných husárskych švadron a peších práporov v sile asi 3 500 mužov nečakane napadol a obsadil Berlín. Pri útoku na mesto padlo len 10 Hadikových mužov, medzi 28 zranenými bol aj vtedy 19-ročný husár Ladislav Škultéty-Gabriš, rodák z Mojtiny, ktorý sa neskôr stal legendárnym a heroickým vzorom vojenskej služby. Berlín sa vykúpil výpalným vo výške takmer 300-tisíc toliarov. Samotný Hadik si z bohatej koristi nenechal ani toliar, 25-tisíc dal rozdeliť medzi svojich vojakov, ostatok poslal panovníčke Márii Terézii, ktorá mu na znak vďaky darovala 3 000 dukátov.

Husársky kusok

Dobytie Berlína sa síce nestalo výrazným zvratom v ďalšom priebehu vojny, no meno Andreja Hadika sa preslávilo a od tých čias sa v Európe trajuje aj pojem husársky kúsok – po francúzsky tour d'hussard, v nemčine Hussarenstück. Za tento slávny čin panovníčka Hadika povýšila do hodnosti generála jazdeckta a vyznamenala najvyšším vojenským vyznamenaním monarchie – Veľkokrížom Vojenského radu Márie Terézie. Po skončení sedemročnej vojny Hadik získal grófsky titul a stal sa guvernérom Budína a veliteľom peštianskeho vojenského okruhu. Ako jednému z mála uhorských šľachticov mu cisár Jozef II. roku 1777 udelil titul dedičného ríškeho grófa s právom miesta a hlasu v švábsej rytierskej lavici. V rokoch 1764 – 1768 zastával funkciu hlavného veliteľa a kráľovského miestodržiteľa v Sedmohradsku, v rokoch 1772 – 1774 bol zasa vojenským gubernátorom Haličska a Vladimírska. Pozoruhodné je, že práve Hadik ako prvý v Uhorsku predložil v 60. rokoch 18. storočia návrh na zrušenie nevoľníctva.

V roku 1774 bol Hadik povýšený na poľného maršala, čiže do najvyššej vojenskej hodnosti habsburskej armády. Vo viacerých vojnách zastával potom funkciu hlavného veliteľa cisárskych vojsk. V rokoch 1774 – 1790, čiže vlastne do konca života, bol prezidentom Dvorskej vojnovnej rady vo Viedni, čo z dnešného hľadiska zodpovedá funkcii ministra vojny. Treba zdôrazniť, že bol prvým a dlho aj jediným uhorským reprezentantom, vlastne jediným slovenským rodákom na tomto poste. Počas Hadikovho pôsobenia v tejto funkcii sa v habsburskej armáde uskutočnili mnohé normotvorné i modernizačné opatrenia. Osobne vypracoval viacero výcvikových, služobných i bojových poriadkov habsburskej armády. Takmer všetky sú uložené vo viedenskom Vojnovom archíve, o ktorého zriadenie sa nemalou mierou zaslúžil práve Hadik.

Andrej Hadik zomrel 12. marca 1790 vo Viedni. Pochovaný je vo Futogu (v dnešnej srbskej Vojvodine), ktorý získal roku 1763 ako donáciu pri povýšení do grófskeho stavu.

Maršal Hadik si zvolil krédo Virtuti nihil inivum – Chrabrosť nepozná prekážky. Rádil sa ním počas celej 58-ročnej vojenskej služby, v rámci ktorej bojoval v 24 vojnových ťaženiach. Bezprostrednými pokračovateľmi maršalovej vojenskej slávy sa stali jeho dvaja synovia: podmaršal Karol a jazdecký generál Ondrej. Heslo maršala Hadika ako odkaz nasledujúcim generáciám dodnes neustratilo svoju platnosť.

/ Roman KMENT

/ foto BAE Systems

Počas Dní námorných síl v prístave Portsmouth 31. júla britská Royal Navy formálne deklarovala, že torpédoborec HMS Daring je pripravený na plnenie rôznych úloh a má počiatočnú schopnosť nasadenia

Torpédoborce Type 45

HMS Diamond počas skúšok na mori

HMS Daring (D32) je prvé plavidlo novej triedy britských torpédoborcov, ktoré majú nahradiť zastarané Type 42 triedy Sheffield s výtlakom 5 200 ton projektované už v 60. rokoch minulého storočia. Nové Type 45 triedy Daring budú primárne slúžiť na protivzdušnú obranu a chrániť záujmový priestor a iné plavidlá napríklad pred útokom viacerých striel s plochou dráhou letu či balistických rakiet. Ich životnosť sa plánuje na najmenej 25 rokov, pričom na mori by mali stráviť aspoň 35 % tohto času. Celkovo by v roku 2014 kráľovské námorníctvo malo mať šesť plavidiel triedy Daring s plnými operačnými schopnosťami. Okrem D32 by to mali byť: D33 HMS Dauntless, D34 HMS Diamond, D35 HMS Dragon, D36 HMS Defender a D37 HMS Duncan. Prvé plavidlo Daring si Royal Navy prevzala v júli 2009. D33 Dauntless dokončil podnikové skúšky na mori v lete 2009 a námorníctvo si ho prevzalo v decembri toho istého roka. D34 Diamond začal podnikové skúšky v októbri 2009, D36 Defender bol spustený na vodu v tom istom

mesiaci. D35 Dragon začne skúšky na mori a D37 Duncan je zatiaľ rozostavaný v lodeniciach.

Program Type 45

Projekt torpédoborca Type 45 sa reálne začal, keď sa rozpadol pôvodne spoločný projekt ôsmich krajín na fregatu NFR-90. USA a Kanada sa nakoniec rozhodli, že moderné plavidlo vyvinú iba pre seba. Španielsko napokon vyrobilo vlastné fregaty s výtlakom 6 250 t triedy F100, ktoré sú základom aj pre austrálsku triedu budúcnosti Hobart. Holandsko a Nemecko sa rozhodli postaviť triedu protiletadlových fregát F124 Sachsen / De Zeven s výtlakom 5 700 t. Francúzsko, Taliansko a Veľká Británia sa zasa dohodli na vývoji novej generácie fregát triedy Horizon. V roku 1999, sedem rokov po zverejnení počiatočných špecifikácií plavidla, Británia projekt Horizon opustila s tým, že potrebuje väčšie plavidlo s lepšimi schopnosťami protivzdušnej ochrany a brit-

ským bojovým systémom manažmentu (CMS). Francúzsko a Taliansko si následne objednali výrobu štyroch plavidiel triedy Horizon s výtlakom 6 600 t. V júli 2000 Londýn schválil výdavky na projekt 12 plavidiel vo výške päť miliárd libier, s maximálne akceptovateľnou sumou 5,47 mld. libier, za ktoré sa však nakoniec nakúpilo už len šesť plavidiel. Tiež sa plánovalo, že prvý torpédoborec vstúpi do služby v novembri 2007. Po desiatich rokoch je možné konštatovať, že program výrazne prekročil svoj rozpočet a má meškanie približne tri roky. Aj pre neplnenie plánu sa uskutočnilo v roku 2007 opätovné rokovanie o dodávke plavidiel.

Pôvodne malo byť vyrobených 12 nových torpédoborcov Type 45, ktoré mali nahradiť 14 kusov Type 42 a doplniť fregaty Type 23 triedy Duke, ktoré mali aspoň čiastočne schopnosti na potieranie nových hrozieb. V roku 2004 sa počet plánovaných Type 45 znížil na osem a po správe o stave vyzbrojovania v britskom rezorte obrany za rok 2008, ktorá konštatovala 3-ročné meška-

nie a prekročenie rozpočtu o dve mld. libier, sa znížil na konečných šesť plavidiel. Podľa odborníkov je predpoklad, že finálnych šesť torpédoborcov si vyžiada nakoniec približne 6,46 mld. libier. Plavidlá v počiatočnej fáze však nebudú mať všetky plánované systémy a plná operačná pripravenosť torpédoborcov sa očakáva nie skôr ako v roku 2014. Problémy sa objavili najmä s pokročilým zbraňovým systémom PAAMS a odpaľovaním riadených striel Aster.

Trieda Daring

Torpédoborec Type 45 je 152,4 m dlhý a 21,2 m široké plavidlo so štandardným výtlakom 7 350 t a plným výtlakom 7 800 t. Pri ekonomickej rýchlosti 18 uzlov (33 km/h) má dosah 7 000 námorných míľ (12 964 km) bez doplnenia paliva. Pohon lode i elektrickú energiu z generátorov, potrebnú

Hlavným typom riadených striel je Aster

na napájanie všetkých jej systémov, zabezpečuje jediný zdroj, ktorým sú dve plynové turbíny Rolls-Royce WR-21. Každá turbína ponúka výkon 25 MW. Patria k najekonomickejšim turbínam dostupným na trhu a stačili by na výrobu elektrickej energie pre domácnosti v malom meste. Tieto plynové turbíny boli vyvinuté v spolupráci s firmou Northrop Grumman, pričom ich základom sú prúdové motory RB211 a Trent. Použitím nových plynových turbín s pokročilou technológiou sa podstatne zvyšuje účinnosť celého hnacieho systému

Type 45 i jeho spoľahlivosť, pretože pohonné ústrojenstvo plavidla sa zaobíde bez prevodovky, ktorá môže byť zdrojom mechanických porúch. Oficiálne sa uvádza, že plavidlá tejto triedy môžu dosiahnuť maximálnu rýchlosť 27 uzlov (50 km/h), ale napríklad počas skúšok torpédoborec HMS Daring dosiahol viac ako 30 uzlov (56 km/h) s plným výkonom oboch turbín. Posádka lode pozostáva z približne 190 námorníkov s možnosťou ubytovania 235 osôb, ktoré majú vyšší ubytovací komfort ako ich predchodcovia v službe. Kontraktor BAE Systems uvádza, že priestory na oddych posádky sú o 37 % väčšie. Na porovnanie, obsluha nových plavidiel je výrazne šitihlejšia ako napríklad pri torpédoborcoch 3. série Type 42, kde bola posádka 301 mužov a ubytovanie pre 314 osôb.

Výzbroj

Torpédoborce triedy Daring sú výbrožené na prove jedným kanónom Vickers 114 mm/55 Mk 8 Mod 1. Plavidlá majú tiež potenciál na inštaláciu kanónových systémov, ako 20 mm Mk 15 Phalanx od Raytheonu alebo 30 mm systému Goalkeeper od Thalesu. Táto opcia pre použitie na blízku vzdialenosť zatiaľ nebola inštalovaná. Na boj s ponorkami je plavidlo odkázané na viacúčelový ťahaný sonar MFS-7000 a protiponorkové torpéda Stingray, ktoré odpaľuje vrtník, ktorý torpédoborec nesie, pretože trieda Daring zatiaľ nemá vlastné vrhače torpéd. Plavidlá budú neskôr vybavené moderným systémom na ochranu proti torpédam. Vrtník, ktorý torpédoborec Daring zatiaľ používa, je Lynx HMA Mk 8, plavidlá môžu niesť aj typ EH101 Merlin a perspektívne AW159 Future Lynx so všetkými ich zbraňovými systémami. Vzhľadom na to, že Type 45 nedisponujú v počiatočnej fáze protilodnými strelami, v značnej miere závisia od schopností neseného vrtníka, na ktorý sa musia spoliehať aj v prípade využitia protiponorkových opatrení. Hlavnou výbrojou britských torpédoborcov Type 45 sa tak stáva protiletadlový a protiraketový systém PAAMS, od minulého roka v Royal Navy označovaný ako Sea Viper, ktorý sa skladá z viacerých súčastí.

Rádiolokačná výbava nových britských plavidiel však je taká, akú nikdy predtým Royal Navy nemala. Spoločnosť BAE Systems dodáva pre torpédoborce viacúčelový prehľadový a strelecký rádiolokátor typu AESA Sampson.

Radar má nízku prevádzkovú hmotnosť a je umiestnený na najvyššom mieste pyramídového stožiara, čo poskytuje plavidlu rádiolokačné pokrytie 360°. Používa digitálne vychyľovanie lúča, pracuje v E/F pásme a môže nepretržite a súčasne ožarovať veľké množstvo cieľov. Doplná ho aktívny vyhľadávací radar s dlhým dosahom od Thalesu SMART-L. Tretím systémom je vzdušný a hladinový vyhľadávací radar Thales/Marconi S1850M, ktorý pracuje v D pásme. Systém vedenia boja (CMS – Combat Management System) pozostáva z vyše 100 počítačov prepojených do siete. Zabezpečujú velenie a riadenie senzorov

a zbraňových systémov plavidiel Type 45. Systém je doplnený o najnovšie dátové linky. Po zachytení cieľa CMS môže aktivovať niektoré zo 48 vertikálnych odpaľovacích zariadení (VLS) Sylver A50, ktoré nesie kombináciu do 48 striel stredného dosahu Aster-15 (do 30 km) alebo dlhšieho dosahu Aster 30 (do 80 – 100 km) so schopnosťou ničiť balistické rakety. Šachty systému Sylver A50 môžu niesť aj po štyri strely s krátkym dosahom Crotale NG/VT-1, ale ich použitie sa pri Type 45 neplánuje. Plavidlá triedy Daring okrem VLS Sylver môžu niesť aj ďalších 12 odpaľovacích zariadení, ale zatiaľ neboli inštalované.

V horizonte roka 2014 sa očakáva, že torpédoborce triedy Daring by mohli byť vybavené americkým systémom CEC (Co-operative Engagement Capability), ktorý im ponúkne dátové prepojenie (zosieťovanie) s inými plavidlami a umožní napríklad odpáliť riadenú raketu na cieľ, ktorý plavidlo nevidí, ale údaje má od iného plavidla. Okrem úloh protivzdušnej obrany môžu byť zariadenia Sylver A50 vybavené perspektívne aj vyvíjanými strelami s plochou dráhou letu Naval Scalp.

Ak odhliadne od prednej časti plavidla, v jeho zadnej časti ešte existuje priestor na vybavenie zariadeniami VLS, ktoré by mohli odpaľovať protilodné alebo protiponorkové riadené strely, ale priestor je zatiaľ na Type 45 nevyužitý. Okrem primárnej úlohy ničenia vzdušných cieľov môže trieda nových britských torpédoborcov slúžiť ako platforma pre vysunutú veliteľstvo a zoberie na palubu okrem posádky napríklad aj do 60 príslušníkov námornej pechoty s výstrojom. Plavidlo môže slúžiť aj ako nemocničné zariadenie a v prípade núdzovej situácie v rámci evakuácie nalodíť do 700 civilistov.

Porovnanie s inými

Typ 45 s výtlakom 7 350 t má menšiu kapacitu pre zvislé odpaľovacie zariadenia (VLS) raketových striel ako porovnateľná americká trieda Arleigh Burke s 90 až 96 jednotkami šachiet typu Mk 41. Britských 48 odpaľovacích šachiet Sylver je porovnateľných so španielskymi viacúčelovými fregatami s výtlakom 6 250 t F100 so systémom Aegis. Množstvo nesených riadených striel je síce na jednej strane podobné, ale britský systém je oveľa účinnejší ako kombinácia modernizovaných Seasparrow RIM-162 ESSM / SM-2, ktorá sa používa aj na mnohých ďalších západných protiletadlových plavidlách. Zásadným rozdielom tiež je, že riadené strely Aster nemôžu byť v odpaľovacích zariadeniach Sylver po štyroch kusoch, kým rakety ESSM v používateľsky rozšírených šachtách Mk 41 áno. Fregata triedy F100 s protiletadlovým určením môže niesť

kombináciu 128 rakiet RIM-162 a 16 striel SM-2, trieda Daring iba 32 rakiet Aster-15 a 16 rakiet Aster-30 v rovnakom počte odpaľovacích zariadení.

Na druhej strane F100 od Navantie má obmedzenie v podobe možnosti streleckého radaru SPG-62, ktorý má len dva lúče navádzania vlastných riadených striel proti nepriateľskému cieľu. Rýchlosť sledovania nebezpečenstva tak nie je optimálna najmä v prípade riadených striel s plochou dráhou letu, ktoré v konečnej fáze manévrujú. Britský systém Sea Viper (PAAMS) má, naopak, možnosť nepretržitého sledovania nepriateľského cieľa a navádzania vlastných rakiet na nebezpečenstvo, čo je priaznivé na protiopatrenia aj v prípade útoku viacerými nepriateľskými riadenými strelami.

Menšie, 5 700-tonové protiletadlové nemecko-holandské fregaty triedy F124 / De Zeven sa dajú lepšie porovnať s britskou triedou torpédoborcov Daring než španielske F100, pretože využívajú podobné aktívne radarové systémy (Thales APAR/ SMART-L) a ponúkajú podobné možnosti odvrátenia viacnásobného útoku nepriateľských riadených striel. Nemecko-holandské fregaty majú 32 zvislých odpaľovacích zariadení Mk 41, ktoré umožňujú niesť 48 modernizovaných rakiet Seasparrow po štyroch kusoch a 16 rakiet s dlhším dosahom SM-2 a lebo SM-3. Vrháče rakiet Harpoon na palube dávajú triede F124 / De Zeven možnosť zaútočiť aj proti plavidlám, zatiaľ čo Type 45 takúto možnosť nemá. Podobne torpédometry dávajú fregate účinné nástroje v boji proti ponorkám bez ohľadu na to, či je, alebo nie je protiponorkový vrtník vo vzduchu. Ak zlyhajú všetky možnosti proti nepriateľovi, trieda F124 / De Zeven má na blízku vzdialenosť k dispozícii 30 mm kanón Goalkeeper alebo dve rakety RIM-116 RAM, čo torpédoborce triedy Daring bez modernizácie nebudú mať. Podobne ako pri španielskej triede F100, sú aj schopnosti protiraketovej obrany F124 a bojová kompatibilita s americkými plavidlami už odskúšané.

Mnohé z odlišností torpédoborcov triedy Daring, ktoré sú určené na ochranu pred útokmi rakiet a lietadiel zo vzduchu, treba hľadať v pôvodnom zadaní projektu, pre ktorý sa britská vláda svojho času rozhodla s tým, že odstúpi od projektu triedy Horizon, investuje viac do systému PAAMS a postaví si nové vlastné plavidlá namiesto toho, aby iba modifikovala osvedčený už vyvinutý dizajn. To viedlo k rozhodnutiu použiť kombináciu VLS Sylver / rakety Aster namiesto Mk 41 / SM-2, SM-3. Predrazenie vývoja perspektívneho systému PAAMS (Sea Viper) už len logicky spôsobilo škrt v ďalších možných spôsobilostiach Type 45.

HMS Dauntless priplával do prístavu Portsmouth

Mercedes-Benz LAPV 6.X

Na výstave Eurosatory 2010 predstavil prvý raz koncepčnú novinku aj koncern Daimler AG spolu s EADS, keď ukázali koncept ľahkého pancierovaného hladkového vozidla (LAPV), ktorý vychádza z dlhšej verzie off-road vozidla Mercedes-Benz triedy G a označuje sa aj ako Koncept 6.X. Vznikol zdokonalením modelu G vo verzii LAPV 5.4, má lepšiu pohyblivosť, ochranu a zvýšenú nosnosť. Vidlicový šesťvalcový 3-litrový vznetrový motor so vstrekovaním common-rail mu umožňuje do-

siahnuť maximálnu rýchlosť 150 km/h a odviesť 1 300 kg užitočného nákladu. Balistickú ochranu poskytuje samonosná oceľová karoséria, na ktorú sa umiestňuje modulárne pancierovanie.

Vozidlo má rázvor 2 850 mm, čo mu ponúka predný nájazdový uhol 50° a zadný 45°. Nové „géčko“ má portálové nápravy, ktoré mu ponúkajú svetlú výšku 450 mm (brodivosť 1 000 mm) a použít systém centrálneho dohustovania

pneumatik. Vozidlo využíva ventilované kotúčové brzdy na kolesách obidvoch náprav. LAPV sa predstavilo s 37-palcovými pneumatikami na špeciálnych 18-palcových diskoch Hutchinson. EADS do vozidla dodáva vnútorné vybavenie, napríklad záznamník prevádzkových údajov vozidla vrátane GPS polohy, komunikačné prostriedky pracujúce v UHF a VHF pásme a stanicu rádiového siete Tetrapol či rušiaci systém vozidla.

Foto Daimler AG/EADS

V roku 2009 dosiahla spoločnosť Aero novinku aj koncern Daimler AG spolu s EADS, keď ukázali koncept ľahkého pancierovaného hladkového vozidla (LAPV), ktorý vychádza z dlhšej verzie off-road vozidla Mercedes-Benz triedy G a označuje sa aj ako Koncept 6.X. Vznikol zdokonalením modelu G vo verzii LAPV 5.4, má lepšiu pohyblivosť, ochranu a zvýšenú nosnosť. Vidlicový šesťvalcový 3-litrový vznetrový motor so vstrekovaním common-rail mu umožňuje do-

výzbroji tieto vozidlá, keď v roku 2004 kúpili použitých 60 kusov od finskej armády. Najnovší nákup má hodnotu viac ako 24,3 mil. USD a realizuje sa v splátkach počas päťročného obdobia. Časť vozidiel by mali estónski vojaci používať aj v operácii ISAF v Afganistane.

Prvá letka stíhacích lietadiel Eurofighter Typhoon v Skótsku bola vytvorená na základni RAF Leuchars 6. septembra. Letka s číslom 6 je prvá z troch plánovaných na základni Leuchars. V jej výstavbe a výcviku sa bude podľa oficiálnych správ pokračovať ďalej počas niekoľkých mesiacov a mala by pozostávať z celkovo 200 ľudí. Letka bude určená na plnenie úloh v silách rýchlej reakcie v severnej časti ostrovného kráľovstva. Pohotovosť by stroje Eurofighter zo 6. letky mali držať od marca 2011.

Výrobca ruských vrtulníkov z Ulan-Ude (UUA) škóil v septembri čínsky lietajúci personál a mechanikov. Išlo o časť kontraktu, v rámci ktorého Čína v decembri minulého roka zakúpila dopravné stroje Mi-171E na prevádzku najmä v horských oblastiach. Dodávky vrtulníkov by sa mali začať realizovať od októbra tohto roka.

Viacúčelová riadená strela AGM114R Hellfire II z dielne Lockheed Martin zasiahla a zničila tank, ktorý slúžil ako stacionárny cieľ, pri treťom teste princípu letovej fázy rakety, ktorá bude slúžiť pre bezpilotné prostriedky. Riadená strela označená písmenom R označuje, že zbraň má viacúčelovú bojovú hlavicu, ktorá umožňuje ničenie rôznych cieľov. Pilot si po odpálení strely môže vybrať, aký typ účinku má zbraň po zásahu cieľa dosiahnuť.

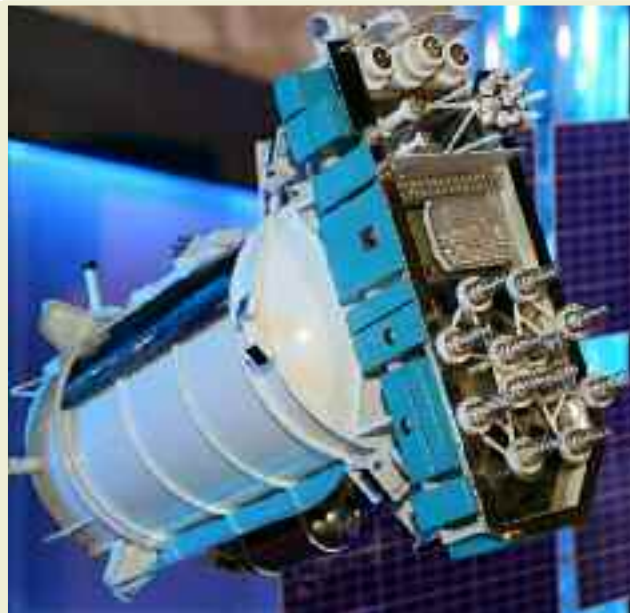
Spoločnosť BAE Systems získala kontrakt v hodnote 49,9 mil. USD na vývoj pokročilého procesora pre nočný infračervený prieskumný systém pre agentúru DARPA. Systém je označený ako ARGUS-IR a mal by poskytovať americkým bojovým jednotkám v reálnom čase video obraz s vysokým rozlíšením, ktorý by im pomohol vyhľadávať, určovať a monitorovať záujmovú oblasť na bojisku a zastavanom mestskom priestore. Systém by mal byť tiež kompatibilný s rôznymi bezpilotnými prostriedkami. Produkt BAE Systems by mal spracúvať a uchovávať obraz, ktorý získa infračervený senzor, a preniesť minimálne 256 samostatných video kanálov v rozlíšení 640x480 do prijímacieho centra cez data link pri maximálnej efektívnej rýchlosti 200 Mbit za sekundu.

Nové družice Glonass-M

Kozmické vojsko Ruskej federácie si 2. septembra zapísalo úspešný štart rakety Proton-M s úrýchľovacím blokom DM-2 z kozmodrómu Bajkonur, ktorá vyniesla na obežnú dráhu tri družice navigačného systému Uragan-M známejšie pod menom Glonass-M. Satelity boli rozmiestnené na druhú orbitálnu dráhu skupiny družíc ruského navigačného systému. Pridelené im budú označenia Kozmos-2464, Kozmos-2465, Kozmos-2466, v označení USA čísla 37137/2010-041A, 37138/2010-041B a 37139/2010-041C. Počet satelitov systému na obežnej dráhe tak dosiahol 24 kusov.

Ruské kozmické sily majú vyslať na obežnú dráhu 10. novembra ešte tri satelity, čím sa celkový počet zvýši na 27 jednotiek, z ktorých budú tri záložné. Signály systému Glonass by tak do konca roka mali byť prijímané celosvetovo. Môže sa tak stať hlavnou reálnou alternatívou amerického GPS. Rusko bude môcť poskytovať služby Glonass-u aj iným štátom vo svete bez územného obmedzenia. Okrem vypúšťania satelitov plánuje v tomto a budúcom roku investovať aj približne 48 miliárd rubľov (1,214 mld. eur) do pozemnej infraštruktúry navigačného systému Glonass.

Foto Miroslav GYÜRÖSI

Afganistan: Procesy zmierenia a znovuzačlenenia

/ Generál Lubomír BULÍK

/ ilustračné foto Pavol VITKO

Jedenásty september 2001 sa navždy zapísal do histórie ľudstva dovtedy nepredstaviteľným útokom na územie USA. Bolo zničené Svetové obchodné centrum v New Yorku (známe dvojčiky), horela budova Pentagónu a celý svet bol otrasený brutalitou teroristov, ktorí na tento účel použili civilné dopravné lietadlá plné nevinných ľudí ako živé bomby. V Afganistane vtedy vládol radikálny stredoveký moslimský režim Talibanu, ktorý poskytoval zázemie pre rôzne teroristické skupiny a otvorene hlásal svoju nenávisť k USA a celej západnej kultúre.

NATO po prvý raz v histórii použilo článok 5 Washingtonskej zmluvy na obranu Aliancie pri napadnutí. Na pomoc USA vyslalo vojská do operácie ISAF (International Security Assistance Force) na územie Afganistanu. Od zvrhnutia Talibanu v roku 2001 prešiel Afganistan zložitým vývojom vnútorných bojov medzi záujmovými mocenskými skupinami, kmeňovými vodcami a drogovými klanmi. Medzinárodná operácia ISAF zahŕňa aj mnohé nečlenské krajiny NATO (napr. Švédsko, Austrália, Argentína, Gruzínsko, Singapur, Japonsko) a v súčasnosti počet aliančných vojakov presahuje 100 000.

Po deviatich rokoch budovania novej afganskej vlády a deviatich rokoch pomoci tejto vláde zo strany ISAF nastáva situácia, keď nie je možné jednoznačne povedať, kto je ten „dobrý“ a kto je nepriateľ. Afganistan si po desaťročiach neustálych vojen a bojov rozvinul „kultúru“ bojovníkov, ktorí si privyrábajú tým, že za peniaze bojujú na strane niektorej protivládnej organizácie. Ďalej sú tu miestni vládcovia, ktorí jednoducho nechcú uznať centrálnu afganskú vládu. Sú tu ďalší hráči – tí čo jednoducho chcú Afganistan len pre Afgancov. Nacionalizmus živý radikálnym islamom komplikuje pôsobenie Aliancie; väčšina jej členov sú pre „pravého moslima“ neveriaci, teda nepriatelia Koránu. Obyvateľstvo Afganistanu tvoria národnosti Paštúnov (35 %), Tadžikov (25 %), Chazarov (19 %), Uzbekov (9 %) a ďalších, medzi ktorými často vládne súperenie prerastajúce do otvorených bojov.

Mnohé tieto organizácie a skupiny je možné pritiahnúť na stranu vlády a mnohí bojovníci, tí čo si bojom len „privyrábajú“, aby uživilí svoje rodiny, by ohotne zložili zbraň, ak dostanú možnosť pracovať, podnikáť. Na tieto časti afganskej spoločnosti sú zamerané programy zmierenia a znovuzačlenenia. Admirál Stavridis (hlavný veliteľ spojeneckých síl v Európe) tvrdí, že to je dôležitý a nevyhnutný proces, ktorý prinesie do Afganistanu stabilitu a prosperitu. Zmierenie je proces vyjednávania a rokovania s vodcami povstaleckých skupín. Tento dialóg na strategickej úrovni je výhradne v rukách afganskej vlády.

Znovu začlenenie je proces ako získať radových bojovníkov, nižších a stredných veliteľov povstaleckých organizácií a skupín na stranu afganskej vlády. Dať im zmysluplnú prácu a možnosť žiť svoje rodiny zákonným spôsobom. Taktiež hrá rozhodujúcu úlohu afganská vláda a miestne orgány, ale je tu aj priestor pre Alianciu a jej spojencov pomáhať. Veliteľ ISAF vlni v jeseni zriadil „Bunku ISAF pre znovuzačlenenie“. Tá je dnes riadnou súčasťou veliteľstva ISAF a na jej čele stojí britský generál Phil Jones.

Bunka pre znovuzačlenenie pracuje s regionálnymi veliteľstvami a vládami afganského Afganistanu. V apríli 2010 vydala vláda Afganistanu smernicu na znovuzačleňovanie, ktorá obsahuje jasný smer úsilia, jeho riadenie a podporu. Začiatkom júna 2010 zvolal prezident Karzai mierový národný džirgu, ktorá mu dala mandát na ďalší mierový proces a schválila postup vlády. (Veľká džirga je afganskou ústavou definovaná ako najvyšší prejav vôle afganského ľudu, zhromaždenie „starších“ – pozn. autora). Na tomto základe vydal Karzai prezidentský dekrét pre ministrov a guvernérov provincií na

realizáciu znovu začleňovania povstalcov do spoločnosti. Bol vypracovaný Afganský program pre mier a znovu začleňovanie. Má tri základné piliere. Prvým je riešenie sťažností, čím sa chce dosiahnuť ústretovosť, budovanie dôvery a riešenie problémov rokováním. Druhým pilierom je demobilizácia. Tá zahŕňa registráciu, vzatie biometrických údajov, preverenie a zhodnotenie. Ďalej registráciu (odovzdanie) zbraní, humanitárnu pomoc a oficiálne začlenenie do spoločnosti miestnou radou starších – šurou. Tretím pilierom je obnova spoločnosti a nastolenie mieru. To zahŕňa vzdelávanie, školenie remeselníkov (učňovské školy), rozvojové programy a programy na rozvoj zamestnanosti.

Dňa 20. júla sa konala Kábulska konferencia, čo bola prvá konferencia o Afganistane konaná v Afganistane. Zúčastnilo sa na nej 60 štátov vrátane Hilary Clintonovej z USA. Hlavnou témou bol prechod moci do rúk afganskej vlády. Na konkrétne výsledky konferencie si ešte musíme počkať. Toto nesmierne úsilie má zlepšiť bezpečnosť, vládnutie, ekonomický rast a lepšie služby afganským občanom.

Slovenská republika prispieva k tomuto medzinárodnému úsiliu od roku 2002. Začali sme pomocou pri obnove medzinárodného letiska Bagram a dnes s počtom viac ako 300 vojakov pomáhame budovať, strážiť a odmiňovať v provinciách Kandahár a Uruzgan. Naši vojaci pôsobia v provinčnom rekonštrukčnom tíme v Tarin Kowte, kde aj cvičia vojakov Afganskej národnej armády.

V súlade s programovým vyhlásením vlády SR po voľbách v júni 2010 sa zvažuje ďalšie posilnenie príspevku OS SR do operácie ISAF v Afganistane v súlade so stratégiou medzinárodného spoločenstva postupne odovzdávať zodpovednosť afganským inštitúciám.

Spolupráca slovenských a amerických vojakov v ISAF

/ text a foto Jozef ŽIAK

Prelomové rokovania

V priestoroch trenčianskeho medzinárodného Centra výnimočnosti pre oblasť EOD (COE EOD) sa v dňoch 30. a 31. augusta uskutočnila akreditačná návšteva zástupcov Odboru pre transformačnú sieť Spojeneckého veliteľstva (ACT TNB) z Norfolku v USA. Jej cieľom bolo predovšetkým prediskutovať proces plnenia akreditačných kritérií a špecifikovať úlohy, ktoré povedú k akreditácii Centra. Bezprostredne po ukončení akreditačnej návštevy sa 1. a 2. septembra uskutočnilo v medzinárodnom Centre výnimočnosti pre oblasť EOD v Trenčíne pod vedením jeho riaditeľa plukovníka Romana Lackoviča historicky prvé rokovanie Riadiaceho výboru Centra za účasti zástupcov Odboru pre transformačnú sieť ACT TNB, ako aj štátov, ktoré sa podieľajú na činnosti trenčianskeho Centra.

Teda okrem Slovenska aj Českej republiky, Francúzska, Maďarska a Rumunska. Slovenskú stranu na rokovaní riadiaceho výboru zastupoval plukovník Petr Fajmon, českú podplukovník Petr Laštuvka, francúzsku podplukovník Bruno Charon, ktorý je zároveň aj zástupcom riaditeľa COE EOD, maďarskú plukovník Jenő Ladócsi a rumunskú podplukovník Catalin Tudor.

Riadiaci výbor COE EOD je výkonným orgánom, ktorý zodpovedá za dohľad a riadenie vo všetkých otázkach plánovania a zabezpečovania zdrojov centra. Podľa plukovníka Petra Fajmona, ktorý pôsobí v Štábe pre operácie Generálneho štábu OS SR, výbor na svojom prvom zasadnutí schválil základné insigne, vnútorné predpisy, právomoci jednotlivých členov výboru, ako aj kontrolné orgány a postupy. Základným dokumentom pre prácu a financovanie Centra výnimočnosti pre oblasť EOD (ide o prvé takéto medzinárodné pracovisko na Slovensku) je program práce na ďalší rok. Plukovník Fajmon sa vrátil aj k výsledkom akreditačnej návštevy zástupcov Veliteľstva spojeneckých síl pre transformáciu z Norfolku.

Poslaním Centra je poskytnúť podporu operáciám NATO, zlepšiť vzťahy, súčinnosť a praktickú spoluprácu s partnermi, s prvkami velenia NATO, členskými krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti likvidácie výbušnín a nevybuchnutej munície (EOD). Centrum je jedným z nástrojov Spojeneckého velenia NATO pre Transformáciu (NATO ACT) s cieľom zlepšiť vojenské spôsobilosti, význam a efektívnosť Aliancie.

EOD COE ponúka aj Ozbrojeným silám SR možnosť zlepšiť zručnosti pri výcviku a podeliť sa o užitočné informácie s partnermi. Práca EOD COE bude v zhode s úsilím NATO spočívať v šandardizácii postupov, vypracovaní doktrín a validácie koncepcii. V oblasti výcviku sa zameria na zvyšovanie interoperability štábných dôstojníkov EOD a na ich prípravu pred nasadením do mnohonárodných operácií. Všetky tieto oblasti sú úzko poprepájané a po ich zapojení do cyklu bude EOD COE účinne plniť svoju úlohu ako odborný orgán NATO v oblasti EOD.

„Na našej strane konštatovali veľký pokrok. Slovenská strana splnila 95 percent kritérií (spolu ich bolo posudzovaných 64), ktoré treba splniť, aby sa trenčianske Centrum výnimočnosti pre oblasť EOD stalo vojenskou inštitúciou Aliancie. Bude potrebné ešte doriešiť niektoré veci týkajúce sa objektivej bezpečnosti, komunikačných a informačných služieb, ale najmä čím skôr upraviť do želanej podoby legislatívne otázky, ktoré sme sa už predtým zaviazali splniť. Verím, že sa nám ich v dohľadnom čase podarí doriešiť, aby už nič nestálo v ceste k akreditácii Centra. Aby mohlo čím skôr vykonávať svoju činnosť, ako nezávislá vojenská odborná inštitúcia, ktorá, ako ukazuje dianie vo svete, najmä v jeho krízových oblastiach, je pre NATO veľmi potrebná,“ zdôrazňuje plukovník Petr Fajmon.

Na potrebu urýchlených krokov v legislatívnej oblasti naliehavo upozornil aj riaditeľ Centra výnimočnosti pre oblasť EOD plukovník Roman Lackovič.

/ Michaela FARKAŠOVÁ

/ foto Peter DOVINA

Líder v likvidácii nástražných prostriedkov

Konferencia a výstava EOD (zneškodňovanie nástražných výbušných prostriedkov), spojená so statickými a dynamickými ukázkami zneškodňovania výbušnín, sa konala 6. – 9. septembra na Výstavisku Expo Center v Trenčíne.

Podujatie pripravilo slovenské Centrum výnimočnosti EOD na čele s plukovníkom Romanom Lackovičom v spolupráci s Ozbrojenými silami SR a Sekciou pre obranné plánovanie NATO. Konferenciu otvoril 8. septembra štátny tajomník MO SR Róbert Ondrejčák. Zúčastnili sa na nej aj Mark Lieber, ktorý zastupoval Aureliu Bouchezovú, poradkyňu generálneho tajomníka NATO pre obranné investície, Jim Blackburn z Európskej obrannej agentúry a ďalší hostia. K auditóriu sa po skončení Vojenskej rady pridali aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík a vojenské vedenie rezortu obrany. Heslo, ktoré si zvolili organizátori akcie, „...pomáhať pri záchrane životov...“, vystihuje podstatu významu existencie EOD centra a nevyhnutnosť jeho rozvoja. Špecialisti, ktorí sa zaoberajú likvidáciou nástražných výbušných prostriedkov, pracujú v extrémnych podmienkach a nebezpečenstve na bojovom poli a aj

v civile. Hrozba teroristických útokov na členské krajiny NATO je stále veľmi aktuálna. NATO rozvíja viacero iniciatív. Jednou z nich je aj EOD iniciatíva. V tejto oblasti je Slovensko lídrom (the lead nation). Ostatné členské krajiny, samozrejme, spolupracujú. Dôležitá je najmä spolupráca Francúzska a USA, ktoré poskytli Slovensku nielen svoje skúsenosti, ale pomohli aj pri výcviku slovenských expertov.

EOD má svoje miesto aj v novom strategickom koncepte NATO. Podľa M. Liebera sa generálny tajomník NATO A. F. Rasmussen usiluje o zrýchlenie rozvoja aj v tejto oblasti pretože použitie nástražných výbušných prostriedkov pri teroristických akciách je čoraz častejšie.

Na sprievodnej výstave sa prezentovalo 60 vystavovateľov. Súčasťou boli aj statické a dynamické ukážky likvidácie nástražených výbušných prostriedkov.

Spomienkový pochod

/ text a foto Martin DROBŇÁK

/ predseda KVH Karpaty

V dňoch 13. a 14. augusta 2010 sa v obci Stebník (okres Bardejov) uskutočnilo podujatie pod názvom Spomienkový a pietny pochod Stebníkom a okolím. Organizátorom bol Klub vojenskej histórie Beskydy Humenné v spolupráci s obcou Stebník a Klubom priateľov pplk. Karla Vašatky z Českej republiky. Odborné gestorstvo nad celým podujatím prevzal Vojenský historický ústav Bratislava, ktorý zastupoval Adrián Lata. Hlavnou myšlienkou podujatia bolo pripomenúť si udalosti prvej svetovej vojny. Počas prvého dňa podujatia účastníci najprv navštívili Bardejov a Bardejovské kúpele, kde si pri pamätníku uctili padlých ruských vojakov. Nasledoval pietny akt pri pomníku Českej družiny v Zborove. Program prvého dňa podujatia vyvrcholil odborným seminárom: Prvá svetová vojna a severovýchod Slovenska. Na druhý deň sa uskutočnil spomienkový a pietny pochod miestami bojov prvej svetovej vojny. Účastníci pochodu navštívili vojnový cintorín v Blechnarka v Poľsku a následne sa po slovensko-poľskej hranici presunuli na líniu veľmi dobre viditeľných rakúsko-uhorských zákopov. Vyše 15 kilometrový pochod ťažkým terénom karpatských hôr sa skončil na zrekonštruovanom vojnovom cintoríne v Stebníku. Na podujatí sa zúčastnili zástupcovia klubov vojenskej histórie zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Rakúska, Ruskej federácie a Ukrajiny.

Oslavy SNP v obci Dargov

/ text a foto npor. Rastislav KENTOŠ

Tohto roku sa po prvý krát oslavy SNP v obci Dargov konali pod názvom „Poddargovské slávnosti“. Otvoril ich pietny akt kladenia vencov pri pamätnej tabuli venovanej pamiatke vypálenia (26. november 1944) a zničenia obce fašistickými vojskami. Počas siedmich týždňov trvajúcich bojov o Dargovský priesmyk tu zahynulo 21 000 vojakov Červenej armády. V druhej časti slávnosti sa predstavili folklórne súbory a na záver si účastníci mohli pozrieť ukážky bojov o tento priestor. Tie zabezpečovali kluby vojenskej histórie pod vedením Mgr. Daniela Szilagyiho. Predviedli sa „Krasnogvardejci“ z Košíc, „Dukla“ z Prešova, „Gvardija“ zo Spišskej Novej Vsi, „Zemplin“ z Trebišova, „Čapajev“ z Michaloviec a nakoniec klub vojenskej histórie s názvom „Gizelastellung“ z Košíc. Na organizovaní podujatia sa podieľal aj Klub vojenských dôchodcov z Trebišova a SZPB - oblasťný výbor v Trebišove. Na záver osláv pamätník bojov o Dargovský priesmyk Michal Bajus zapálil vatru.

Slovenskí vojaci v Afganistane

/ red

/ foto Peter DOVINA

Výstavu fotografií o pôsobení slovenských vojakov v Afganistane spojenú s besedami, otvorili 7. septembra v priestoroch Strednej odbornej školy polygrafickej na Račianskej ulici v Bratislave. Na vernisáži sa zúčastnil veľvyslanec Veľkej Británie v SR Michael Roberts, zástupkyňa veľvyslancu USA Martha Patherson, prezident Svetovej organizácie afganských odborníkov Jaan Zaher a ďalší významní hostia. „Je to výstava pre vás, aby ste porozumeli, prečo sme v Afganistane. Sme slobodní, ale aj zodpovední za iných v tomto globálnom svete. Čím je on bezpečnejší, tým budeme bezpečnejší aj my,“ prihovril sa študentom štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí Milan Ježovica. Aj podľa štátneho tajomníka ministerstva obrany Róberta Ondrejčáka je bezpečnosť kľúčová záležitosť i v oblasti vzdialenej niekoľko tisíc km od nás, lebo nežijeme v izolovanej krajine. „Preto sú dôležité aj analýzy podporené kvalitnými informáciami. Vedenie ministerstva sa chce otvoriť odbornej i laickej verejnosti, chceme diskutovať aj s mládežou,“ zdôraznil Ondrejčák. Vyše 50 farebných fotografií dokumentuje pôsobenie slovenských vojakov v misii v Afganistane. Na záberoch sú príbehy vojakov, ktorí absolvovali fyzicky a psychicky náročnú službu v ťažko skúšanej a chudobnej krajine. Výstavu zostavil šéfredaktor Obrany P. Vitko a jej súčasťou sú fotografie ďalších slovenských i holandských autorov. Výstavu a besedy organizačne riadi mimovládna organizácia Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA).

Medzinárodný kurz

/ text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Piaty Medzinárodný kurz pre štábných dôstojníkov (International Staff Officer's Course – ISOC) slávnostne otvorili 6. septembra v Akadémii ozbrojených síl (AOS) v Liptovskom Mikuláši. Prítomní boli rektor AOS brig. gen. doc. Ing. Miroslav Kelemen, PhD. a generálny riaditeľ Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR PhDr. Jaroslav Naď, ktorý ocenil tradíciu organizovania medzinárodných kurzov v AOS, vyzdvihol ich prínos pre efektívnu prípravu vojaka v rámci požiadaviek Partnerstva a NATO. Do ISOC 5 nastúpilo 18 dôstojníkov v hodnostiach nadporučík, kapitán a major z Nemecka, Estónska, Lotyšska, Srbska, Macedónska, Ukrajiny a Slovenska, pre ktorých je kurz kariéromu prestížou. Akadémia ozbrojených síl je držiteľkou štatútu Výcvikového centra Partnerstva za mier a NATO, na základe ktorého kurz realizuje. V náročnej teoretickej a praktickej príprave kurzu vedenej v anglickom jazyku absolvovali jeho účastníci nielen veliteľský a štábný výcvik, ale naučia sa pracovať aj v mnohonárodnom tíme. Zúčastnia sa cvičení zameraných na operačné plánovanie, ktoré obsiahne riešenia útočnej a obrannej operácie. Cieľom kurzu je napomáhať transparentnosti v oblasti vojenského vzdelávania a výcviku členských a partnerských krajín.

Noví piloti pre vzdušné sily

/ text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Vstupný odborný dôstojnícky kurz (VODK) v odbornosti „pilot“ organizovaný Akadémiou ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika absolvovalo 9 poručíkov OS SR. Ich odborná príprava trvala jeden rok. Obsiahla 540 hodín teoretickej prípravy a 130 hodín praktického leteckého výcviku. Piloti museli zvládnuť predpis ATPL, prípravu z materiálnej časti zameranej na konštrukciu a funkčnosť leteckej techniky, absolvovali kurz prežitia a napokon preskúšali na Leteckom úrade SR. Noví piloti nastúpajú do vojenských útvarov Malacký a Sliach. Piaty z nich sú špecializovaní na výkon služby pilota dopravného lietadla a štyria na službu v taktickom letectve. Medzi absolventmi sú dve ženy. Celkom sú dnes vo Vzdušných silách OS SR tri pilotky. Odborný kurz organizačne zabezpečoval kpt. Ing. Tomáš Baňas. Nových pilotov privítal 9. septembra náčelník štábu VzS OS SR plk. gšt. Ing. Peter Dobrota. Zdôraznil, že od nich očakáva odhodlanie, kvalitu výkonu a profesionalizmus.

/ text a foto mjr. Milan VANGA

Flexibilný a rozhodný veliteľ

Vozbrojených silách od nepamäti platí, že veliteľom môže byť len jeden. Musí ním byť veliteľ, ktorému bola prejavená dôvera na základe jeho preukázaných skúseností, morálnych a charakterových vlastností, zmyslu pre zodpovednosť a najmä strategického a taktického myslenia,“ povedal 10. septembra v Trenčíne minister Ľubomír Galko pri príležitosti slávnostného odovzdania a prevzatia funkcie veliteľa Pozemných síl OS SR. „Služba v ozbrojených silách v dnešnom období transformácie nie je iba práca, je to služba pre štát hodnotovo neporovnateľná s ničím iným.“ Novým veliteľom Pozemných síl sa stal generálmajor Ján Salaganič, ktorý doteraz pôsobil na GŠ OS SR vo funkcii náčelníka štábu operácií. Generálmajor Salaganič podľa Galka nazbieral počas svojej vojenskej kariéry množstvo skúseností. „Verím, že sa zhostí svojej funkcie s plnou vážnosťou a príspeje k úspešnému splneniu všetkých úloh Pozemných síl,“ dodal. V rámci ceremoniálu prevzal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík od doterajšieho veliteľa Jaroslava Výveka štátnu zástavu, ktorú odovzdal do rúk novému veliteľovi Pozemných síl Jánovi Salaganičovi ako symbol velenia.

Odišla partizánska legenda

/ Peter DOVINA

Dňa 26. augusta sa v bratislavskom krematóriu na poslednej rozlúčke s legendou partizánskeho odboja generálom v. v. Jozefom Brunovským, bývalým veliteľom 2. československej partizánskej brigády Stalin, zišli okrem rodinných príslušníkov a priateľov aj spojovníci z Podjavorinského kraja, Nového Mesta nad Váhom, Starej Turej, Moravského Lieskového, Bošáče a Dolného Srnia. Za Zväz protifašistických bojovníkov sa rozlúčil generálporučík v. v. Ján Husák. Na pietnom akte boli prítomní aj generálmajor v. v. Karol Schwarz, predseda SZ PB Pavol Sečkář a tajomník Roman Hradecký.

„Po vojne si prežil ťažké roky väzenia a mučenia, nespravodlivých obvinení. Napokon si bol rehabilitovaný. Prešlo už viac ako polstoročie odtedy, keď si vo víchrici dejín sveta a vzplanutia SNP šiel s hlavou vztyčenou do boja za všefudskú pravdu, do boja proti fašizmu, do boja za morálnu a mravnú čistotu tohto sveta,“ povedal v smútočnom prihovore generál Ján Husák. „Dnes, vo chvíli poslednej rozlúčky si s bolesťou uvedomujeme, že z našich radov odchádza čestný človek a statočný veliteľ brigády,“ dodal. Generálmajor v. v. Jozef Brunovský bol nositeľom viacerých československých a zahraničných vysokých radov a vyznamenaní, medzi ktorými je aj Rad SNP 1. triedy. Prezident Slovenskej republiky udelil generálmajorovi J. Brunovskému Rad Ľudovíta Štúra 1. triedy – vojenský, za zásluhy v boji proti fašizmu v období SNP.

Podakovanie

Dňa 23. júna sme na poslednej ceste odpravili nášho milovaného npor. Ing. Milana Jurečku, ktorý tragicky zahynul 20. júna 2010 v Liptovskom Mikuláši.

Chceli by sme týmto poďakovať predovšetkým veliteľovi VÚ 1115 (základňa mokis) Ružomberok pplk. Ing. Štefanovi Pobijakovi a ostatným príslušníkom útvaru za ich všestrannú pomoc a profesionalitu. Poďakovanie patrí aj bývalým kolegom zo Strediska riadenia a prevádzky KIS v Trenčíne (VÚ 1117), bývalým kolegom z Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši ako aj všetkým tým, ktorí si na nášho drahého zosnulého spomenuli. Ďakujeme za všetky prejavy sústrasti, ktoré pomohli zmierniť náš žiaľ nad touto veľkou stratou.

Smútiaca rodina

*plukovník MUDr. Vladimír LENGVARSKÝ, MPH
riaditeľ - hlavný lekár OS SR*

Dôležitosť „zlatej hodiny“

Pán plukovník, jedným z najdôležitejších podujatí, ktoré tento rok rezort organizoval v rámci spolupráce v NATO, bolo májové zasadnutie výboru náčelníkov zdravotníckych služieb krajín NATO v Bratislave.

Zasadnutie sa konalo 24. až 28. mája v Bratislave a okrem náčelníkov zdravotníckych služieb NATO sa na ňom zúčastnili aj hlavní lekári armád z krajín Partnerstva za mier a Stredomorského dialógu. Spolu sme mali 119 účastníkov z 39 krajín. Takéto stretnutie býva dva razy ročne, pričom jarné je v jednej z aliančných krajín a jesenné vždy v Bruseli.

Akú konkrétnu tému ste riešili v Bratislave a akými najdôležitejšími úlohami vo všeobecnosti žijú lekári v armádach NATO?

Cieľom stretnutí hlavných lekárov krajín Aliancie bývajú najmä operačné otázky vo vzťahu k prebiehajúcim misiám a operáciám. Ďalej sú to úlohy v oblasti obrannej štandardizácie a medicínskych postupov. Tie sa vyvíjajú vzhľadom na skúsenosti, ktoré sa vyhodnocujú podľa miesta pôsobenia jednotlivých operácií. Nosnou témou stretnutia v Bratislave bola problematika náboru a udržania odborného zdravotníckeho personálu v ozbrojených silách.

Ako sa táto situácia vyvíja?

Dalo by sa povedať, že je dlhodobo komplikovaná. Ozbrojené sily vo všetkých krajinách musia reagovať na situáciu v civilnom sektore. Väčšina armád si totiž vlastných lekárov a zdravotnícky personál nevychováva, ale robí nábor medzi odborníkmi z civilu. Zároveň ide o udržanie najlepších lekárov a zdravotníckych odborníkov vo vojenských uniformách. Podmienky v civilnom sektore totiž začínajú byť neporovnateľne výhodnejšie ako podmienky v ozbrojených silách. Každá krajina pristupuje k tomuto problému špecificky. OS SR nemôžu byť mimo tohto procesu. My ponúkame mladým perspektívnym ľuďom možnosť dosiahnuť odbornú kvalifikáciu v jednotlivých odboroch, motívom vstupu do ozbrojených síl je aj aktívny príspevok, ktorý závisí od dĺžky štúdia. V posledných rokoch sa nám tento systém osvedčil. Došlo k výraznému zvýšeniu získaných ľudí. V strednom zdravotníckom personáli sme v podstate na 100 percentách. V tejto oblasti sú podmienky definované veľmi dobre. A to dokonca tak, že vieme regrutovať už naozaj kvalifikovaný a kvalitný stredný zdravotnícky personál. Tak isto došlo pomerne k výraznému zlepšeniu v nábere lekárov. No väčšina z nich je nekvalifikovaných. To znamená, že majú skončenú lekársku fakultu, ale podľa slovenskej legislatívy, ktorá je podobná legi-

slatíve EÚ. Preto musia skončiť tzv. kvalifikačné štúdium, aby získali na výkon svojho zamestnania plnú odbornú spôsobilosť. Po získaní kvalifikácie v odbore všeobecné lekárstvo sa stávajú lekármi práporných obväzísk, to znamená, že slúžia v jednotlivých silách a útvaroch. Hoci sme za posledné tri roky získali v nábere 26 lekárov, ešte to nie je sto percent. Je pritom potešiteľné, že napríklad v oblasti chirurgie a intenzívnej medicíny sa nám podarilo získať aj kvalifikovaných lekárov. Tí môžu okamžite slúžiť v rámci poľnej mobilnej zdravotníckej jednotky, ale v ľahko manévrovateľných chirurgických tímoch. Pre niektoré špecifické odbornosti sú vytvorené miesta v tímoch preventívnej medicíny. Ide o špecializácie mikrobiologické, epidemiologické, hygienické a podobne.

Nie je problém s vysielaním lekárov a zdravotníkov do operácií medzinárodného krízového manažmentu?

V rokoch 2007 – 2008 sme vyslali dva chirurgické tímy spolu s ďalšími odborníkmi na pôsobenie do operácie OSN v Libanone. V roku 2008 rotovali dva chirurgické tímy doplnené o ďalších odborníkov v českej vojenskej nemocnici v Kábele v rámci operácie ISAF, kde tiež získali dôležité skúsenosti. V súčasnosti máme jedného lekára s našou jednotkou v Afganistane, jeden je v Kosove a jeden na Cypre. S tým, že od konca tohto roka sa ráta so zvýšením lekárskeho personálu v misii ISAF o ďalšieho lekára plus ďalších dvoch zdravotníkov. Môžem teda povedať, že s ich vysielaním do vojenských operácií problémy nie sú. Napokon, každého záujemcu o vstup do ozbrojených síl pri vstupnom prijímacom rozhovore upozorníme na to, že služba v ozbrojených silách okrem plusov, o ktorých sme hovorili, prináša aj isté „mínusy“. Jedným z nich je vysielanie do vojnových oblastí. No lekári, ktorí prejavia záujem o vstup do ozbrojených síl, s tým už väčšinou rátajú. Napokon, najmä pri chirurgických odbornostiach je to pomerne vyhľadávaná možnosť, ako si zlepšiť svoju odbornú kvalifikovanosť a erudíciu, ako nabrať nové skúsenosti v spolupráci s lekármi iných krajín, vyskúšať nové postupy, nové metódy liečenia a mať kontakt priamo so zraneniami alebo chorobami, ktoré v našich podmienkach nie sú bežné.

Mohli by ste zhodnotiť vývoj vojenského zdravotníctva v operácii ISAF?

V tejto operácii ISAF sa kladie čoraz väčší dôraz na tzv. zlatú hodinu. Je to spôsobilosť, vďaka ktorej sa zranenému vojakovi dostane odborná chirurgická pomoc do hodiny po zranení. O tom sú prispôbené evakuačné trasy, umiestnenie zdravotníckych zariadení

/ Pavol VITKO

/ foto Peter DOVINA, archív

v priestoroch operácie, zásobovacie cesty a podobne. Veľmi často je skúšaná a trénovaná takzvaná možnosť hromadných strát. Znamená to príjem väčšieho množstva ranených vojakov. Koaličné sily musia takéto situácie zvládnuť spoločnými silami a prostriedkami. Kladie to dôraz na množstvo odsunovej techniky, kvalitného personálu a zdravotného zabezpečenia. Cieľom týchto opatrení je poskytnúť maximálnu možnú zdravotnícku pomoc. A to tak, aby prežil aj vojak, ktorého zranenie by bolo pred 20 rokmi v poľných podmienkach označené za nezlučiteľné so životom. Dnes sú už podobné prípady urgentne riešené a úspešnosť liečenia býva veľmi vysoká. No už počas transportu musí byť vojakovi poskytnutá špičková urgentná pomoc. Na to sú vypracované procesy, ktoré súvisia s výcvikom personálu a s možnosťami urýchlenej evakuácie.

Ako konkrétne je v operáciách postarané o našich vojakov?

Zdravotnícka starostlivosť o našich vojakov je zabezpečovaná na základnej úrovni našim zdravotníckym personálom. Ide o prvú odbornú lekárska pomoc. V prípade ťažších zranení funguje v každej operácii plánovaný odsunový systém. Ten je spoločný pre všetkých príslušníkov nasadených vojenských kontingentov, ktoré sú dislokované v danom operačnom priestore. To znamená, že úroveň pomoci, ktorá je dostupná pre iné krajiny, ktoré majú v operácii vlastné poľné zariadenia vyššieho stupňa, je taká istá, ako majú príslušníci OS SR. Sme skratka v jednom operačnom priestore a operačné postupy, systémy odsunu a postupy liečby sa vzťahujú na všetkých vojakov.

Kde vidíte najväčšie rezervy o oblasti zabezpečenia slovenského vojenského zdravotníctva?

Myslím si, že je dôležité, aby sa trochu zmenil pohľad vedenia rezortu na zdravotnícku službu. V minulosti sa totiž dosť často pohľad na vojenské zdravotníctvo zúžoval na skutočne vysoko rozvinutú a kvalitnú Ústrednú vojenskú nemocnicu v Ružomberku, ktorá je naozaj špičkovým pracoviskom. Vojenské zdravotníctvo v rámci ozbrojených síl má však aj ďalší rozmer. Myslím tým na personál, ktorý je pripravovaný a cvičený na poskytovanie prvej zdravotnej starostlivosti v poli, prípadne na následnú starostlivosť v poľných zariadeniach vyššieho stupňa, teda v poľnej nemocnici. A práve táto časť trpí niektorými problémami, ktoré začínajú byť veľmi veľké. Najväčším je nedostatok odsunovej techniky, ktorá by zodpovedala súčasným legislatívnym požiadavkám a vývoju medicínskych vied. Táto situácia však súvisí s nedostatkom moderných vozidiel v celých ozbrojených silách. V poslednom čase bola problematická aj úroveň a rýchlosť obstarávania a dopĺňovania špeciálneho zdravotníckeho materiálu. Práve v tejto oblasti sa vojenská medicína vyvíja veľmi rýchlo. Na základe skúseností z operácií, ktoré máme, alebo ktoré sme získali od našich zahraničných kolegov, veľmi dobre vieme, aké moderné metódy a moderné materiály potrebujeme. Našou úlohou teda bude zrýchliť a spružniť systém obstarávania týchto komodít. Samozrejme, s adekvátnym plánovaním a využitím finančných zdrojov. Dovoľm si povedať, že pri práci, ktorú vykonávajú lekári a zdravotnícky personál najmä vo vojenských operáciách, je otázka kvalitného zabezpečenia mimoriadne dôležitá aj v oblasti sebavedomia a morálky každej jednotky. Postoj vojaka k plneniu úloh je určite iný, keď vie, že má za sebou profesionálne pripravený a vycvičený zdravotnícky personál disponujúci kvalitným medicínskym materiálom a odsunovou technikou.

Červený kríž aj na Lešti

/ Pavol VITKO

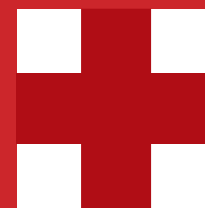
„K najnovším momentom spolupráce by som zaradila výcvik členov Slovenského Červeného kríža (SČK) vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť,“ konštatovala Zuzana Rosiarová Kesegová, generálna sekretárka SČK.

Aj ďalšie aspekty spolupráce Ministerstva obrany SR a Slovenského Červeného kríža sa budú odvíjať od dvojstrannej zmluvy o vzájomnej spolupráci, ktorú koncom minulého roka podpísali predstavitelia MO SR a SČK. „Zmluvu sme mali už predtým, ale bolo nevyhnutné ju zmeniť a aktualizovať podľa najnovších požiadaviek. Naša spolupráca sa môže ešte zintenzívniť,“ avizovala prezidentka Slovenského Červeného kríža. Ešte raz sa vrátila k VVP Lešť: „Vyťahovanie zranených spod sutín, záchrana zranených počas strelby a ďalšie situácie by sme mohli prebrať iba ak teoreticky. Vďaka veliteľovi Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku brigádneho generálovi Pavlovi Maslíkovi a jeho kolegom získali naši banskobystrickí záchranári skúsenosti, ktoré sú blízke realite.“ Slovenský červený kríž by chcel v spolupráci s ministerstvom obrany pokračovať vo vydávaní publikácií, ako bolo napríklad v prípade vydania knihy Právo ozbrojeného konfliktu a Medzinárodné humanitné a vojnové právo. Dôraz kladú aj na osvetu v oblasti medzinárodného humanitného práva a darčovstva krvi. Pracovníčky SČK prichádzajú medzi vojakov aj počas ročných preskúšaní vojakov – vodičov, kde mávajú hodinu venovanú prvej pomoci.

V Slovenskom Červenom kríži pôsobí v 38 územných spolkoch 80-tisíc členov – od päťročných predškolákov až po najstarších seniorov. Organizácia patrí medzi najpočetnejšie a najaktívnejšie občianske združenia na Slovensku.

Výnimočnosť a ochrana postavenia Červeného kríža, je zdôraznená aj v rámci medzinárodných i slovenských zákonov. Napríklad podľa paragrafu 428 odst. 1 a 2 Trestného zákona kto počas vojny zneužije označenie Červeného kríža potrestá sa odňatím slobody na tri až 10 rokov.

Prvé stopy o činnosti Červeného kríža na území Slovenska vedú do roku 1881, kedy na našom území vyvíjal činnosť Uhorský Červený kríž. Novodobá história SČK sa začala písať v máji 1993 keď sa v Prešove uskutočnilo rokovanie delegátov SČK zo všetkých územných spolkov z celého Slovenska na ustanovujúcom zjazde.

Zachránia naše motýle VVP?

/ Lubomír VÍTAZ

Zdevastovaná krajina rozjazdená ťažkou vojenskou technikou, zjazvená krátermi po výbuchoch munície a zaťažená neprimeraným hlukom. Pôda zamorená ropnými látkami. Rastlinstvo kontaminované bojovými chemikáliami. Pusté miesto, kde naširoko nevidieť žiadneho živočícha. Asi takto morbidne by väčšina ľudí opísala, ako si predstavuje vojenský výcvikový priestor.

Málokto by povedal, že je to jedno z najzachovanejších a prírodne najcennejších území v našej republike. Každý vojenský výcvikový priestor má okrem jadrovej zóny, kde sa vykonáva vojenská činnosť, aj ochranné pásmo. Sú to územia, ktoré nikdy neboli atakované tlakom urbanizácie, veľkoplošného intenzívneho poľnohospodárstva, dopravy a turistiky. Iba vďaka týmto podmienkam sa vo vojenských výcvikových priestoroch zachovali jedinečné prirodzené prírodné spoločenstvá, ktoré na ostatnom území už dávno podľahli vplyvu civilizácie. Takýmto nesmierne cenným územím je aj Vojenský výcvikový priestor Záhorie.

Pestrá mozaika biotopov

Po poslednej dobe ťažovej pred asi 10 000 rokmi sa v oblasti dnešného Záhoria vytvorila oblasť pokrytá pohyblivými viatymi pieskami. Ďalším postupným otepľovaním a zvýšením vlhkosti začala zarastať borovicou, neskôr listnatými drevinami. Iba na vlhkých a podmačkaných miestach medzi piesočnými dunami sa udržali mokrade s výskytom rašelinníka. Na relatívne malom území nájdeme borovicové lesy, suché lesostepi, vresoviská, voľné plochy viatych pieskov i podmačkané lúky, močiare a rašeliniská.

Túto veľmi pestrú mozaiku biotopov obýva množstvo druhov živočíchov, z ktorých unikátnou skupinou je hmyz. Až na denné motýle skupina živočíchov žijúca pre oko laika veľmi skryto. Denné motýle sú v súčasnosti vo vedeckých kruhoch veľmi cenené a tešia sa nebývalému záujmu odborníkov zaoberajúcich sa biodiverzitou prostredia. Biodiverzita priamo vypovedá o zachovanosti životného prostredia. Je priam fascinujúce, že vo VVP Záhorie je až na niektoré naše vysokohorské druhy obývajúce iba najvyššie polohy Tatier a Fatry možno stretnúť takmer všetky druhy skupiny denných motýľov. Komentovať všetky tunajšie vzácne druhy by mnohonásobne prekročilo rámec tohto článku.

Zo zástupcov denných motýľov obývajúcich vlhké lúky musíme spomenúť modráčikov rodu *Maculinea*, a to modráčika krvavcového (*Maculinea teleius*) a modráčika bahniskového (*Maculinea nausithous*), ktoré sú monitorované i v rámci európskeho programu NATURA 2000. Tieto motýle sa vyznačujú veľmi zaujímavým a zároveň komplikovaným larválnym vývojom. Ich samičky kladú vajíčka do kvetenstva krvavca lekárskeho (*Sanguisorba officinalis*), v ktorom sa spočiatku vyvíjajú ich húsenice. Tie sú neskôr „adoptované“ robotnicami mravcov rodu *Myrmica*. Z mokradoých druhov modráčikov treba ešte spomenúť ohniváčika veľkého (*Lycaena dispar*). Ide o veľmi vzácny druh zaradený do sústavy NATURA 2000, ktorý sa v mokrinách Záhoria vyskytuje stále početne. Veľmi významný je i hojný výskyt ďalšieho druhu, ohniváčika modrolesklého, ktorý sa inde na Slovensku vyskytuje iba veľmi lokálne a vzácné. Na podmačkaných rašelinných lúčkach možno pozorovať výskyt vlhkomilného hnedáčka čermeťového (*Melitaea diamina*). VVP Záhorie je jediná oblasť v republike, kde sa tento motýľ vyskytuje v nížine.

Druhou významnou skupinou motýľov sú druhy viazané na otvorené spoločenstvá viatych pieskov a svetlých a suchých borovicovo-dubových lesov. Na Slovensku najpočetnejšiu populáciu tu má modráčik čiernoškrvný (*Maculinea arion*). Tunajšia oblasť sa môže pýšiť najväčšou, a čo je ešte dôležitejšie, i stabilnou populáciou modráčika čiernoškrvného (*Maculinea arion*) v rámci celej republiky. Je to suchomilný, resp. „pasienkový“ druh rodu *Maculinea*, ktorý po konverzii živočíšnej výroby na Slovensku nachádza vhodné podmienky iba na Záhorí v priestoroch VVP. Je to jediná oblasť na Slovensku, kde tento druh monitorovaný v rámci sústavy NATURA 2000 nie je priamo ohrozený vyhubením a stále sa vyskytuje v početnej metapopulácii. Z ďalších druhov absolútne vynikajú očkáne Satyridae. Tieto motýle sa vo VVP Záhorie vyskytujú v mnohopočetných populáciách, ktoré v rámci celej republiky nemajú obdobu. Druhy ako očkáň piesočný (*Hipparchia statilinus*), očkáň bielopásy (*Hipparchia alcyone*) alebo očkáň hájový (*Hyponephele lupina*) sa inde na území Slovenska už v dnešnej dobe mimo Záhoria nevyskytujú. Ich lokality výskytu v Podunajskej a Východoslovenskej nížine boli už dávnejšie zničené antropogénnou činnosťou.

Záhorie je domovom i mnohých ďalších druhov motýľov, ktoré tu nachádzajú stále vhodné podmienky na svoj vývoj. Za zmienku stojí hojný výskyt všeobecne známeho vidlochvosta feniklového (*Papilio machaon*), či vidlochvosta ovocného (*Ipheclides podalirius*). Na miestach s porastom vlkova (*Aristolochia clematitis*) sa vyskytujú početné kolónie pestroňa vlkovcového (*Zerynthia polyxena*), druhu, ktorý je taktiež monitorovaný v sústave NATURA 2000. Vyskytuje sa tu väčšina našich druhov z čeľade babôčkovitých (*Nymphalidae*), ekologicky veľmi náročné perlovce perlovec fialkový (*Argynnis adippe*) a perlovec prostredný (*Argynnis niobe*), ktoré sú v rámci ostatného územia republiky pozorované čoraz vzácnejšie. Najpočetnejšie populácie na Slovensku tu má vzácny hnedáček podunajský (*Melitaea britomartis*) a hojne sa vyskytuje aj vzácny, ekologicky náročný hnedáček divozelový (*Melitaea trivia*). Žiaľ, napriek intenzívnemu výskumu sa v poslednom čase nepodaril potvrdiť výskyt hnedáčka chrastavcového (*Euphydryas aurinia*) a žltáčka zanoväťového (*Colias myrmidone*), klenotov, vymierajúcich v rámci celej Európy. Pozitívom je ochota armády uskutočňovať manažment územia, resp. doladiť jeho detaily v súčinnosti so ŠOP SR tak, aby lokality boli i v budúcnosti vhodné na prípadnú reštitúciu týchto vzácných druhov.

Na obnovu vzácných pieskových spoločenstiev sa zameriava v súčasnosti prebiehajúci projekt LIFE „Obnova a manažment spoločenstiev pieskových dún vo vojenskom výcvikovom priestore Záhorie“ (Zahorie Sands), ktorý realizuje VTSÚ Záhorie v spolupráci s ŠOP SR a Bratislavským regionálnym ochranným združením.

Viac informácií o projekte môžete nájsť na jeho webovej stránke – www.sands.broz.sk

Lycaena dispar-ohniváček veľký

Colias myrmidone-žltáček zanovětový

Maculinea arion-modráček čiernoškrvný

Melitaea diamina-hnědáček čermeťový

Papilio machaon-vidlochvost feniklový

Reprezentanti
Vojenského športového
centra Dukla Banská
Bystrica Michal Martikán a
Alexander Slafkovský sa na
11. majstrovstvách Európy
vo vodnom slalome
v Čunove pri Bratislave
výraznou mierou podieľali
na skvelom úspechu
Slovákov.

/ dvojstranu pripravil Pavol VITKO

Kategória C1
– reprezentanti Dukly
M. Martikán zlatý (v strede)
a A. Slafkovský bronzový (vpravo)

Úspešní vodáci aj strelci

Slalomári dobyli európu aj svet

V sobotu 14. augusta boli v súťaži trojčlenných hliadok singlkanoistov suverénne najlepší Michal Martikán s Alexandrom Slafkovským z Dukly spolu s Matejom Beňušom z ŠKP Bratislava. V nedeľu 15. augusta v kategórii C1 získal Michal Martikán zlato a Alexander Slafkovský bronz. Slovinci spolu v čunovskom vodnom kanáli získali 10 medailových umiestnení (5 - 2 - 3), pričom sa stali najúspešnejší zo všetkých zúčastnených krajín. Riaditeľ Dukly Banská Bystrica Peter Korčok popri M. Martikánovi a A. Slafkovskom ocenil aj nedeľné 4. miesto Tomáša Mráza v K1 a za úspech považuje aj 6. priečku reprezentantov Dukly Tomáša Kučeru a Jána Bátika v C2.

V nedeľu fandil slovenskej reprezentácii z diváckej tribúny aj štátny tajomník Ministerstva obrany SR Róbert Ondrejcsák. „Úprimne blahoželám členom nášho vojenského športového klubu Dukla, ako aj všetkým reprezentantom Slovenska ku skvelým úspechom,“ s potešením povedal štátny tajomník. Podľa R. Ondrejcsáka sa opäť potvrdilo, že vodný slalom je jedným z najúspešnejších športov na Slovensku a že vojenská Dukla má na týchto úspechoch výrazný podiel. Preto si tento šport zo strany rezortu obrany zaslúži pozornosť a podporu. „Som rád, že v tomto nádhernom športovom areáli sa všetci diváci vrátane mňa mohli tešiť zo skvelých výkonov a férového zápolenia. Teší, že výborné dojmy z podujatia aj z našej krajiny si odnášajú i hostia zo zahraničia,“ dodal.

„Nepochybne všetko sa dá zlepšiť, ale podmienky v našej Dukle aj v reprezentácii môžem hodnotiť ako výborné, pretože inak by sa nám takto nemohlo dať,“ povedal nám po zisku zlatej medaily Michal Martikán, ktorý sa stal európskym šampiónom už 11. raz v kariére. S úsmevom poznamenal, že svoju najnovšiu medailu z vrcholových podujatí po návrate domov iste zavesí okolo krku manželke a dvom dcérkam. Svoju radosť by rád dožil aj Elene Kaliskej, ďalšej reprezentantke Dukly a Slovenska, ktorá však nemohla štartovať. „Chvilu som váhala, ale napokon som sa rozhodla túto sezónu ukončiť predčasne, aby som si preliečila únavovú zlomeninu a pripravila sa najmä na majstrovstvá sveta, ktoré sa budúci rok uskutočnia opäť v Čunove,“ povedala Elena Kaliská v rozhovore s Róbertom Ondrejcsákom.

Výborný úspech vodných slalomárov na majstrovstvách Európy bol skvelým odrazovým mostíkom na majstrovstvá sveta, ktoré sa od 7. do 12. septembra uskutočnili v slovinškom Tacene. Naši vodní slalomári nesklamali – na svetovom šampionáte opäť bodovali. Michal Martikán v súťaži singlkanoistov získal striebornú medailu, k nej pridal zlato v súťaži hliadok (M. Martikán, Matej Beňuš, Alexander Slafkovský). Skvelú bilanciu doplnila Jana Dukátová (zlato + striebro). Samozrejme, vodáci sa už teraz pripravujú na budúcoročné majstrovstvá sveta vo vodnom slalome, ktoré sa budúci rok uskutočnia v Čunove pri Bratislave a zároveň budú kvalifikáciou na nasledujúce olympijské hry.

Vystreliali už pol stovky medailí

Športovní strelci Dukly Banská Bystrica na augustovom 50. svetovom šampionáte v Mníchove zaokrúhlili svoju zbierku medailí z vrcholových európskych a svetových podujatí práve na 50 medailí. Spolu získali dve strieborné a dve bronzové medaily. Striebro získal rtm. Miroslav Jurčo v disciplíne 20 + 20 mix malokalibrovka. V rovnakej disciplíne

získalo striebro aj družstvo v zložení rotmajster Miroslav Jurčo, desiatnik Peter Pelach a strelajúci tréner rotmajster Peter Plánovský. Bronzovú medailu získalo družstvo v rovnakom zložení opäť v rovnakej disciplíne, len v streľbe zo vzduchovky. Títo profesionálni vojaci a reprezentanti získali bronz v súťaži družstiev v disciplíne 30 + 30 malokalibrovka. Desiatnika Pelacha pritom v dvoch disciplínach od individuálnej medaily delil jediný bod.

Strelajúci tréner P. Plánovský označil šampionát za najúspešnejší v histórii slovenskej športovej streľby v disciplínach streľby na bežiaci terč. Na margo prípravy pred majstrovstvami povedal: „Dukla Banská Bystrica je pre nás srdcovka a dalo by sa povedať, že je v nej naše celoživotné dielo. Pre nás starších je navyše výhodou, že sme svoju kariéru začali ešte za čias spoločnej republiky s Českom, keď systém dlhodobej športovej prípravy strelcov fungoval veľmi dobre. No aj podmienky, ktoré máme na prípravu dnes, sú jednoznačne najlepšie na Slovensku. Preto sme schopní zabodovať aj vo svetovej konkurencii a aspoň takýmto spôsobom vracať niečo, čo sme za tie roky od systému vojenského športu dostali.“ Skúsený strelca a už aj tréner Plánovský vyslovil poďakovanie všetkým, ktorí sa podieľali na kvalitnom zabezpečení ich prípravy. Najmä vedeniu VŠC Dukla Banská Bystrica, Slovenskému streleckému zväzu, psychológovi Tomášovi Gurskému, riaditeľovi Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku Lešť brigádnemu generálovi Pavlovi Maslíkovi a rektorovi Akadémie ozbrojených síl v L. Mikuláši brigádnemu generálovi Miroslavovi Kelemenovi a ďalším partnerom. Streleckí reprezentanti Dukly a Slovenska totiž na tréningy využívajú aj možnosti akadémie a najlepšiu regeneráciu im poskytuje práve ÚŠZV Lešť. Už teraz sa začali pripravovať na majstrovstvá Európy v streľbe zo vzduchových zbraní v Taliansku a na svetový šampionát v disciplíne bežiaci terč, ktorý sa uskutoční budúcoročnú jeseň na Slovensku.

Strelajúci tréner rtm. Peter Plánovský

P. Plánovský P. Pelach a M. Jurčo (zľava doprava) skončili v disciplíne 20 + 20 mix malokalibrovka za strelcami Ruska a pred reprezentáciou Švédska.

M. Martikán v súboji s divokou vodou

Služobné hodnotenie

/ pplk. Vladimír MURÍN

- Služobné hodnotenie je, ako to vyplýva z dikcie § 41 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), základným podkladom na rozhodovanie vedúceho služobného úradu a veliteľa vo veciach služobného pomeru profesionálneho vojaka v dočasnej štátnej službe, na plánovanie jeho postupu v služobnej kariére v príslušnom hodnostnom zbore a jeho kariérneho rozvoja.

Na základe služobných hodnotení, okrem priebehu štátnej služby, sa posudzuje výkon dočasnej štátnej služby profesionálnych vojakov v konkurenčnom výbere. Z kritérií, podľa ktorých komisia v konkurenčnom výbere posudzuje profesionálnych vojakov (článok v ostatnom čísle), jednoznačne vyplýva, že služobné hodnotenie má najväčší vplyv na výsledky profesionálneho vojaka v konkurenčnom výbere. Zákon ustanovuje formu, druhy a zákonnú lehotu spracovania služobného hodnotenia. Služobné hodnotenie za predchádzajúci kalendárny rok písomne spracúva veliteľ do 15. februára. Obligatórne ho spracuje veliteľ (ďalej len „hodnotiteľ“) vtedy, ak profesionálny vojak bude počas kalendárneho roka ustanovený do inej funkcie alebo zaradený do personálnej zálohy iného hodnotiteľa, ale len vtedy, ak od posledného hodnotenia uplynulo viac ako šesť mesiacov. Uvedené sa vzťahuje aj na zmenu hodnotiteľov z iných dôvodov.

Podľa § 41 ods. 6 zákona služobné hodnotenie obsahuje údaje uvedené v § 28 ods. 2 písm. a), b), e), f), h), i) a dosiahnutú hodnotu; vyhodnotenie splnenia navrhovaných opatrení v služobnej kariére profesionálneho vojaka, úloha a cieľov odborného a osobného rozvoja z predchádzajúceho služobného hodnotenia; hodnotenie služobných schopností, zručností a vlastností; hodnotenie služobných výsledkov; hodnotenie odbornosti a pripravenosti na bojové nasadenie, bezúhonnosti, zdravotnej spôsobilosti, pohybovej výkonnosti, iných rozhodných skutočností súvisiacich s profesionálnym vojakom a záver. Služobné hodnotenie profesionálneho vojaka vykonávajúceho riadiacu funkciu alebo veliteľskú funkciu namiesto hodnotenia služobných výsledkov obsahuje hodnotenie štýlu riadiacej práce.

Časť B) až D) štruktúry služobného hodnotenia hodnotiteľ hodnotí slovné alebo prídelením počtu bodov na základe predtlač. Štruktúra týchto častí je ustanovená koherentne, teda bez možnosti akejkoľvek úvahy hodnotiteľa, avšak v štruktúre služobného hodnotenia v časti E) má hodnotiteľ priestor, aby sa vyjadril k jednotlivým oblastiam. Tieto časti služobného hodnotenia je nedostatočne venovaná pozornosť zo strany hodnotiteľov pri spracovávaní. Práve na tomto mieste má hodnotiteľ príležitosť slovné zhodnotiť profesionálneho vojaka a poskytnúť objektívnejší pohľad na hodnoteného profesionálneho vojaka komisie na konkurenčný výber (napr. vyhodnotenie podielu na práci v komisiách nad rámec služobných povinností, vyhodnotenie plnenia úloh pri zastupovaní iného profesionálneho vojaka, vyhodnotenie účas-

ti hodnoteného na reprezentácii Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ale aj ďalšie skutočnosti, ktoré môžu ovplyvniť kariéru posudzovaného profesionálneho vojaka).

Časť F) záver služobného hodnotenia obsahuje okrem súčtu bodov jednotlivých častí a jemu prínáležiace slovné zhodnotenie aj návrh hodnotiteľa na opatrenia, ktoré sa navrhujú v služobnej kariére profesionálneho vojaka.

Preukázateľne oboznámiť profesionálneho vojaka so služobným hodnotením je povinnosťou hodnotiteľa, ktorú musí splniť do siedmich dní odo dňa jeho spracovania. V prípade nedodržania uvedenej sedemdňovej lehoty je služobné hodnotenie zo zákona neplatné. Ak profesionálny vojak odmietne potvrdiť oboznámenie sa so služobným hodnotením, hodnotiteľ o tejto skutočnosti urobí do služobného hodnotenia záznam. Takto vykonaný záznam má účinky oboznámenia sa.

Proti služobnému hodnoteniu môže profesionálny vojak podať hodnotiteľovi písomné odvolanie do siedmich dní odo dňa oboznámenia sa so služobným hodnotením. Tu je nevyhnuté upozorniť na skutočnosť, že aj vyjadrenie písomného nesúhlasu profesionálneho vojaka so služobným hodnotením je zo súdnej praxe považované za podanie odvolania, a preto je nevyhnutné, aby hodnotiteľ postupoval ako v prípade riadne podaného odvolania v súlade s § 42 a nasl. zákona.

Podanie odvolania má odkladný účinok, tzn., že služobné hodnotenie nenadobudlo platnosť a v tomto prípade nie je možné na základe záverov služobného hodnotenia navrhovať personálne opatrenia.

V prípade, ak odvolaniu hodnotiteľ do siedmich dní odo dňa prevzatia odvolania v celom rozsahu nevyhoví, je povinný ho predložiť spolu so služobným hodnotením a písomným odôvodnením svojho stanoviska k odvolaniu na prerokovanie odvolaciemu orgánu.

Odvolacím orgánom je nadriadený veliteľ hodnotiteľa (podrobnejšie upravuje Príloha č. 1 k služobnému predpisu hlavného služobného úradu pre štátnu službu profesionálnych vojakov č. 10/2006 o určení rozsahu pôsobnosti veliteľa na účely služobného hodnotenia profesionálneho vojaka v znení služobného predpisu hlavného služobného úradu pre štátnu službu profesionálnych vojakov č. 63/2008), ktorý do siedmich dní od prevzatia odvolania zriadí komisiu na prerokovanie odvolania proti služobnému hodnoteniu. Komisia je poradný orgán odvolacieho orgánu. Pri zriadení komisie je potrebné dodržať zákonné podmienky, a to, že členmi komisie sú najmenej traja profesionálni vojaci v dočasnej štátnej službe v rovnakej alebo vyššej hodnosti, než akú dosiahol profesionálny vojak, ktorý odvolanie podal. Komisia do siedmich dní od svojho zriadenia prerokuje napadnuté služobné hodnotenie a predloží svoje stanovisko odvolaciemu orgánu, ktorý o odvolaní profesionálneho vojaka proti služobnému hodnoteniu rozhodne do siedmich dní odo dňa prevzatia stanoviska komisie. Odvolací orgán odvolanie zamietne a služobné hodnotenie potvrdí v prípade, ak neexistujú relevantné dôvody na jeho zmenu alebo zrušenie. V opačnom prípade služobné hodnotenie zruší a vráti hodnotiteľovi na nové spracovanie. Hodnotiteľ je rozhodnutím odvolacieho orgánu viazaný a je povinný do siedmich dní odo dňa prevzatia zrušeného služobného hodnotenia spracovať nové služobné hodnotenie. Proti rozhodnutiu o odvolaní nie je prípustné odvolanie.

Podľa § 45 ods. 1 zákona je služobné hodnotenie platné vtedy, ak sa s ním profesionálny vojak oboznámil a ak sa proti nemu už nemožno odvolať. V súvislosti so záverom služobného hodnotenia je dôležité upozorniť na skutočnosť, že v prípade platného služobného hodnotenia, na základe ktorého je profesionálny vojak hodnotený ako nespôsobilý vykonávať štátnu službu, vedúci služobného úradu má obligatórnu povinnosť zo zákona skončiť služobný pomer profesionálnemu vojakovi prepustením.

Combined Endeavor 2010

/ text a foto mjr. Zdeněk HORÁK

Prvýkrát sa vo vojenskom výcvikovom priestore Grafenwöhr v Nemecku a na leteckej základni MK – East pri rumunskej Konstanci stretli špecialisti komunikačných a informačných systémov zo 45 krajín troch kontinentov na šestnástom ročníku cvičenia Combined Endeavor. Od 3. do 16. septembra testovali, zdokumentovali a vyhodnotili interoperabilitu mobilných komunikačných a informačných systémov členských krajín Severoatlantickej aliance, krajín Partnerstva za mier a ostatných zúčastnených krajín. Tento rok boli Ozbrojené sily SR zastúpené 17 príslušníkmi GŠ Ozbrojených síl SR, 5. pluku špeciálneho určenia Žilina, 1. mechanizovanej brigády Topoľčany, 11. mechanizovaného práporu Martin, 13. mechanizovaného práporu Levice, práporu RCHBO Rožňava, základne mobilných komunikačných a informačných systémov Ružomberok a základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov Trenčín. Cieľom slovenských spojárov a informatikov bolo otestovať interoperabilitu vybraných novo zavádzaných rádiových staníc do výzbroje OS SR. Zároveň testovali tri rádiové stanice rozličných výrobcov z územia SR na reálnu vzdialenosť viac než 500 km.

Slováci v Bosne strieľali

/ Roman HALÁS

Príslušníci strážnej čaty ALTHEA zložení z príslušníkov Multifunkčného, Opravárenského a Dopravného práporu (SVaP) absolvovali 2. septembra streľby v priestore strelnice Pazarič na území Bosny a Hercegoviny. Aktívne sa zúčastnili aj príslušníci zahraničných armád. Tí sa najskôr oboznámili so zbraňami a strelivom používaným v našich ozbrojených silách. HQ Commandant Anthony Bracken (OF4) z Írska a NCO Mark Fitzsimons (OR-9) boli prekvapení jednoduchosťou, ale najmä spoľahlivosťou a kompaktnosťou našej výzbroje. Aj náčelník skupiny S3 v Campe Butmir I z Bulharska Viktor Kolev (OF1) vyjadril spokojnosť so zbraňami, ktoré sú zavedené v našich silách. Prvým cvičením bola streľba z pištole vz. 82 na terč vzdialený 25 metrov. Keďže príslušníci Írskej armády boli spokojní s funkčnosťou našich zbraní, umožnili aj našim vojakom vyskúšať si ich výzbroj HK USP 9 mm Luger. Ďalším cvičením bola streľba zo samopalu vz. 58V na rozptyl. Cieľom bolo nastreliť si zbrane. Asi najzaujímavejším cvičením bola streľba z guľometu UG vz. 59L, ktorý bol lafetovaný na vozidle Mercedes Benz G-270.

Pozvánky

/ mjr. Miloš ARNOLD

/ oddelenie protokolu KaMO

Poznáme rôzne spôsoby pozvania hostí – od osobných, telefonických až po písomnú formou listu alebo tlačенou pozvánkou na kvalitnom papieri (zvyčajný rozmer 15 x 10 cm). Na neformálne aktivity môžeme pozvať iba osobne alebo telefonicky, na spoločenské aktivity pozývame zásadne písomným pozvaním. To obsahuje meno a funkciu hostiteľa, meno pozvaného (písané zásadne rukou čiernym atramentom), dôvod alebo príležitosť pozvania, deň, hodinu, miesto stretnutia a druh podujatia.

U predstaviteľov štátnej moci, vedúcich diplomatického zastupiteľského úradu sa umiestňuje na pozvánku štátny znak, u primátorov sa umiestňuje erb mesta, spoločnosti a organizácie môžu použiť svoje logo alebo emblém.

V ľavom dolnom rohu pozvánky uvádzame oblečenie, v ktorom je potrebné prísť na akciu, v pravom dolnom rohu uvádzame skratkou žiadosť o potvrdenie účasti spolu s telefónnym číslom, kde možno účasť potvrdiť alebo odmietnuť. Poznáme niekoľko zaužívaných skratiek, ktoré sa vyskytujú na pozvánkach:

R.S.V.P. R.L.O. P.M.	Telefonicky potvrdiť alebo odmietnuť účasť Telefonicky potvrdiť alebo odmietnuť účasť Pripomenutie vopred dohodnutej akcie
Black tie Cravate noire	Nie je potrebné odpovedať Čierny motýlik Páni – smoking Dámy – malá alebo večerná toaleta
White tie Cravate blanche	Biely motýlik Páni –frak (len biely motýlik) Dámy – veľká večerná toaleta
Decorations	Povinnosť prísť s vyznamenaniami
Tenue de ville inofficial	Vychádzkový oblek jednoradový alebo dvojradový Páni – vychádzkový oblek Dámy – spoločenské šaty alebo kostým

Pozývajúcim by mala byť osoba, a nie úrad alebo inštitúcia. Pozvánky posielame najneskôr 14 dní pred usporiadaním akcie. Na spoločenskú akciu nikdy nechodíme tam, kde nie sme pozvaní. Dôkladne si prečítame na pozvánke, či je adresovaná len pre nás, alebo aj pre partnera. Pri pozvaniach na meno je pozvánka neprenosná. Vopred si však preveríme svoje pozvanie, najmä vtedy, keď ideme na akciu s pevným zasadacím poriadkom (divadlo, večera). Pozvánku na akciu vždy berieme so sebou, aby sme nikoho nemuseli pri dverách presvedčať, že sme pozvaní.

Manželov pozývame na jednu spoločnú pozvánku. Slobodný hostiteľ môže pozvať vo svojom mene hostí aj s manželkami, ženatý hostiteľ, ak pozýva so svojou manželkou, musí pozývať hostí aj s manželkami.

Pri ospravedlnení je slušné uviesť aj dôvod neprijatia pozvania. Nikdy na spoločenské akcie neberieme deti.

Pre meškajúcich hostí môžeme uviesť na pozvánku dve skratky:

s.t. (sine tempore) – prídte presne

c.t. (cum tempore) – čas príchodu je voľný v priebehu desiatok minút

Slovník anglicko-slovenský

flood - povodeň
river-basin - koryto (rieky)
save - zachrániť
rescue - záchranný
catch - zachytiť (zabrániť neželateľnému pohybu)
engaged - zúčastnený
confinement - zajatie (stav, obdobie)
retaining - záchytný (zadržiavajúci)
barrier - zábrana (vec)
rain - dážď
heavy rain - lejak
cloudburst - prietrž mračen
intervention - zásah
bridge - most
mud - bahno
silt - nános
futile - márný (pokus)
Inconclusive - bezvýchodiskový
flow off - odtečť
damages - odškodné
compensate - odškodniť
roll away - odvaliť
endanger - ohrožovať
regarding - ohľadne, ohľadom
landslide - zosuv pôdy

Zvláštny pocit

/ Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

Dňa 22. septembra sa opäť raz slávil Deň Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Tých Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktorých príslušníci úspešne pôsobia v zahraničných mierových operáciách ako služobníci pokoja a mieru. Tých Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktorých príslušníci obetavo pomáhajú obyvateľom Slovenska vo dne v noci pri povodniach, či iných prírodných katastrofách. Tých Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktorých príslušníci v náročných podmienkach dnes často aj s ťažkosťami, no reálnymi skutkami naplňajú prikázanie lásky v duchu slov Ježiša Krista: „Nikto nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“ (Jn 15,13). Mám z tej oslavy zvláštny pocit, ak sledujúc internetové diskusie, médiá, či počúvajúc názory bežných ľudí v spoločnosti, napriek všetkému pozitívnemu, rezort obrany i samotní vojaci sú už dlhší čas terčom kritiky, často aj za to, za čo oni sami ani nemôžu. Mám zvláštny pocit z oslavy, ak rezort obrany je dlhodobo len objektom sústredeného záujmu, ak ide o hľadanie chýbajúcich finančných prostriedkov v štátnom rozpočte, ktoré sú mu potom krátené aj na úkor plnenia služobných úloh, či zahraničnopolitických záväzkov. Mám zvláštny pocit z oslavy, ak rezort obrany slúži už dlhý čas pre niekoho najmä ako dojná krava. Mám zvláštny pocit z oslavy, ak rezort obrany je predmetom vášnivých a negatívnych diskusií o sociálnom zabezpečení vojakov. Mám zvláštny pocit z oslavy, ak rezort obrany ide bokom, ak ide o potrebu modernizácie a rozvoja ozbrojených síl. Nuž poviem vám, mám zvláštny pocit z oslavy, ak vojaci musia slúžiť v takýchto podmienkach a takejto atmosfére, ktoré majú prirodzene nie dobrý vplyv na pokojné plnenie úloh, život, výcvik, či ďalší rozvoj rezortu obrany. Mám zvláštny pocit z oslavy Dňa Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktoré sú spoločnosti dobré len vtedy a na to, ak treba nasadiť životy vojakov doma, či v zahraničí, a inak by ich pokojne aj zrušila???

Ako zabezpečiť za málo peňazí chod rezortu, plnenie úloh, výcvik, novú techniku a výzbroj, či sociálne istoty vojakov, to je úloha politikov, nie vojakov. Vojakovi neostáva nič iné, len veriť a dúfať, že politici túto úlohu správne pochopia, náležite sa jej zhostia a vytvoria si k rezortu a ľuďom, ktorí v ňom slúžia, skutočný vzťah. Ak totiž bude pre politikov v rezorte obrany prioritou človek, ktorí v nich slúžia a jeho poslanie, potom majetok a finančné zdroje, ktorými rezort obrany disponuje, budú slúžiť vojakovi a jeho poslaniu, a nie na iné účely, či pre iné vplyvné osoby. Úlohou vojakov je plniť zodpovedne rozkazy a úlohy tam, kde je to potrebné, a to aj za nepriaznivých okolností. Ako? Vo Svätom Písme Jánovi Krstiteľovi pri jednom z jeho kázaní ľudu ako má žiť, aby sa vyhol Božiemu hnevu, položili vojaci otázku: "A čo máme robiť my?" Vrável im: "Nikoho netrápte, nikomu nekrivdíte a buďte spokojní so svojim žoldom". (Lk 3,14). Ani v tých časoch zrejme neboli vojaci v očiach pospolitého ľudu populárni, no napriek tomu im Ján Krstiteľ nepovedal, aby zanechali svoje vojenské zamestnanie, lebo je zlé, neužitočné, alebo slabo hodnotené. Práve naopak, poukázaním na milosrdnosť, spravodlivosť, pokoru a skromnosť im už vtedy dal návod, ako slúžiť blížnym a dobrými skutkami realizovať prikázanie lásky, ako ho neskôr formuloval Ježiš Kristus. Tak aj slovenskí vojaci súčasnosti majú v duchu prikázania lásky povinnosť za každých okolností obetavo slúžiť aj s nasadením vlastného života pri ochrane pokoja, mieru, majetku, života, či zdravia človeka na Slovensku alebo v zahraničí. Len skutkami môžu obhájiť svoju opodstatnenosť, hodnotu a dôležitosť aj pred očami verejnosti, ktorá občas svojimi postojmi môže pri oslave Dňa ozbrojených síl Slovenskej republiky vyvolať u vojakov zvláštny pocit.

Schultzov autogénny tréning

/ kpt. Michaela ŠTAMMOVÁ

/ foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Najúčinnejším a aj najrozšírenejším spôsobom vyrovnávania sa s napätím a záťažou je fyzická aktivita – predovšetkým šport. Niekedy nám však okolnosti nedovolia využiť takýto prostriedok odbúravania stresu, preto by som vám rada v nasledujúcich príspevkoch ponúkla viacero možných spôsobov relaxácie.

Profesionálni vojaci - predovšetkým tí, ktorí pôsobia v zahraničných operáciách, by mali ovládať účinný spôsob relaxácie.

Jednou z najčastejšie používaných metód je Schultzov autogénny tréning. Jeho najväčšou výhodou je schopnosť krátkodobého osvieženia. Niektoré pramene udávajú, že dve minúty správneho autogénneho tréningu nahradia svojimi účinkami asi dve hodiny spánku na nasledujúcich 60 – 90 min. Princíp spočíva v tom, že systematickým cvičením určitých fyziologických reakcií dosahujeme celkové uvoľnenie organizmu a to tak po stránke fyzickej, ako aj psychickej. Nacvičujú sa pocity tiaže, tepla, regulácia srdcovej činnosti a dýchania. Cvičenie prebieha v uvoľnenej polohe tela so zatvorenými očami. Nácvik žiaducich fyziologických stavov prebieha pomocou formuliek „Som úplne pokojný“, „Pravá/ľavá ruka je ťažká“, „Obe ruky sú ťažké“, „Obe nohy sú ťažké“, „Ruky a nohy sú ťažké“. Podobne sa nacvičuje zážitok tepla a potom nasledujú formulky: „Tep je pokojný a pravidelný“, „Dýchanie je celkom pokojné“, „Do brucha

prúdi teplo“ a „Hlava je voľná a jasná“. Cvičiť by sa malo asi 2 - 3 x denne a cvičenie by malo trvať 2-5 minút.

Po dvoch až troch mesiacoch nácviku môžeme dosiahnuť rýchle upokojenie v situáciách keď sme napätí, nervózni alebo inak rozrušení. Ak už máme túto metódu dobre zvládnutú, teda dokážeme sa koncentrovať a dosiahnuť pocity uvoľnenia bez problémov, môžeme využívať autogénny tréning aj pri zvládaní rôznych telesných bolestí. Dobré skúsenosti sú popísané s bolesťami hlavy, zubov, reumatizme, ale aj pri ochoreniach vnútorných orgánov a pri poruchách spánku.

Možnou nevýhodou pre niektorých ľudí je fakt, že aby bol autogénny tréning účinný v situáciách rozrušenia, je nutný dlhodobější nácvik.

Ak vás metóda autogénneho tréningu zaujala, môžem vám poskytnúť podrobný návod na cvičenie. Ozvite sa mailom na adresu: michaela.stammova@mil.sk.

Pobyť pre manželov v uniformách

/ Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

Spoločensťvo katolíckych veriacich v Ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky v spolupráci s Ordinariátom OS a OZ SR pozývajú manželské páry v uniformách – vojakov, policajtov, hasičov, colníkov, záchranárov, či väzenskej a justičnej strážne na víkendové pobyty s ordinárom OS a OZ SR Mons. Františkom Rábekom do tichého prostredia rázovitej obce Čičmany v Strážovských vrchoch. Cieľom víkendových pobytov je formácia manželských dvojíc, výmena skúseností z manželského života, riešenie problémov, prehĺbenie vo viere a príprava na duchovné slávenie Vianoc a Veľkej noci.

Termíny: **19.-21. novembra 2010**
11.-13. marca 2011
18.-19. marca 2011
25.-27. marca 2011

Cena pobytu (ubytovanie, plná penzia): 44,- € /os
Záujemcovia sa môžu prihlásiť na tel. číslo **0903 820 816**, alebo emailom na adresu: hovorca@ordinariat.sk.

Európske veliteľstvo pre dopravku

Dopravné lietadlá C-160 Transall, ktoré dali k dispozícii vzdušné sily Francúzska a Nemecka, sa zatiaľ stanú chrbtovou kostrou Veliteľstva európskej vzdušnej prepravy (EATC – European Air Transport Command). Veliteľstvo začalo formálne pracovať 1. septembra, pričom bude manažovať flotily vojenských dopravných lietadiel z Belgicka, Francúzska, Holandska a Nemecka. Zelenú jednotnému veleniu týchto strojov dal oficiálne práve 1. septembra holandský minister obrany Eimert van Middelkoop na leteckej základni v holandskom Eindhovene.

Spojenie velenia nad lietadlami by malo viesť k lepšej koordinácii a väčšej efektívnosti nasadenia viac ako 200 vojenských dopravných a tankovacích strojov, ktoré sú rozmiestnené na rôznych leteckých základniach v Európe. Európske veliteľstvo EATC bude mať na starosti aj vypracúvanie spoločných doktrín, výcvik a vzdelávanie, a rovnako štandardizáciu výzbroje a údržbu leteckej flotily. V súčasnosti letecký park, ktorému velí EATC, tvorí 29 strojov

C-130, 135 strojov C-160, 19 lietadiel CASA 235, 10 strojov Airbus 310, 10 lietadiel Airbus 340, 2 holandské stroje KDC-10, jeden holandský DC-10 a 20 lietadiel na služobnú a VIP prepravu.

Lietadlá patriace pod EATC budú operovať zo svojich vlastných základní. Prvým veliteľom európskeho dopravného zoskupenia s administratívnym sídlom na základni v Eindhovene je nemecký generálmajor Jochen Both. Počet pracovníkov veliteľstva by mal byť asi 200 osôb a operačnú spôsobilosť by malo dosiahnuť na konci tohto roka. Ďalšou krajinou, ktorá by sa mohla prakticky zúčastniť na iniciatíve, je Španielsko, momentálne so štatútom aktívneho pozorovateľa. Deklaráciu o záujme vytvorí EATC podpísalo v novembri 2008 spolu 12 krajín vrátane ČR, Grécka, Luxemburska, Portugalska, Rumunska, Slovenska a Talianska.

Text a foto rak

Armádny magazín
v Slovenskej televízií

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielač čas sledujte
na internete.

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 17.10 hod. do 17.30 hod. Pribežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Biháry a Bernard Roštecký.

(r)

September v klube

Posádkový klub Trenčín pokračuje v septembri v bohatej činnosti. Klub vojenských výsadačárov pripravil zaujímavú prednášku plk. gšt. v. v. Dominika Slezáka o vojenstve a filatelii. Klub letcov a parašutistov Slovenského leteckého zväzu zasa besedu o dramatických zážitkoch letcov (vojenských i civilných), ako aj prednášku pána Pristacha o význame dodávok amerických zbraní na pomoc ZSSR počas druhej svetovej vojny. Klub numizmatikov pripravil pútavú prezentáciu Mgr. Mojmiru Hložu pre záujemcov dávnejšej histórie: Veľká Morava a slovensko-moravské pomedzie vo svetle historických a archeologických materiálov.

Marta KOPRIVNÁNSKÁ